

Utbildningsstyrelsen

Grunderna för läroplanen för
grundläggande utbildning 2014
kapitel 13 årskurs 1-2

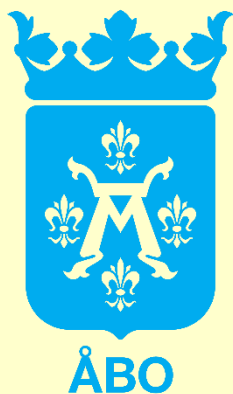

**Läroplanen för grundläggande
utbildning i Åbo**

kapitel 13

årskurs 1-2

1.8.2016

Innehåll

KAPITEL 13 ÅRSKURS 1–2	3
13.1 Övergången från förskoleundervisningen till den grundläggande utbildningen och uppdraget i årskurs 1–23	
13.2 Mångsidig kompetens i årskurs 1–2	4
13.3 Frågor som avgörs på lokal nivå	6
13.4 Läroämnena i årskurs 1–2	7
13.4.1 MODERSMÅL OCH LITTERATUR.....	8
13.4.2 DET ANDRA INHEMSKA SPRÅKET	31
13.4.4 MATEMATIK.....	32
13.4.5 OMGIVNINGSLÄRA	40
13.4.6 RELIGION.....	51
13.4.7 LIVSÅSKÅDNINGSKUNSKAP	69
13.4.8 MUSIK	73
13.4.9 BILDKONST.....	80
13.4.10 SLÖJD	86
13.4.11 GYMNASIK	92
13.4.12 ELEVHANDLEDNING.....	99

KAPITEL 13 ÅRSKURS 1–2

13.1 Övergången från förskoleundervisningen till den grundläggande utbildningen och uppdraget i årskurs 1–2

Utöver de gemensamma uppgifterna har varje årskurshelhet i den grundläggande utbildningen sitt särskilda uppdrag. Uppdraget förutsätter att elevernas ålder och utvecklingsnivå beaktas och att undervisningen planeras så att övergångarna löper smidigt och tryggt.

Övergången mellan förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen

Barnets övergång från förskoleundervisningen till den grundläggande utbildningen förutsätter systematiskt samarbete mellan personalen i förskolan och personalen i nybörjarundervisningen. Man behöver känna till varandras lärmiljöer, verksamhetssätt och styrdokument. Det är viktigt att samarbeta med hemmen och att bygga upp ett ömsesidigt förtroende. Varje barns situation, förutsättningar för lärande och behov ska beaktas. Barns eventuella behov av stöd för lärande och skolgång ska tryggas vid skolstarten och man ska också utreda behov och möjligheter för barnen att delta i morgon- och eftermiddagsverksamhet och klubbverksamhet. Barnen ska uppmuntras att vara stolta över de färdigheter de fått under tiden i förskolan. De ska spöras att ansluta sig till den nya gruppen och att samverka med de vuxna som de möter i den nya miljön.

Årskurs 1–2: Att utvecklas till skolelev

Undervisningen i årskurserna 1–2 ska ta hänsyn till de färdigheter som eleverna tillägnat sig i förskoleundervisningen och tidigare inom småbarnspedagogiken. Det särskilda uppdraget i årskurserna 1–2 är att ge eleverna förutsättningar att utveckla en positiv bild av sig själva som lärande individer och skolelever samt färdigheter för fortsatt arbete och lärande. I början av den grundläggande utbildningen är det särskilt viktigt att man följer med varje elevs lärande så att man kan garantera att eleven har förutsättningar att göra framsteg i sina studier.

Det är viktigt att varje elev får uppmuntrande respons och möjlighet att känna glädje över att lära sig och av att lyckas. Eleverna ska uppmuntras att föra fram sina intressen och att bli intresserade av nya fenomen. Undervisningen ska vara tillräckligt utmanande med tanke på varje elevs behov. Mobbning och diskriminerande beteende ska inte tillåtas i skolan. Eleverna ska uppmuntras att arbeta tillsammans, att ta egna initiativ och att ta ansvar för sina skoluppgifter. Särskild vikt ska fästas vid att utveckla elevernas språkliga, sociala och motoriska färdigheter och varje elevs individuella utveckling och minnesförmåga. Målet är att upptäcka svårigheter gällande utvecklingen och lärandet i ett tidigt skede och att ge stöd i rätt tid. Arbetssätten ska vara åskådliga och konkreta och präglas av lek och spel, fantasi och berättelser. Tillsammans med hemmen ska man stödja eleverna vid skolstarten och i att utvecklas till skolelever.

I årskurserna 1–2 blir förskoleundervisningens lärområden till läroämnen men undervisningen kan fortsättningsvis i huvudsak vara helhetsskapande. Elevernas initiativförmåga, förmåga att arbeta tillsammans och förstå samband mellan olika företeelser stärks genom att man förverkligar olika mångvetenskapliga lärområden enligt kapitel 4. Då uppstår också fler tillfällen till samarbete såväl med förskoleundervisningen som med de högre årskurserna.

Övergången mellan årskurs 2 och 3

Vid övergången är det viktigt att försäkra sig om att eleven behärskar de grundfärdigheter som förutsätts i studierna och att stärka varje elevs självförtroende som skolelev. I synnerhet ska elevernas läs- och skrivefärdigheter, matematiska färdigheter och studiefärdigheter stödjas. Det blir allt viktigare att utveckla förmågan att arbeta självständigt och i grupp och att ta ansvar för sitt lärande. Skolan ska tillsammans med hemmen stödja eleverna att lyckas i skolarbetet. Eleverna och vårdnadshavarna ska informeras om skolans språkprogram och om hur studierna ordnas,

om de nya läroämnena som inleds i årskurs 3 och eventuella valfria eller frivilliga studier. Tillsammans ska man fundera över de krav som studierna ställer och över hur det känns att eventuellt ansluta sig till en ny grupp.

Ett beslut om särskilt stöd ska i enlighet med vad som förutsätts i lagen granskas före årskurs tre.

13.2 Mångsidig kompetens i årskurs 1–2

De allmänna målen för mångsidig kompetens fastställs i kapitel 3. I det följande beskrivs de aspekter gällande målen som betonas i årskurserna 1–2.

Grunden för en mångsidig kompetens läggs under småbarnsperioden, i förskoleundervisningen och under de första åren i den grundläggande utbildningen. Målet är att eleven genom att utveckla olika kompetenser ska förbättra förutsättningarna för att lära känna och uppskatta sig själv, forma sin identitet och utveckla en hållbar livsstil. Det är viktigt att skolan redan från början erbjuder varje elev en interaktiv och uppmuntrande gemenskap, där eleven kan känna att hen blir hörd, sedd och uppskattad. Fostran till en hållbar livsstil sker främst genom att skolan föregår med gott exempel. För att främja en hållbar livsstil ska man speciellt bemöda sig om att elevernas sociala färdigheter får möjlighet att utvecklas, att eleverna får lära sig observera kulturell mångfald i närmiljön och att de får vara ute i naturen och stärka sitt förhållande till naturen.

Förmåga att tänka och lära sig (K1)

Arbetet ska utgå från elevernas egna erfarenheter, iakttagelser och frågor. Det ska finnas utrymme för att undra, komma till insikt, hitta och uppfinna, fantisera och känna glädje i lärandet. Eleverna ska uppmuntras att fråga och lyssna, göra noggranna iakttagelser, söka information samt att producera och utveckla idéer tillsammans med andra och presentera resultatet av arbetet. Med hjälp av för åldern lämpliga problemlösnings- och forskningsuppgifter väcks elevernas nyfikenhet och intresse för den omgivande världen och deras förmåga att strukturera, benämna och beskriva omgivningen stärks. Eleverna ska också uppmuntras att ifrågasätta sina iakttagelser och lägga märke till att information ibland kan vara motstridig och otydlig.

Eleverna ska få öva att planera och ställa upp mål för sitt eget och det gemensamma arbetet och att utvärdera arbetet. Tillsammans ska man fundera över när man lyckats i arbetet och hur man vet när man lyckats. Eleverna ska handledas i att se sina framsteg, bli varse sina styrkor som lärande individer och att känna glädje när de lyckas. Läraren ska tillsammans med eleverna fundera över eventuella val i samband med studierna och hjälpa dem att förstå betydelsen av olika alternativ.

Mångsidig motion och motoriska övningar bidrar till att utveckla tänkandet och lärandet. Utvecklingen av minnet, fantasin samt etiskt och estetiskt tänkande ska stödjas med hjälp av sagor och berättelser, spel, ramsor, sånger och lekar, olika konstformer och mångsidig kommunikation.

Kulturell och kommunikativ kompetens (K2)

Eleverna ska spöras och handledas till positiv växelverkan och samarbete. Lektioner, fester, lek, spel, måltider och samarbete i och utanför skolan erbjuder tillfällen där man kan öva sig att fungera tillsammans med många olika slags människor. Eleverna ska bemötas med respekt och man ska lära dem goda vanor och att visa vänlighet.

Eleverna ska handledas att värdesätta sin familjs och släkts traditioner och andras vanor och traditioner. I skolarbetet ska man bekanta sig med den närmaste kulturmiljön och dess kulturella mångfald. Eleverna ska också få möjlighet att bekanta sig med kulturarvet och med konst och annat kulturutbud. Eleverna ska också få erfarenheter av internationalism. Det är viktigt att fundera över hur man kan påverka sin egen miljö och dess kultur. Eleverna ska få bekanta sig med grundprinciperna i FN:s konvention om barnets rättigheter och fundera över vad dessa principer betyder i deras liv och i deras sätt att agera.

I skolarbetet ska eleverna ges möjlighet att ge uttryck för sådant som är betydelsefullt för dem själva genom att använda mångsidiga framställningssätt. Eleverna ska spöras att njuta av att deras fingerfärdighet och andra fysiska

färdigheter utvecklas och att öva sig i att uppträda på olika sätt. Fantasin, uppfinningsrikedomen och uttrycksförmågan utvecklas genom bland annat lek, äventyr, musik, drama, berättande, mediepresentationer och visuella uttryck samt genom handens arbete.

Vardagskompetens (K3)

Skolstarten förutsätter en ny slags förmåga att ta hand om sig själv och bli mera självständig. Till skolarbetet hör att eleverna i klassen och i skolan ska sköta ansvarsuppgifter som lämpar sig för deras ålder. Betydelsen av gemensamma spelregler, goda vanor och uppmuntrande respons ökar. Eleverna ska lära sig att uppfatta tids- och rumsbegrepp och deras betydelse i praktiken. De ska öva sig att identifiera och uttrycka sina känslor och att utveckla emotionell kompetens till exempel med hjälp av lek och drama.

I skolan ska eleverna få lära sig grundläggande fakta om vad som främjar det egna och det gemensamma välbefinnandet, tryggheten och en god vardag. Det är viktigt att eleverna lär sig att röra sig självständigt och tryggt i närmiljön, att de använder säkerhets- och skyddsutrustning och förkovrar sina kunskaper och färdigheter som fotgängare och cyklister. De ska också få öva sig i hur man ska agera i olika riskfyllda situationer och hur man ska söka hjälp. Läraren ska tillsammans med eleverna undersöka teknik i vardagen och hur den används i olika situationer samt lära sig använda teknisk utrustning på ett tryggt sätt. Elevernas konsumtionsvanor ska diskuteras och de ska lära sig att förhålla sig kritiskt till reklam och medier. Eleverna ska också ges möjlighet att fundera över hur de kan påverka sin egen användning av pengar. Eleverna ska vägledas till kritiska konsumtionsvanor och till att fundera över vad sparsamhet, måttlighet och miljötänkande innebär för konsumentens val och vad de betyder för deras eget agerande.

Multilitteracitet (K4)

Eleverna ska handledas att nå kompetens i multilitteracitet, det vill säga att kunna tolka, producera och kritiskt granska texter av många olika slag som är lämpliga för deras ålder. Med texter avses här olika slag av information som kommer till uttryck genom verbala, visuella, auditiva, numeriska eller kinestetiska symbolsystem eller genom kombinationer av dessa. Genom en multisensorisk, helhetsinriktad och fenomenbaserad undervisning ska elevernas kompetens i multilitteracitet utvecklas. Eleverna ska uppmuntras att använda och producera olika slag av texter och språk, dra nytta av dem och att uttrycka sig med hjälp av dem. Elevernas grundläggande läs- och skrivefärdighet ska utvecklas och bli allt mer flytande. Också förmågan att hantera numerisk information i texter som anknyter till vardagen ska utvecklas, till exempel att se skillnader mellan antal. Eleverna ska spöras att utveckla förmågan att läsa och tolka bilder genom att pröva på olika visuella uttryckssätt och genom att granska olika visuella sätt att påverka i närmiljön.

Eleverna ska lära sig att söka information i olika källor och att förmedla information till andra. De ska handledas att fundera över skillnaden mellan den fiktiva och den verkliga världen och att inse att varje text har en upphovsman och ett syfte. På detta sätt ger undervisningen eleverna möjlighet att utveckla förmåga till kritiskt läsande (Critical literacy). För att utveckla multilitteracitet behöver eleverna såväl en rik textmiljö som ett tryggt stöd i användningen av medier. Texter som lämpar sig för åldern, exempelvis tidningar, böcker, spel, filmer och musik samt iakttagelser i omgivningen och texter som eleverna själva producerat eller valt ska användas i undervisningen. Förmågan att producera ska utvecklas vid sidan av förmågan att tolka och värdera. Eleverna ska ges gott om tillfällen att fråga, undra, berätta historier, uttrycka sina tankar och åsikter och dela med sig av sina erfarenheter genom olika uttryckssätt och med olika redskap.

Digital kompetens (K5)

Undervisningen ska utnyttja den digitala kompetens som eleverna inhämtat i förskoleundervisningen. Ett lekinriktat arbetssätt är fortfarande centralt. Eleverna ska få öva grundläggande färdigheter i informations- och kommunikationsteknik och lära sig att använda den som verktyg i studierna. Samtidigt ska eleverna få lära sig grundläggande terminologi inom informations- och kommunikationstekniken. Eleverna ska också få reflektera över användningen av digitala verktyg i närmiljön och dess betydelse i vardagen.

Praktiska färdigheter och egen produktion: I skolarbetet ska eleverna få öva sig att använda utrustning, program och tjänster och de mest centrala principerna för hur de används och fungerar. De ska få lära sig använda tangentbord och andra grundläggande färdigheter som behövs för att producera och bearbeta texter. Eleverna ska få och dela med sig av erfarenheter av att arbeta med digital media och av att programmera på ett för åldern lämpligt sätt. Spelifiering ska användas för att främja lärandet. *Ansvarsfulla och trygga arbetssätt:* Man ska tillsammans med eleverna diskutera och utarbeta trygga och goda arbetssätt och god netetikett för användningen av digitala verktyg. Man ska fästa uppmärksamhet vid att hälsosamma arbetsställningar och lämpligt långa arbetspass inverkar på välbefinnandet. *Informationshantering samt undersökande och kreativa arbetssätt:* Eleverna ska handledas att använda centrala söktjänster, att pröva olika verktyg och att utföra mindre informationssökningar inom olika områden och om sådant som intresserar dem. De ska uppmuntras att med hjälp av digitala verktyg förverkliga sina idéer självständigt och tillsammans med andra. *Kommunikation och nätverksbildning:* Eleverna ska få erfarenheter av sociala medietjänster som stödjer lärandet och öva sig att använda digitala verktyg i olika kommunikationssituationer.

Arbetslivskompetens och entreprenörskap (K6)

Skolarbetet ska ge eleverna mångsidiga möjligheter att lära sig arbeta självständigt och tillsammans med andra. De ska få öva sig att medverka i grupp och att samarbeta, att anpassa sina egna idéer till andras och att ta ansvar enligt sin ålder. Eleverna ska uppmuntras att undersöka nya fenomen och fundera över vad de själva är särskilt bra på och vad de kunde göra till förmån för andra i skolan och hemma. De ska uppmuntras att lita på sig själva då de handlar i nya situationer. Eleverna ska få bekanta sig med olika yrken i och utanför skolan och lära sig förstå vad dessa yrken och arbeten överlag betyder för samhället, i synnerhet med tanke på familjernas vardag och uppehälle. Skolarbetet berikas av samarbete med vårdnadshavarna och aktörer utanför skolan.

Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid (K7)

Eleverna ska från första klass få vara med och diskutera och planera mål för sitt eget arbete och sin grupps arbete. De ska också få planera hur skolans arbetsutrymmen ska inredas och göras trivsamma samt få delta i planering som gäller måltider, raster, fester, utfärder och andra evenemang i skolan. Tillsammans med eleverna ska man diskutera vad rättvisa, jämlikhet och ömsesidighet betyder. Eleverna ska genom egna erfarenheter bekanta sig med demokratiska principer och demokrati i praktiken. Alla elever hör till elevkåren och kan enligt sin ålder och sina förutsättningar vara med och besluta om saker som gäller dem själva. Man ska tillsammans med eleverna fundera på vad en rättvis och hållbar framtid betyder i vårt land och i världen och hur de själva kan bidra till en sådan.

13.3 Frågor som avgörs på lokal nivå

I läroplanen ska utbildningsanordnaren besluta och beskriva

- hur man stödjer eleverna i övergångarna från förskoleundervisningen till den grundläggande utbildningen och från årskurs 2 till årskurs 3
 - o praxis vid övergångarna
 - o samarbete som behövs, arbetsfördelning och ansvarsfördelning
- särdrag och uppdrag i årskurserna 1-2 (beskrivningarna i grunderna kan användas som sådana), lokala betoningar gällande dem och hur man förverkligar och följer upp uppdraget
- mål för mångsidig kompetens i årskurserna 1-2 (beskrivningarna i grunderna kan användas som sådana), eventuella lokala betoningar och hur utvecklingen av elevernas mångsidiga kompetens stöds i årskurserna 1-2
- mål och centralt innehåll i årskurs 1 och årskurs 2 för varje läroämne
- eventuella särdrag vad gäller lärmiljöer och arbetssätt samt handledning, differentiering och stöd och bedömning av lärande i årskurserna 1-2.

Stöd, arbetssätt, nödvändigt samarbete, arbetsfördelning och ansvar samt handledning då eleverna övergår från förskoleundervisning till grundläggande utbildning samt från årskurs 2 till årskurs 3, beskrivs i Åbo stads läroplan i kapitlen 5.2 och 7.1.1.

Särdrag och uppgifter för årskurshelheten 1-2 samt målen för mångsidig kompetens beskrivs i grunderna. De lokala betoningarna ingår i årskursvisa mål och innehåll. Därtill har lokala betoningar beskrivits i Åbo stads läroplan för grundläggande utbildning i kapitlen 3.3 och 4.2.

Bedömningen i övergångsskeden beskrivs i kapitel 6.4.4.

Mål (M) och centrala innehåll (I) för de enskilda ämnena samt mål för mångsidig kompetens (M) på årskurserna 1 och 2 beskrivs i tabellerna som normtext. *Exempel som är kursiverade är förtydligande exempel som inte är normtext.*

13.4 Läroämnen i årskurs 1–2

I dessa grunder för läroplanen föreskrivs för varje läroämne dess uppdrag och mål samt centralt innehåll som anknyter till målen. Dessutom föreskrivs särskilda aspekter gällande mål för lärmiljöer, arbetssätt, handledning, differentiering och stöd samt bedömningen av lärandet i ifrågavarande läroämne.

I läroämnesdelarna används förkortningar. Målen är förkortade M1, M2 osv. Innehåll som hör samman med målen är numrerade I1, I2 osv. och i läroämnenas måltabeller finns hänvisningar till dem. De olika kompetensområdena inom mångsidig kompetens är numrerade K1, K2 osv. och i läroämnenas måltabeller finns hänvisningar till dem.

K1 Förmåga att tänka och lära sig

K2 Kulturell och kommunikativ kompetens

K3 Vardagskompetens

K4 Multilitteracitet

K5 Digital kompetens

K6 Arbetslivskompetens och entreprenörskap

K7 Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

DE OLIKA LÄROKURSERNA I MODERSMÅL OCH LITTERATUR OCH STUDIER I DET ANDRA INHEMSKA SPRÅKET

Inom läroämnet modersmål och litteratur ingår i dessa läroplansgrunder följande tolv lärokurser: svenska och litteratur, finska och litteratur, samiska och litteratur, romani och litteratur, teckenspråk och litteratur, modersmål för elever med annat modersmål, svenska och finska som andraspråk och litteratur, svenska och finska för samisktalande samt svenska och finska för teckenspråkiga. Som modersmål för elever med annat modersmål är det möjligt att undervisa något annat språk än de som ovan nämnts i enlighet med timantalet i modersmål och litteratur eller i enlighet med 8 § i statsrådets förordning 422/2012, ifall utbildningsanordnaren erbjuder det och vårdnadshavaren har valt detta språk som elevens modersmål. Dessutom kan man med separat finansiering erbjuda undervisning i

elevens eget modersmål. Inom det andra inhemska språket ingår A- och B-lärokurser och de modersmålsinriktade lärokurser som är avsedda för tvåspråkiga elever.

Inom läroämnet modersmål och litteratur och det andra inhemska språket ska eleverna läsa de olika lärokurserna i enlighet med vad som anges i tabellen nedan, och enligt vad utbildningsanordnaren erbjuder och vårdnadshavaren väljer. Med elevens modersmål avses i detta fall skolans undervisningsspråk (svenska, finska eller samiska) eller något annat språk som vårdnadshavaren uppgett.

elevens modersmål	lärokurs i läroämnet modersmål och litteratur	det andra inhemska språket	
		<i>gemensam</i>	<i>valfri</i>
svenska	svenska och litteratur	finska	-
finska	finska och litteratur	svenska	-
samiska	samiska och litteratur samt svenska eller finska för samisk-talande	-	finska eller svenska
samiska	svenska eller finska och litteratur samt samiska och litteratur	finska eller svenska	-
romani	svenska eller finska och litteratur samt romani och litteratur	finska eller svenska	-
teckenspråk	teckenspråk och litteratur samt svenska eller finska för teckenspråkiga	-	finska eller svenska
annat modersmål	annat modersmål med hela timantalet för modersmål och litteratur eller i enlighet med 8 § i statsrådets förordning 422/2012 samt svenska eller finska som andraspråk	-	finska eller svenska

13.4.1 MODERSMÅL OCH LITTERATUR

SPRÅKPEDAGOGIK OCH SPRÅKUTVECKLING

Den språkliga utvecklingen startar vid födseln och fortsätter livet ut. Individen tillägnar sig sin kompetens i flera språk i hemmet, i skolan och under fritiden. Den språkliga kompetensen består av kompetens i modersmålen, i andra språk och i olika dialektala varianter, på olika nivåer. Utgångspunkten för skolans språkundervisning är att språket används i olika situationer och sammanhang. Språkundervisningen ska stärka elevernas språkliga medvetenhet och stödja språkbruk på olika språk parallellt. Den ska även bidra till att eleverna utvecklar kompetens i multilitteracitet. Eleverna ska lära sig att analysera texter och kommunikationsformer på olika språk och använda språkvetenskapliga begrepp vid tolkning av texter och använda sig av olika sätt att lära sig språk. De ska också uppmuntras att lära sig språk på flera olika sätt och att använda sin kompetens i olika språk som stöd för allt lärande i alla läroämnen. Eleverna ska få handledning i att läsa texter på lämplig nivå på olika språk och att i sina studier söka information och kunskap på olika språk.

Eleverna ska vägledas att se och förstå sin egen och andras mångfasetterade språkliga och kulturella identitet. Även betydelsen av minoritetsspråken och de utrotningshotade språken ska behandlas i undervisningen och den ska

stödja elevens flerspråkighet genom att inkludera elevens alla språk, även de som används på fritiden. Undervisningen ska stärka elevens tro på den egna förmågan att lära sig språk och uppmuntra till att modigt använda nya språk, även på grundläggande nivå. Utgångspunkten för all språkpedagogisk verksamhet är att flera olika läroämnen samarbetar.

Läroämnets uppdrag

Mål, handledning, differentiering och stöd samt bedömning av lärande som hör samman med läroämnets uppdrag, lärmiljöer och arbetssätt gäller alla lärokurser i läroämnet modersmål och litteratur.

Läroämnet modersmål och litteratur har som uppdrag att utveckla elevernas språk-, text- och kommunikationsfärdigheter, att stimulera eleverna att bli intresserade av språk, litteratur och övrig kultur och bli medvetna om sig själva som kommunikatörer och språkanvändare. Eleverna ska ges möjlighet att utveckla sin kreativitet och vidga sitt vardagsspråk och sin textkompetens så att de med hjälp av lämpliga begrepp kan ge uttryck för iakttagelser och fenomen och verbalisera sina egna tankar.

Läroämnet modersmål och litteratur ansvarar, i samarbete med de övriga läroämnena och med hemmen, för elevernas språkliga utveckling. Undervisningen ska hjälpa eleverna att skapa sin språkliga och kulturella identitet i ett mångkulturellt och medialiserat samhälle. Modersmål och litteratur är ett mångvetenskapligt kunskaps-, färdighets- och kulturämne. Undervisningen ska baseras på en vidgad textsyn. Centrala färdigheter som ska betonas är färdighet i att tolka och producera mångformiga texter och i att söka och dela information. Kreativiteten stärks och fantasin får möjlighet att utvecklas på ett mångsidigt sätt genom att eleverna bekantar sig med litteratur som är lämplig för deras ålder och språkfärdighet. Litteraturen vidgar även elevernas uppfattning om sig själva som språkanvändare, skapar band till den egna kulturen och vidgar förståelsen för andra kulturer.

Eleverna ska uppmuntras till att kommunicera och uttrycka sig i olika slag av kommunikationsmiljöer. Genom att eleverna blir handledda i att inse hur deras egen språkanvändning påverkar andra människor bidrar modersmålsämnet även till elevernas etiska utveckling. Läs- och skrivstrategier är centrala metakognitiva färdigheter som ska betonas inom modersmålsundervisningen. Syftet med undervisningen om språket är att stödja och utveckla språklig medvetenhet och analytisk språkfärdighet. Undervisningen ska basera sig på en social och funktionell syn på språket: de språkliga strukturerna ska studeras i språkliga sammanhang och inom textgenrer som är lämpliga för den aktuella åldersgruppen. Undervisningen ska avancera trappstegsvis i enlighet med elevernas utvecklingsstadium.

Inom undervisningen ska eleverna lära känna flera kulturområden, av vilka ordkonsten, mediekulturen, drama och teater samt muntlig kommunikationskultur är de mest centrala. Undervisningen i ordkonst innebär att man skriver, läser och tolkar skönlitterära texter. Syftet med litteraturundervisningen är att väcka läslust, stödja eleverna i att få och dela med sig av läsupplevelser, fördjupa kulturkännedom, stödja den etiska utvecklingen och att berika elevernas språk och fantasi. Drama i undervisningen stärker läroämnets funktionella, erfarenhetsbaserade och estetiska karaktär. Genom arbete med mediekunskap ökar elevernas medvetenhet om och vana att använda olika medieinnehåll och de lär sig förstå och tolka mediernas roll som ett kulturellt fenomen. Arbetet med muntlig kommunikation stärker elevernas kommunikativa kompetens.

Att innehållet i modersmåls- och litteraturundervisningen görs meningsfullt är en viktig motivationsfaktor för eleverna. Motivationen och intresset stärks genom att man i undervisningen utgår från barnens och de ungas språkvärld och erfarenheter och vidgar dessa samt låter eleverna göra egna val och vara aktiva aktörer. Det är också viktigt att man inom undervisningen beaktar elevernas egna textvärldar och erfarenheter och breddar dessa. Då skolan formar sina lärmiljöer och väljer undervisningsmetoder inom läroämnet modersmål och litteratur ska elevernas olikheter, olika förutsättningar och jämställdheten mellan könen beaktas. Både de som är specialbegåvade på området och de som har inlärningssvårigheter ska få stöd. De olika lärokurserna i läroämnet ska samarbeta med varandra.

I årskurserna 1-2 har undervisningen i läroämnet modersmål och litteratur som särskilt uppdrag att, utgående från elevernas individuella förutsättningar, stärka uttrycks- och kommunikationsfärdigheterna och den språkliga medvetenheten samt att stödja eleven i att utveckla färdighet i att lyssna, tala, läsa och skriva. Undervisningens uppgift är att väcka intresset för språkliga uttrycksformer, drama och litteratur samt för att tolka och producera många olika slag av texter. Inom undervisningen ska man se till att lärprocessen blir progressiv från förskola till skola gällande både basfärdigheterna i modersmålet och de centrala mångsidiga kompetenserna.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Lärmiljön ska utgöra en mångsidig text- och språkmiljö. Det ska finnas god tillgång till litteratur och olika slags texter som intresserar eleverna. Eleverna ska självständigt och tillsammans få producera texter som publiceras i klassen och i andra bekanta miljöer. Språket ska undersökas genom lek, till exempel med hjälp av roll-, drama- och teaterlekar. De olika delområdena ska integreras i undervisningen så att eleverna tillägnar sig olika färdigheter i läroämnet samtidigt som de lär sig att gestalta olika företeelser språkligt. Genom att bekanta sig med skolbiblioteks- eller närbiblioteksverksamheten och med olika kulturevenemang för barn utvidgas lärmiljön till områden utanför klassrummet. Den kulturella mångfalden i närmiljön och medierna ska också utnyttjas. Undervisningen ska fokusera på att dela upplevelser och öva färdigheter tillsammans och individuellt, också med hjälp av digitala verktyg. Drama ska integreras i litteraturundervisningen och i andra läroämnen, till exempel musik, gymnastik, omgivningslära.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Målet är att stödja elevens språkliga utveckling samt inläringen av läs- och skrivfärdigheter i samarbete med hemmen. Det är viktigt att identifiera språksvårigheter vad gäller tal, läsning eller skrivning och att erbjuda stöd så tidigt som möjligt. Läraren ska visa hur man läser och förstår ord, meningar och texter och skriver på olika sätt. Eleven uppmuntras att använda medier på ett mångsidigt och tryggt sätt. Språkligt begåvade elever ska erbjudas mera utmanande uppgifter, material och textmiljöer. Alla elever oavsett kön ska stödjas så att de hittar texter och arbetssätt som intresserar dem.

Bedömning av elevens lärande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Bedömningen ska handla om och stötta eleverna. Genom att diskutera med eleverna och genom att ge och ta emot respons styr läraren såväl hela undervisningsgruppen som den enskilda elevens lärande och framsteg. I årskurs 1–2 är utgångspunkten och målet för bedömningen av lärandet att ge en helhetsbild av elevens språkliga utveckling inom alla målområden. Genom den respons som baserar sig på bedömningen ska elevens kommunikativa färdigheter, verbala uttrycksförmåga samt utvecklingen av grundläggande läs- och skrivfärdigheter beaktas. Genom respons som baserar sig på utvärdering av elevens språkliga utveckling ska eleven få information om sina språkliga styrkor och om hur de språkliga och kommunikativa färdigheterna har utvecklats. Eleven ska också få mångsidig feedback om hur hen förstår och använder språket, uttrycker sig, deltar i diskussioner och tolkar och producerar texter. Det är viktigt med uppmuntrande respons inom de olika färdighetsområdena. Eleven ska uppmuntras att observera sina egna modersmålskunskaper och vårdnadshavarna ska ges tillräcklig information om hur deras barns språkliga färdigheter, inklusive läs- och skrivfärdigheter, utvecklas.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen inom alla lärokurser i läroämnet modersmål och litteratur är följande

- framsteg i förmågan att uttrycka sig och kommunicera samt att utveckla ordförrådet
- framsteg i läsfärdigheten, textförståelsen och läsintresset
- framsteg i förmågan att producera texter, speciellt att skriva för hand och använda tangentbord
- framsteg i förmågan att förstå språk och kultur, speciellt då det gäller att reflektera över vardagsspråket och ords betydelser.

SVENSKA OCH LITTERATUR

Läroämnets uppdrag samt målen för lärmiljöer och arbetssätt, handledning, differentiering och stöd samt bedömning av lärandet, som är inskrivna under rubriken Modersmål och litteratur, gäller för alla lärokursen inom läroämnet modersmål och litteratur, alltså även för lärokursen svenska och litteratur.

Lärokursens särskilda uppdrag

Svenska språket är det ena av Finlands två nationalspråk och lärokursen i svenska och litteratur undervisas i samma omfattning och med samma mål och innehåll som lärokursen finska och litteratur, dock med vissa mindre avvikelser som beror på språkliga och kulturella särdrag. Läroämnets centrala kulturbärande uppdrag i de svenska skolorna i Finland är även viktigt att betona. Elevernas skolspråk och språkmedvetenhet ska kontinuerligt stödjas, parallellt med att flerspråkighet ska användas som en resurs. Elevernas varierande språkbakgrund ska uppmärksammas och beaktas i undervisningen i modersmål och litteratur och även i alla övriga läroämnena.

I **årskurserna 1-2** är det speciellt viktigt att eleverna lär sig grundläggande läs- och skrivfärdighet, och att de kommunicerar genom många olika uttryckssätt och lär sig att lära. Undervisningens syfte är att väcka intresse för språk och kommunikation och för att producera och tolka olika slag av texter.

Mål för undervisningen i lärokursen svenska och litteratur i årskurs 1–2

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
Att kommunicera		
M1 stödja eleven i att stärka sin förmåga att uttrycka sig och fungera i olika kommunikationssituationer	I1	K1, K2, K3
M2 stödja eleven i att utveckla sitt språk och sin fantasi, kommunikations- och samarbetsförmåga genom att erbjuda möjlighet för eleven att delta i olika kommunikations-situationer och bli bekant med normerna för dessa	I1	K1, K2, K7
M3 stödja elevens lust och vilja att uttrycka sig både verbalt och icke-verbalt och genom drama	I1	K1, K2, K7
M4 stödja eleven i att utveckla kommunikativa färdigheter och förståelse för att människor kommunicerar på olika sätt	I1	K1,K2, K7
Att tolka texter		
M5 sporra och handleda eleven vid läsinläringen och ge eleven möjlighet till övning i att använda strategier för läsförståelse samt uppmuntra eleven att iaktta sin egen läsförståelse	I2	K1, K4, K5
M6 handleda eleven att analysera texter av många olika slag och att vidga sitt ordförråd i samband med textanalys	I2	K1,K2, K4
M7 handleda eleven i att söka information på många olika sätt	I2	K1, K4, K5
M8 sporra eleven att bli intresserad av (barn)litteratur, medietexter och andra texter genom att skapa positiva läsupplevelser och samtidigt väcka intresse och lust att läsa och lära sig samt dela med sig av sina läsupplevelser	I2	K2, K4, K5
Att producera texter		
M9 inspirera eleven att berätta och uttrycka sina åsikter och beskriva sina upplevelser i tal, bild och skrift	I3	K1, K4, K5, K7

M10 erbjuda eleven möjlighet att producera enkla berättelser, beskrivningar och andra texter, även i multimediala miljöer	I3	K2, K4, K5
M11 lära eleven att skriva för hand och utveckla skrivförmågan och att använda tangentbord, handleda eleven i att småningom börja planera och strukturera texter samt lära känna de grundläggande färdigheterna i rättstavning och övriga skriftspråkskonventioner	I3	K1, K4, K5
Att förstå språk, litteratur och kultur		
M12 sporra eleven att utveckla sin språkliga medvetenhet gällande talat och skrivet språk och sin kunskap om grundläggande språkbegrepp samt handleda eleven i att göra iakttagelser om språk och språkbruk och bli medveten om hur det egna språkbruket påverkar andra	I4	K2, K4, K7
M13 uppmuntra eleven att lyssna till och själv läsa litteratur för barn, att hitta intressant läsning och utveckla sitt läsintrasse och använda sig av bibliotek	I4	K2, K3, K4
M14 handleda eleven att uppskatta sin egen och andras kultur och språk samt kulturell mångfald, ge eleven möjlighet att bekanta sig med olika former av barnkultur och sporra eleven att producera kultur tillsammans med andra	I4	K2, K4, K7

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska och litteratur i årskurs 1–2

Under årskurs 1 fokuserar man på att eleverna lär sig lyssna och uttrycka sig och på grundläggande läs- och skrivfärdighet samt laborering med talat språk och dramatiseringar. Eleverna bearbetar och reflekterar kring många slag av barnlitteratur i olika medier.

I1 Att kommunicera: Eleverna får öva sig i att verbalt gestalta och benämna sin omvärld, att lyssna, fråga, svara och berätta ansikte mot ansikte i olika slag av kommunikationssituationer och för olika syften. De övar sig att kommunicera i grupp i olika textmiljöer. Med hjälp av kommunikationsövningar och drama, roll- och teaterlekar får eleverna möjlighet att gemensamt behandla barnlitteratur, sagor, berättelser, ramsor, faktatexter, medietexter och spel.

I2 Att tolka texter: Eleverna lär sig läsa och övar sig samtidigt i läsförståelse och i att använda grundläggande lässtrategier. Eleverna bekantar sig med sambandet mellan ljud och bokstav och med begreppen språkljud, stavelse, ord, sats, mening, punkt, rubrik, text och bild. Eleverna får möjlighet att iakttä och tolka många olika slag av texter i omgivningen och fundera över deras betydelser och strukturer. De arbetar med bland annat bilder, berättelser, sagor, dikter, enkla faktatexter och olika slag av medietexter. Eleverna bekantar sig även med olika sätt att uttrycka tid, ordningsföljd och plats, speciellt i berättande, beskrivande och instruerande texter, och de lär sig förstå berättelsens grundbegrepp såsom huvudperson, plats, tid och händelseförlopp. Läsupplevelserna diskuteras med de övriga i gruppen och eleverna övar sig att återge en text med egna ord och reflektera kring texters innehåll, ordval och ords betydelser och vidgar på så sätt sitt ordförråd. Eleverna övar sig i informationssökning genom att göra iakttagelser om sin omgivning, analysera bilder och skriva texter och berätta för andra om sina iakttagelser.

I3 Att producera texter: Eleverna övar sig att producera texter utgående från sina egna tankar, upplevelser och iakttagelser och ur sin fantasi och sina inre bilder, både individuellt och tillsammans. Dessutom bekantar sig eleverna med textuella och språkliga drag som är typiska för berättelser såsom uttryck för tid och plats och berättelsestruktur. De använder sig av dessa strukturer i sina egna texter. Eleverna lär sig att forma och skriva textade gemener och versaler för hand och att använda tangentbord och skriva digitalt, lär sig grundläggande skrivregler

såsom mellanrum mellan ord, mening och skiljetecken, användningen av versal i början av en mening och i namn och de övar rättstavning med hjälp av läsning och övningar som utvecklar den fonologiska medvetenheten.

14 Att förstå språk, litteratur och kultur: Elevernas språkliga medvetenhet stärks genom att de laborerar med talat språk och grundläggande språkliga begrepp samt läser och lyssnar till skrivna texter, såsom litteratur och kultur för barn. Eleverna får iakttäta det talade språket i dess olika varianter och reflekterar kring hur språkanvändningen påverkar omgivningen. De läser, lyssnar till, diskuterar och bearbetar många olika slag av texter såsom sagor, berättelser, dikter, serier och annan litteratur i flera olika medier. Tillsammans bekantar sig eleverna med biblioteket och hur det används. Eleverna får även bekanta sig med kulturutbudet för barn i närområdet och med olika kultur- och högtidstraditioner och de arbetar kreativt tillsammans inom olika kulturella uttrycksformer.

Årskurs 1

MODERSMÅL OCH LITTERATUR

Mål för undervisningen	I	Kommunvis plan	K
Årskurs 1			
Att kommunicera			
M1 stödja eleven i att stärka sin förmåga att uttrycka sig och fungera i olika kommunikationssituationer	I1	Eleven övar sig att berätta om sina upplevelser, observationer och känslor för ett par, en liten grupp och klassen. Eleven övar sig att verbalt gestalta och beskriva sin omvärld. Eleven övar sig att fråga och svara i par- och gruppsituationer. Eleverna övar sig att lyssna på varandra. Eleven övar sig att lyssna genom sagor, berättelser, instruktioner och lek.	K1 K2 K3
M2 stödja eleven i att utveckla sitt språk och sin fantasi, kommunikations- och samarbetsförmåga genom att erbjuda möjlighet för eleven att delta i olika kommunikationssituationer och bli bekant med normerna för dessa	I1	Eleven utökar systematiskt sitt ord- och begreppsförråd. Eleven övar pararbete, grupparbete och möteskultur. Eleven bekantar sig med olika roller i gruppkommunikation. Eleven övar gruppfärdigheter (<i>t.ex. med hjälp av spel, lekar och drama</i>).	K1 K2 K7
M3 stödja elevens lust och vilja att uttrycka sig både verbalt och icke-verbalt och genom drama	I1	Eleven lär sig att uttrycka sig genom handledd och fri lek. Eleven bekantar sig med barnlitteratur och barnpjäser. Eleven övar sig att framföra ramsor och dikter.	K1 K2 K7

		Eleven övar sig att uppträda (<i>t.ex. pantomim</i>).	
M4 stödja eleven i att utveckla kommunikativa färdigheter och förståelse för att människor kommunicerar på olika sätt	I1	Eleven bekantar sig med olika kommunikationssätt; ordlös kommunikation, kroppsspråk, språklig kommunikation och användningen av olika kommunikationsmedel. Eleven övar användningen av gester och betoning i kommunikationen. Eleven övar vänlig kommunikation i olika lekar och spel (<i>t.ex. rätt-visa, ömsesidighet samt jämlikhet</i>).	K1 K2 K7
Att tolka texter			
M5 sporra och handleda eleven vid läsinläringen och ge eleven möjlighet till övning i att använda strategier för läsförståelse samt uppmuntra eleven att iaktta sin egen läsförståelse	I2	Eleven övar läsfärdighet självständigt och tillsammans med ett par eller en grupp. Eleven övar sig att se sambandet mellan ljud och bokstav, att skilja på olika ljud, att skilja på olika långa språkljud, stavning och att kombinera olika ljud med hjälp av spel, lekar och övningar i att lyssna. Eleven använder begreppen språkljud, bokstav, stavelse, ord, mening, punkt, rubrik, text och bild i läsinläringen. Eleven granskar olika berättelser och texter och övar sig att välja lämplig läsning enligt ålder, intresse och läsförmåga. Eleven övar sig att förutspå text genom t.ex. bilder och rubriker.	K1 K4 K5
M6 handleda eleven att analysera texter av många olika slag och att vidga sitt ordförråd i samband med textanalys	I2	Eleven granskar texter i omgivningen. Eleven granskar barnlitteratur, faktatexter, medietexter och bilder i anknytning till dessa. Eleven utökar sina ord- och begreppsförråd genom att spjälka upp och granska texten på olika sätt (<i>t.ex. ändringar i ordets betydelse, ändelsernas effekt på ordets betydelse, sammansatta ord</i>).	K1 K2 K4
M7 handleda eleven i att söka information på många olika sätt	I2	Eleven iakttar sin omgivning med olika sinnen. Eleven övar sig att söka efter information från bilder, text och medietexter (<i>t.ex. egna intressen, ett i gruppen överenskommet forskningsobjekt, klassens gemensamma projekt</i>). Eleven lär sig alfabetet och övar sig att använda alfabetisk ordning i informationssökningen.	K1 K4 K5
M8 sporra eleven att bli intresserad av (barn)litteratur, medietexter och andra texter genom att skapa positiva läsupplevelser och samtidigt väcka intresse och lust att	I2	Eleven läser texter som motsvarar deras läsfärdighet och åldersnivå självständigt och tillsammans. Eleven övar sig att berätta om sina läsupplevelser. Eleven bekantar sig med litteraturens och berättandets grundbegrepp skönlitteratur och faktatext, huvudperson, plats och intrig.	K2 K4 K5

läsa och lära sig samt dela med sig av sina läsupplevelser		Eleven bekantar sig mångsidigt och regelbundet med både inhemsk och internationell barnlitteratur.	
Att producera texter			
M9 inspirera eleven att berätta och uttrycka sina åsikter och beskriva sina upplevelser i tal, bild och skrift	I3	Eleven övar sig att berätta om sina upplevelser i par, i grupp och i klassen. Eleven övar sig att strukturera sin berättelse (<i>t.ex. genom par- och gruppberättande eller sagoberättande</i>). Eleven övar sig att framföra sin åsikt om vardagliga saker med hjälp av olika kommunikationsmedel parvis eller i grupp (<i>t.ex. videomeddelande, berättelse, användning av bild/symbol</i>). Eleven övar sig att berätta om bilder och bildserier självständigt och tillsammans.	K1 K4 K5 K7
M10 erbjuda eleven möjlighet att producera enkla berättelser, beskrivningar och andra texter, även i multimediala miljöer	I3	Eleverna omvandlar tillsammans tal till ord, stavelser och ljud. Eleven övar sig att skriva stavelser och ord. Eleven övar sig att presentera egna berättelser, åsikter, upplevelser och observationer i skrift eller genom bilder självständigt, i par eller i grupp. Eleven övar att använda tangentbordet.	K2 K4 K5
M11 lära eleven att skriva för hand och utveckla skrivförmågan och att använda tangentbord, handleda eleven i att småningom börja planera och strukturera texter samt lära känna de grundläggande färdigheterna i rättstavning och övriga skriftspråkskonventioner	I3	Eleven övar sig att använda rätt penngrepp. Eleven tränar öga-hand-koordination. Eleven övar sig att skriva stora och små bokstäver. Eleven får handledning i att forma bokstäver. Eleven övar rättskrivning av ord. Eleven övar sig att använda tangentbord genom olika inlärningsspel. Eleven övar sig att planera en berättelse i grupp.	K1 K4 K5
Att förstå språk, litteratur och kultur			
M12 sporra eleven att utveckla sin språkliga medvetenhet gällande talat och skrivet språk och sin kunskap om grundläggande språkbegrepp samt handleda eleven i att göra iakttagelser	I4	Eleven lyssnar på olika typer av texter (<i>t.ex. barnsagor från Finland och från utlandet</i>). Eleven iakttar olika ljud i en uppläst text och övar att rimma. Eleven erbjuds möjligheter att höra mångsidigt berättande i olika språkregister.	K2 K4 K7

om språk och språkbruk och bli medveten om hur det egna språkbruket påverkar andra		Eleverna blir medvetna om olika sätt att tilltala varandra i skolan och på fritiden. Eleven blir uppmärksam på vilken inverkan det egna språkbruket har i sällskap med andra i lekar och övningar (<i>t.ex. i drama</i>).	
M13 uppmuntra eleven att lyssna till och själv läsa litteratur för barn, att hitta intressant läsning och utveckla sitt läsintresse och använda sig av bibliotek	I4	Eleven övar sig att på ett mångsidigt sätt lyssna och läsa litteratur och medietexter avsedda för barn. Eleven övar sig att välja texter utgående från sin egen ålder, läsförmågan och egna intressen. Eleven övar sig att dela med sig av det hörda och lästa. Eleven bekantar sig med biblioteket.	K2 K3 K4
M14 handleda eleven att uppskatta sin egen och andras kultur och språk samt kulturell mångfald, ge eleven möjlighet att bekanta sig med olika former av barnkultur och sporra eleven att producera kultur tillsammans med andra	I4	Eleven bekantar sig på ett mångsidigt sätt med det egna språket och den egna kulturen. Eleven bekantar sig med något delområde inom barnkultur såsom gårdslekar, ordlekar, ramsor och dikter. Eleven övar sig att göra ett framträdande (<i>t.ex. ramsor, dikt, video</i>) självständigt eller tillsammans. Eleven bekantar sig med seder. Eleven bekantar sig med någon folktradition (<i>t.ex. folksägnen</i>).	K1 K2 K4 K7

Årskurs 2

MODERSMÅL OCH LITTERATUR

			
Mål för undervisningen	I	Kommunvis plan	K
Årskurs 2			
Att kommunicera			
M1 stödja eleven i att stärka sin förmåga att uttrycka sig och fungera i	I1	Eleven övar sig att diskutera om egna erfarenheter, känslor och observationer i par och i grupp.	K1 K2 K3

olika kommunikationssituationer		Eleven övar sig att beskriva sin omgivning med ord. Eleven övar sig att göra en intervju. Eleven övar sig att lyssna på andra. Eleven övar att lyssna i samband med sagor, berättelser, regler och lekar.	
M2 stödja eleven i att utveckla sitt språk och sin fantasi, kommunikations- och samarbetsförmåga genom att erbjuda möjlighet för eleven att delta i olika kommunikationssituationer och bli bekant med normerna för dessa	I1	Elevens ord- och begreppsförråd utvecklas. Eleven lär sig hur ett samtal byggs upp, hur man svarar på och ställer frågor samt vad ömsesidighet i kommunikation innebär. Eleven övar sig på olika roller i gruppkommunikation. Eleven utvecklar färdigheter för grupparbete och övar möteskultur.	K1 K2 K7
M3 stödja elevens lust och vilja att uttrycka sig både verbalt och icke-verbalt och genom drama	I1	Elevens uttrycksförmåga utvecklas i ledda och fria lekar. Elevens kännedom om barnlitteratur utökas. Eleven övar sig att uppträda under handledning. Eleven bekantar sig med hur olika sinnesstämningar framställs i dramalekar.	K1 K2 K7
M4 stödja eleven i att utveckla kommunikativa färdigheter och förståelse för att människor kommunicerar på olika sätt	I1	Elevens användning av olika kommunikationsmedel utvecklas (<i>t.ex. i tidnings- och mediavecka</i>). Eleven uppmuntras att använda olika miner, gester och röstbetonningar i sin egen kommunikation. Eleven diskuterar känslor och uttryck i kommunikationen. Eleven övar vänlig kommunikation i olika spel.	K1 K2 K7
Att tolka texter			
M5 sporra och handleda eleven vid läsinläringen och ge eleven möjlighet till övning i att använda strategier för läsförståelse samt uppmuntra eleven att iaktta sin egen läsförståelse	I2	Eleven övar läsförmåga självständigt, i par och i grupp. Eleven övar att skilja på längden av olika ljud samt övar stavning genom spel, lekar och uppgifter. Eleven använder begrepp som ljud, bokstav, stavelse, ord, mening, punkt, rubrik, text och bild i läsovningar. Eleven övar sig att välja meningsfull läsning. Eleven övar strategier för textförståelse (<i>t.ex. att ögna, att läsa och att återge</i>). Eleven övar läsfärdighet genom spel, lekar och uppgifter. Eleven övar tyst läsning.	K1 K4 K5
M6 handleda eleven att analysera texter av	I2	Eleven granskar texter i omgivningen och deras betydelser.	K1 K2

många olika slag och att vidga sitt ordförråd i samband med textanalys		Eleven granskar och läser barnlitteratur, faktatexter och medietexter självständigt eller tillsammans. Elevens ord- och begreppsförråd stärks och de uppmuntras att använda olika uttryckssätt. Eleven iakttar hur orden böjs.	K4
M7 handleda eleven i att söka information på många olika sätt	I2	Eleven söker information om sin omgivning med olika sinnen och berättar om sina observationer i ord. Eleven övar sig att tolka bilder och söka information i texter. Eleven övar sig att använda alfabetisk ordning i informationssökning. Eleven bekantar sig med elektronisk datasökning och med kritiskt läsande av information.	K1 K4 K5
M8 sporra eleven att bli intresserad av (barn)litteratur, medietexter och andra texter genom att skapa positiva läsupplevelser och samtidigt väcka intresse och lust att läsa och lära sig samt dela med sig av sina läsupplevelser	I2	Eleven lär sig att läsa lämpliga texter utgående från läsförmåga och åldersnivå självständigt eller tillsammans med andra. Eleven berättar om läserfarenheter i par och i grupp (<i>t.ex. boktips, bokcirkel</i>). Eleven övar grundbegrepp i litteratur och berättande beträffande skönlitterär – och faktatext, huvudperson, händelsetid och -plats samt huvud- och sidointrig. Eleven bekantar sig mångsidigt och regelbundet med inhemsk och internationell barnlitteratur.	K2 K4 K5
Att producera texter			
M9 inspirera eleven att berätta och uttrycka sina åsikter och beskriva sina upplevelser i tal, bild och skrift	I3	Eleven övar sig att berätta, illustrera och skriva om egna erfarenheter i par och i grupp. Eleven övar sig på olika sätt att framföra sina åsikter om bekanta vardagliga företeelser (<i>t.ex. inspelat meddelande, berättelse, användning av bild eller symbol</i>) i par och i grupp. Eleven lär sig att skriva utgående från bilder och serier.	K1 K4 K5 K7
M10 erbjuda eleven möjlighet att producera enkla berättelser, beskrivningar och andra texter, även i multimediala miljöer	I3	Eleven lär sig att skriva ord och meningar. Eleven övar sig att skriva fakta- och fiktionstexter samt texter för skilda ändamål självständigt, i par och i grupp. Eleven övar att använda tangentbordet.	K2 K4 K5
M11 lära eleven att skriva för hand och utveckla skrivförmågan och att använda tangentbord, handleda eleven i att småningom börja planera och strukturera texter samt lära känna de grundläggande färdigheterna i	I3	Eleven övar rättskrivningens grunder och vad som gäller i ett skrivet språk (<i>t.ex. mellanrum mellan ord, stavning, inledningsbokstav och punkt i en mening, egennamn</i>). Eleven övar sig i att planera en egen text självständigt och i par. Eleven övar att använda tangentbordet med hjälp av skrivuppgifter och inlärningspel.	K1 K4 K5

rättstavning och övriga skriftspråkskonventioner			
Att förstå språk, litteratur och kultur			
M12 sporra eleven att utveckla sin språkliga medvetenhet gällande talat och skrivet språk och sin kunskap om grundläggande språkbegrepp samt handleda eleven i att göra iakttagelser om språk och språkbruk och bli medveten om hur det egna språkbruket påverkar andra	I4	Eleven lyssnar på, läser och jämför fakta- och fiktionstexter av olika slag (<i>t.ex. barnsagor från Finland och utlandet</i>). Eleven iakttar olika ljud i en läst text och övar att rimma. Eleven gör observationer om sätt och stilar att tala i skolan och på fritiden. Eleven diskuterar om hur det använda språket inverkar på uppförandet.	K2 K4 K7
M13 uppmuntra eleven att lyssna till och själv läsa litteratur för barn, att hitta intressant läsning och utveckla sitt läsinträsse och använda sig av bibliotek	I4	Eleven övar sig att lyssna på och läsa barnlitteratur och medietexter avsedda för barn på ett mångsidigt sätt. Eleven övar sig att välja lämplig litteratur utgående från ålder, läsförmåga och intresse. Eleven diskuterar sina läsupplevelser. Eleven övar sig att använda bibliotekstjänster.	K2 K3 K4
M14 handleda eleven att uppskatta sin egen och andras kultur och språk samt kulturell mångfald, ge eleven möjlighet att bekanta sig med olika former av barnkultur och sporra eleven att producera kultur tillsammans med andra	I4	Eleven bekantar sig på ett mångsidigt sätt med sitt eget språk och sin kultur samt med den mångkulturella värld som den egna skolan erbjuder. Eleven bekantar sig med något delområde inom barnkultur (<i>t.ex. gårdslekar, ordlekar, ramsor, dikter</i>). Eleven förbereder ett eget framträdande självständigt och tillsammans. Eleven bekantar sig med dagens goda seder. Eleven bekantar sig med någon folklig tradition (<i>t.ex. folkdans, fester</i>).	K1 K2 K4 K7

MODERSMÅL FÖR ELEVER MED ANNAT MODERSMÅL

Med stöd av 12 § i lagen om grundläggande utbildning kan undervisning i modersmålet enligt utbildningsanordnarens utbud och vårdnadshavarens val ges förutom i finska, svenska, samiska, romani eller teckenspråk också i ett annat språk som är elevens modersmål. I det fallet undervisas nämnda modersmål enligt det timantal i modersmål och litteratur som fastställs i 8 § i statsrådets förordning 422/2012. Läroplanen utarbetas och den eftersträlvade nivån för undervisningen fastställs utgående från lärokursen svenska och litteratur eller finska och litteratur. Utbildningsanordnaren eller skolan utarbetar en språkspecifik läroplan utgående från grunderna. Den språkspecifika läroplanen kan också utarbetas gemensamt av flera utbildningsanordnare. Läroplanen ska utarbetas med hänsyn till elevernas språkliga och kulturella bakgrund samt i vilken omfattning omgivningen stödjer utvecklingen av elevens eget modersmål.

SVENSKA SOM ANDRASPRÅK OCH LITTERATUR

I lärokursen svenska som andraspråk och litteratur är uppdraget, målen för lärmiljöer och arbetssätt, handledning, differentiering och stöd samt bedömning av lärandet de samma som i läroämnet modersmål och litteratur.

Lärokursens särskilda uppdrag

Enligt förordningen om timfördelning kan invandrare i stället för att följa lärokursen i modersmål och litteratur, som bestäms av skolans undervisningsspråk, helt eller delvis undervisas i svenska eller finska enligt en lärokurs som är speciellt inriktad för invandrare¹. Syftet med denna lärokurs är att stödja barnens och de ungas utveckling till fullvärdiga medlemmar i språkgemenskapen och ge dem språkliga förutsättningar för fortsatta studier. Undervisningen eftersträvar att utveckla elevernas multilitteracitet för att de ska kunna söka information och förstå, producera, bedöma och analysera olika slags talade och skrivna texter på svenska i daglig kommunikation, i skolarbetet och i samhället. Undervisningen ska stödja utvecklingen av de olika delområdena av språkkunskaperna samt språk som används inom olika kunskapsområden.

Det särskilda uppdraget i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur är att stödja utvecklingen av flerspråkighet hos eleverna samt väcka intresse och erbjuda redskap för att utveckla språkkunskaperna under hela livet. Undervisningen i svenska som andraspråk ska i samarbete med hemmen, undervisningen i det egna modersmålet och de övriga läroämnena hjälpa eleverna att bygga upp en språklig och kulturell identitet i ett mångkulturellt och -medialt samhälle.

Kunskaper i svenska stödjer integreringen i det finländska samhället. Utgångspunkten för lärokursen svenska som andraspråk och litteratur är att utnyttja sådana textgenrer och språksituationer som är relevanta och viktiga för att eleven ska kunna undersöka och analysera språkets former, betydelser och användning. Språkkunskapen ska utvecklas inom alla delområden: hörförståelse, tal, läsförståelse och skrivande. Förmågan att förstå och förmågan att producera ska utvecklas samtidigt. Elevernas språkkunskaper ska utvidgas från konkret vardagsspråk till ett språk som lämpar sig för abstrakt tänkande. Eleverna ska få färdigheter att ge språkligt uttryck åt iakttagelser och företeelser och sina personliga tankar, känslor och åsikter på ett för situationen lämpligt sätt. I undervisningen ska de språk som eleverna behärskar värdesättas och utnyttjas.

En elevs behov av lärokursen svenska som andraspråk och litteratur fastställs gemensamt av de lärare som undervisar eleven. Elevens vårdnadshavare fattar beslut om valet av lärokurs². Eftersom undervisningen ska ordnas enligt elevernas ålder och förutsättningar är det viktigt att valet av lärokurs gör det möjligt för eleven att få undervisning enligt den mest lämpliga lärokursen³. En elev kan studera enligt lärokursen svenska som andraspråk och litteratur om elevens modersmål inte är svenska, finska eller samiska eller eleven i övrigt har en flerspråkig bakgrund. Då behovet av lärokursen kartläggs ska också följande eventualiteter tas i betraktande

- elevens kunskaper i svenska är bristfälliga inom ett eller flera delområden av språkkunskaperna och räcker inte ännu till för att eleven ska kunna delta i den dagliga interaktionen och det dagliga skolarbetet som en jämlik medlem i skolgemenskapen, eller
- elevens kunskaper i svenska räcker inte ännu till för studier enligt lärokursen svenska och litteratur.

En elev som studerar enligt lärokursen svenska som andraspråk och litteratur får undervisning i svenska som andraspråk antingen helt eller delvis i stället för undervisning i svenska och litteratur. Undervisningen läggs upp utgående från elevens behov att lära sig och det skede av språkutvecklingen eleven befinner sig i. Om lärokursen svenska

¹ Statsrådets förordning om riksomfattande mål för utbildningen enligt lagen om grundläggande utbildning och om timfördelning i den grundläggande utbildningen 422/2012

² Lag om grundläggande utbildning 628/1998, 30 §

³ Lag om grundläggande utbildning 628/1998, 3 §

som andraspråk och litteratur valts för en elev ska elevens utveckling och prestationer bedömas enligt målen och kriterierna för lärokursen svenska som andraspråk och litteratur oberoende av i vilken undervisningsgrupp undervisningen ordnas. Det är viktigt att eleven tar del av samma texter och textgenrer som de övriga eleverna i samma årskurs. Om en elev flyttat till Finland mitt i den grundläggande utbildningen är det viktigt att ta hänsyn till elevens språkkunskaper och tidigare kunskaper och färdigheter då målsättningarna och innehållet i undervisningen fastställs. Vid behov görs en plan för elevens lärande. Olika lärmiljöer som stödjer mångsidig utveckling av språkkunskaperna ska målinriktat användas i undervisningen, både i skolan och utanför skolan. Det är möjligt att övergå till att läsa svenska enligt lärokursen svenska och litteratur, om eleven har tillräckliga förutsättningar för att lära sig svenska enligt målsättningarna för den lärokursen.

I **årskurserna 1–2** ligger undervisningens tyngdpunkt i att skapa en grund för elevernas svenska språk och läs- och skrivfärdigheter samt i att utveckla elevernas studie- och kommunikationsfärdigheter. Undervisningens uppdrag är att väcka elevernas intresse för språk, uttryckssätt och för att tolka och producera olika slags texter.

Mål för undervisningen i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur årskurs 1–2

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
Att kommunicera		
M1 uppmuntra eleven att använda sina kommunikations- och samarbetsfärdigheter i olika kommunikationssituationer i skolan och i vardagen samt stärka förmågan att lyssna och förstå det som sägs	I1	K2, K4
M2 träna och uppmuntra eleven att berätta om sina tankar och känslor och att diskutera olika ämnen samt stärka ordförrådet och de uttryckssätt som behövs för det	I1	K1, K2, K7
M3 uppmuntra eleven att utveckla sitt mod att uttrycka sig språkligt och kroppsligt samt stärka elevens fantasiförmåga genom att uppmuntra eleven att delta och uttrycka sig mångsidigt, även med hjälp av drama	I1	K1, K2, K7
Att tolka texter		
M4 motivera och handleda eleven att lära sig läsa och utveckla sitt ord- och begreppsförråd	I2	K1, K2, K4
M5 uppmuntra eleven att läsa och diskutera texter och litteratur som lämpar sig för åldern och språkkunskaperna	I2	K2, K4
Att producera texter		
M6 handleda eleven att träna produktion av olika textgenrer och att behärska de ord och språkstrukturer som behövs i dem	I3	K2, K4
M7 handleda eleven att träna att skriva för hand och att använda tangentbord samt att planera och producera texter	I3	K4, K5
M8 uppmuntra eleven att träna grunderna i rättstavning	I3	K1, K4, K5
Att förstå språk, litteratur och kultur		
M9 motivera eleven att utveckla sin språkmedvetenhet genom att iaktta olika varianter av talspråk i den närmaste omgivningen och hjälpa eleven att märka att det egna språkbruket kan påverka andras språkliga beteende	I4	K4, K6, K7
M10 motivera eleven att lyssna på och läsa litteratur som lämpar sig för åldern och språkkunskaperna och handleda	I4	K2, K4

eleven att välja litteratur som intresserar samt lära eleven använda biblioteket och bli bekant med barnkultur		
M11 handleda eleven att känna igen och uppskatta olika språk och kulturer i sin miljö och att kunna sätta sig in i olika människors situationer och livsskeden	I4	K2
Att använda språket som stöd för allt lärande		
M12 hjälpa eleven att utveckla en positiv uppfattning om sig själv och sitt sätt att kommunicera, läsa, skriva och lära sig språk	I5	K1, K2, K4
M13 handleda eleven att utveckla sina språkfärdigheter i olika läroämnen och att studera i skolan viktiga textgenrer och genretypiska drag	I5	K1, K2, K4
M14 handleda eleven att observera sitt eget språkbruk och att utvärdera sitt eget språklärande	I5	K1, K2, K4

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska som andraspråk och litteratur i årskurs 1–2

Eleverna lär sig språk- och kommunikationsfärdigheter och utvecklar sin förmåga att arbeta med texter genom att använda språk i olika situationer och arbeta mångsidigt med språk. Innehållet i undervisningen väljs så att eleverna får möjlighet att vidga de färdigheter som har en anknytning till språk, litteratur och övrig kultur på ett mångsidigt sätt. Undervisningens innehåll ska stödja målsättningarna och utnyttja elevernas erfarenheter och lokala möjligheter. Innehållet formas till helheter för de olika årskurserna.

I1 Att kommunicera: Eleverna tränar artigt språkbruk, att fråga, svara, begära, berätta, uttrycka åsikter och berätta om sina känslor i olika situationer i vardagen och i skolan. Eleverna övar sig på att lägga märke till hur språket fungerar i olika situationer: artighetsfraser, åsikts- och känslouttryck, frågeformulering samt att ange nutid och förfluten tid i berättelser. Eleverna tränar uttal, hörförståelse och att lyssna och lära sig av andra. Roll- och teaterlekar samt andra interaktiva övningar utnyttjas i samband med att sagor, berättelser, ramsor och faktatexter behandlas i undervisningen.

I2 Att tolka texter: Elevernas läsfärdigheter och läsförståelse främjas genom användning av begreppen text, bild, rubrik, stycke, mening, punkt, ord, stavelse, bokstav och fonem. Eleverna tränar att läsa gemensamt och individuellt valda skönlitterära texter och faktatexter, undersöker vad de betyder och hur de är uppbyggda samt kopplar det lästa till de egna erfarenheterna och delar med sig av sina läsupplevelser. Eleverna arbetar bland annat med bilder, barnlitteratur och enkla fakta- och medietexter. Eleverna bekantar sig med olika sätt att uttrycka tid, ordningsföljd och miljö i synnerhet i berättande och beskrivande texter. Eleverna tränar lässtrategier, vidgar ordförrådet och uttrycksförmågan och lär sig att känna igen berättelsens grundelement (huvudperson, plats, tid och händelseförlopp).

I3 Att producera texter: Eleverna bekantar sig med olika textgenrer och deras typiska drag, såsom ordförråd, fraseologi och språkliga strukturer. Eleverna övar sig på att producera olika slags skrivna och talade texter både individuellt och tillsammans med andra. Skrivfärdigheterna tränas både för hand och på tangentbord.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur: Eleverna reflekterar över språkets och kulturens betydelser i olika kommunikationssituationer i skolan samt i olika texter som eleverna hör eller läser. Eleverna tränas att ge akt på olika språk och talspråkliga varianter i skolan, i medier och på fritiden. Eleverna övar sig att använda språkliga begrepp för att förstå hur en diskussion fungerar. Eleverna söker litteratur som intresserar och bekantar sig med berättelser, lekar och festtraditioner inom olika kulturer.

I5 Att använda språket som stöd för allt lärande: Eleverna ges modeller för olika språksituationer som har med skolan och lärandet att göra och de får bekanta sig med texter i olika läroämnen. Eleverna genomför enkla uppgifter i informationssökning med koppling till olika läroämnen, både självständigt och tillsammans med andra. Eleverna observerar sin omgivning, tolkar bilder och skriva texter samt tränar att förmedla information genom att berätta. Eleverna övar sig att använda digitala verktyg för att skaffa information, för att lära sig och för att utvärdera sitt lärande. Elevers kunskaper i det egna modersmålet används som stöd för lärandet.

Årskurs 1

SVENSKA SOM ANDRASPRÅK OCH LITTERATUR

Mål för undervisningen	I	Kommunvis plan	K
Årskurs 1			
Att kommunicera			
M1 uppmuntra eleven att använda sina kommunikations- och samarbetsfärdigheter i olika kommunikationssituationer i skolan och i vardagen samt stärka förmågan att lyssna och förstå det som sägs	I1	Eleven övar att lyssna på andra och lära sig av andras sätt att kommunicera. Eleven övar växelverkan i berättande. Eleven övar sig att förstå en frågas struktur och att svara på frågor. Eleven övar artigt språkbruk i alla kommunikationssituationer. Eleven övar hörförståelse. Eleven använder presens i berättande. Eleven övar att lyssna på sagor och berättelser och diskuterar det hörda.	K2 K4
M2 träna och uppmuntra eleven	I1	Eleven övar att berätta om sina känslor och upplevelser parvis och i grupp. Eleven övar diskussionssituationer parvis och i grupp, t.ex. att uttrycka och motivera den egna åsikten.	K1 K2

ven att berätta om sina tankar och känslor och att diskutera olika ämnen samt stärka ordförrådet och de uttrycks-sätt som behövs för det		Eleven lär sig ordförråd som behövs i diskussioner.	K7
M3 uppmuntra eleven att utveckla sitt mod att uttrycka sig språkligt och kroppsligt samt stärka elevens fantasiförmåga genom att uppmuntra eleven att delta och uttrycka sig mångsidigt, även med hjälp av drama	I1	Eleven övar att berätta om egna iakttagelser och upplevelser. Eleven övar olika språkbrukssituationer. Eleven övar uttal. Eleven lär sig kommunikationsförmåga. Eleven behandlar sagor, berättelser, ramsor och faktatext med hjälp av drama.	K1 K2 K7
Att tolka texter			
M4 motivera och handleda eleven att lära sig läsa och utveckla sitt ord- och begreppsförråd	I2	Eleven övar att läsa. Eleven övar begreppen ljud, bokstav, stavelse, ord, mening och sluttecken. Eleven utökar sitt ord- och begreppsförråd (<i>t.ex. berättelsers bild- och ljudvärld, lättlästa berättelser på Internet och mediaapplikationer. Eleven lär sig namnen på möbler och föremål</i>).	K1 K2 K4

M5 upp- muntra ele- ven att läsa och disku- tera texter och littera- tur som lämpar sig för åldern och språk- kunskap- erna	I2	Eleven övar att läsa olika texter (<i>t.ex. bilderböcker, nättidningar riktade till barn, sagor, lättlästa berättelser</i>). Eleven övar att berätta om den egna läsupplevelsen i par och/eller i grupp (<i>t.ex. bokklubb eller lästips</i>). Eleven bekantar sig med sätt att uttrycka tid, ordning och plats speciellt i texter som berättar och beskriver.	K2 K4
Att produ- cera texter			
M6 hand- leda eleven att träna produktion av olika textgenrer och att be- härska de ord och språkstruk- turer som behövs i dem	I3	Eleven bekantar sig med olika ämnesområdets ordförråd och söker efter över- ordnade begrepp och underordnade begrepp för orden. Eleven bekantar sig med olika textgenrer (<i>t.ex. berättelse, saga, kommentar, in- struktion, inköpslista, textmeddelande, reklam, vykort</i>).	K2 K4
M7 hand- leda eleven att träna att skriva för hand och att använda tangent- bord samt att planera och produ- cera texter	I3	Eleven övar att skriva för hand. Eleven övar att använda tangentbordet. Eleven övar att planera och producera olika texter självständigt och i grupp.	K4 K5
M8 upp- muntra ele- ven att träna grun- derna i rättstavning	I3	Eleven övar att böja ord. Eleven bekantar sig med stor begynnelsebokstav, skiljetecken i slutet av me- ningen och mellanrum mellan ord.	K1 K4 K5

Att förstå språk, litte- ratur och kultur			
M9 moti- vera eleven att utveckla sin språk- medveten- het genom att iaktta olika varian- ter av tal- språk i den närmaste omgiv- ningen och hjälpa ele- ven att märka att det egna språkbruket kan påverka andras språkliga beteende		Eleven reflekterar över språkets och kulturens betydelse i kommunikationssitu- ationer i skolan. Eleven lär sig begrepp inom språkkunskapen som behövs i diskussioner; ord, sats, mening, fråga, svar, nekande. Eleverna övar tillsammans på hur man talar med vänner, föräldrar och hur man diskuterar med främmande människor.	K4 K6 K7
M10 moti- vera eleven att lyssna på och läsa lit- teratur som lämpar sig för åldern och språk- kunskap- erna och handleda eleven att välja littera- tur som in- tresserar samt lära eleven an- vända biblioteket och bli be- kant med barnkultur	I3	Eleven övar att välja böcker som intresserar eleven. Eleven övar att välja lämplig läsning med beaktande av åldersstadium och läs- förmåga samt intressen. Eleven bekantar sig med närbiblioteket.	K2 K4

M11 hand- leda eleven att känna igen och uppskatta olika språk och kulturer i sin miljö och att kunna sätta sig in i olika människors situationer och livsske- den	I4	Eleven bekantar sig med finländska berättelser, lekar och högtider samt enligt möjlighet med motsvarande saker i den egna kulturen enligt möjlighet. Eleven presenterar festtraditioner i det egna hemmets kultur.	K2
Att an- vända språ- ket som stöd för allt lärande			
M12 hjälpa eleven att utveckla en positiv upp- fattning om sig själv och sitt sätt att kommuni- cera, läsa, skriva och lära sig språk	I5	Eleven jämför svenskan med sitt eget modersmål. Eleven producerar texter om sina egna intressen.	K1 K2 K4
M13 hand- leda eleven att utveckla sina språk- färdigheter i olika läro- ämnen och att studera i skolan vik- tiga text- genrer och genrety- piska drag	I5	Eleven bekantar sig med olika sätt att använda språk i undervisningssituationer. Eleven bekantar sig med texter i olika läroämnen. Eleven övar att söka information i omgivningen och i bilder självständigt och i grupp. Eleven övar att utnyttja digitala hjälpmedel.	K1 K2 K4
M14 hand- leda eleven		Eleven övar att utnyttja IKT i informationssökning, lärande och utvärdering av sitt lärande (<i>t.ex. genom att filma diskussionsövningar</i>).	K1

att observera sitt eget språkbruk och att utvärdera sitt eget språklärande		Eleven övar självbedömning samt lär sig att ställa upp mål både självständigt och tillsammans med andra.	K2
		Eleven utnyttjar det egna modersmålet i självbedömningen.	K4

Årskurs 2

SVENSKA SOM ANDRASPRÅK OCH LITTERATUR

Mål för undervisningen	I	Kommunvis plan	K
Årskurs 2			
Att kommunicera			
M1 uppmuntra eleven att använda sina kommunikations- och samarbetsfärdigheter i olika kommunikationssituationer i skolan och i vardagen samt stärka förmågan att lyssna och förstå det som sägs	I1	Eleven övar kommunikation och lär sig att fungera i grupp. Eleven övar artigt språkbruk i alla kommunikationssituationer. Eleven övar hörförståelse. Eleven övar att använda förfluten tidsform i sina berättelser. Eleven övar att lyssna på sagor och berättelser och diskuterar det hörda.	K2 K4
M2 träna och uppmuntra eleven att berätta om sina tankar och känslor och att diskutera olika ämnen samt stärka ordförrådet och de uttrycks sätt som behövs för det	I1	Eleven granskar och tolkar känslouttryck. Eleven övar att diskutera olika ämnen (<i>t.ex. bestämmer diskussionsämnen tillsammans med gruppen eller röstar fram det tema som diskuteras samt lär sig ord som stöd för diskussionen</i>). Ordförråd som behövs i diskussioner utvecklas.	K1 K2 K7
M3 uppmuntra eleven att utveckla sitt mod att uttrycka sig språkligt och kroppsligt samt stärka elevens fantasiförmåga genom att uppmuntra	I1	Eleven övar sig att berätta om sina egna iakttagelser och upplevelser. Eleven övar olika kommunikationssituationer. Eleven övar uttal. Elevens interaktionsförmåga utvecklas.	K1 K2 K7

eleven att delta och uttrycka sig mångsidigt, även med hjälp av drama		Eleven bearbetar sagor, berättelser, ramsor och faktatexter med hjälp av drama.	
Att tolka texter			
M4 motivera och handleda eleven att lära sig läsa och utveckla sitt ord- och begreppsförråd	I2	Eleven övar att läsa. Eleven övar begreppen ljud, bokstav, stavelse, ord, mening, skiljetecken, text, bild, rubrik och stycke. Eleven utvidgar sitt ord- och begreppsförråd.	K1 K2 K4
M5 uppmuntra eleven att läsa och diskutera texter och litteratur som lämpar sig för åldern och språkunskaperna	I2	Eleven övar att läsa olika texter (<i>t.ex. bilderböcker, nättidningar för barn, sagor, lättlästa berättelser</i>). Eleven övar att berätta om den egna läsupplevelsen i par och/eller i grupp. Eleven övar strategier för textförståelse. Eleven granskar faktatexters struktur. Eleven övar att läsa skönlitteratur och facklitteratur. Eleven bekantar sig med grundbegrepp inom berättande; huvudperson, miljö, tid och handling.	K2 K4
Att producera texter			
M6 handleda eleven att träna produktion av olika textgenrer och att behärska de ord och språkstrukturer som behövs i dem	I3	Eleven lär sig ordförråd för olika ämnesområden. Eleven söker efter överordnade begrepp och underordnade begrepp för orden. Eleven bekantar sig med olika textgenrers språkliga stilar, ordförråd, fraseologi och grammatiska struktur. Eleven bekantar sig med olika textgenrers ordförråd och struktur.	K2 K4
M7 handleda eleven att träna att skriva för hand och att använda tangentbord samt att planera och producera texter	I3	Eleven övar att planera och producera olika texter inom olika genrer självständigt och i grupp. Eleven övar att använda tangentbordet.	K4 K5
M8 uppmuntra eleven att träna grunderna i rättstavning	I3	Eleven övar sig att förstå olika texters språkliga strukturer. Eleven övar rättskrivning genom att skriva hela meningar.	K1 K4 K5
Att förstå språk, litteratur och kultur			
M9 motivera eleven att utveckla sin språkmedvetenhet genom att iaktta	I4	Eleven övar att iaktta olika språk och varianter av talspråk i skolan, i medier och på fritiden.	K4

olika varianter av talspråk i den närmaste omgivningen och hjälpa eleven att märka att det egna språkbruket kan påverka andras språkliga beteende		Eleven lär sig språkvetenskapliga begrepp som behövs i diskussioner; ord, sats, mening, fråga, svar, nekande.	K6 K7
M10 motivera eleven att lyssna på och läsa litteratur som lämpar sig för åldern och språkkunskaperna och handleda eleven att välja litteratur som intresserar samt lära eleven använda biblioteket och bli bekant med barnkultur	I3	Eleven övar att välja lämplig läsning som passar för elevens åldersgrupp, läsförmåga och intresse. Eleven övar att använda bibliotekstjänster.	K2 K4
M11 handleda eleven att känna igen och uppskatta olika språk och kulturer i sin miljö och att kunna sätta sig in i olika människors situationer och livskeden	I4	Eleven övar sig att reflektera över språkets och kulturens betydelse genom att lyssna på och själv läsa texter. Eleven bekantar sig med högtider, berättelser och lekar i främmande kulturer.	K2
Att använda språket som stöd för allt lärande			
M12 hjälpa eleven att utveckla en positiv uppfattning om sig själv och sitt sätt att kommunicera, läsa, skriva och lära sig språk	I5	Eleven jämför svenskan med sitt eget modersmål. Eleven skriver texter om sina egna intressen.	K1 K2 K4
M13 handleda eleven att utveckla sina språkfärdigheter i olika läroämnen och att studera i skolan viktiga textgenrer och genretypiska drag	I5	Eleven bekantar sig med texter i olika läroämnen. Eleven övar att söka information i omgivningen och i bilder självständigt och i grupp. Eleverna övar att berätta för andra om den information som de har hittat. Eleven övar att utnyttja digitala hjälpmedel.	K1 K2 K4

M14 handleda eleven att observera sitt eget språkbruk och att utvärdera sitt eget språklärande	Eleven övar att utnyttja IKT i informationssökning, lärande och utvärdering av sitt lärande (<i>t.ex. genom att filma diskussionsövningar</i>).	K1
	Eleven övar självbedömning samt lär sig att ställa upp mål både självständigt och tillsammans med andra.	K2
	Eleven utnyttjar det egna modersmålet i självbedömningen.	K4

SVENSKA FÖR TECKENSPRÅKIGA

Lärokursen svenska för teckenspråkiga är avsedd för elever som studerar teckenspråk och litteratur i svenska skolor. Målet för undervisningen är att stödja eleverna att utveckla en högklassig tvåspråkighet och ge dem förutsättningar att uppnå sådan språkkunskap i bägge språken som förutsätts för fortsatta studier och för att fungera som jämbördiga medlemmar i den svenska och den teckenspråkiga gemenskapen. Den lokala läroplanen utarbetas och den eftersträfvade nivån för undervisningen fastställs utgående från lärokursen svenska och litteratur och/eller svenska som andraspråk och litteratur. Eleven bedöms också enligt den lärokurs som utgör grund för lärokursen svenska för teckenspråkiga. Läroplanen utarbetas med beaktande av elevernas språkliga och kulturella bakgrund samt i vilken omfattning familjen och den övriga omgivningen stödjer utvecklingen av elevens kunskaper i svenska.

13.4.2 DET ANDRA INHEMSKA SPRÅKET

SPRÅKPEDAGOGIK OCH SPRÅKUTVECKLING

Den språkliga utvecklingen startar vid födseln och fortsätter livet ut. Individen tillägnar sig sin kompetens i flera språk i hemmet, i skolan och under fritiden. Den språkliga kompetensen består av kompetens i modersmålen, i andra språk och i olika dialektala varianter, på olika nivåer. Utgångspunkten för skolans språkundervisning är att språket används i olika situationer och sammanhang. Språkundervisningen ska stärka elevernas språkliga medvetenhet och stödja språkbruk på olika språk parallellt. Den ska även bidra till att eleverna utvecklar kompetens i multilitteracitet. Eleverna ska lära sig att analysera texter och kommunikationsformer på olika språk och använda språkvetenskapliga begrepp vid tolkning av texter och använda sig av olika sätt att lära sig språk. De ska också uppmuntras att lära sig språk på flera olika sätt och att använda sin kompetens i olika språk som stöd för allt lärande i alla läroämnen. Eleverna ska få handledning i att läsa texter på lämplig nivå på olika språk och att i sina studier söka information och kunskap på olika språk.

Eleverna ska vägledas att se och förstå sin egen och andras mångfasetterade språkliga och kulturella identitet. Även betydelsen av minoritetsspråken och de utrotningshotade språken ska behandlas i undervisningen och den ska stödja elevens flerspråkighet genom att inkludera elevens alla språk, även de som används på fritiden. Undervisningen ska stärka elevens tro på den egna förmågan att lära sig språk och uppmuntra till att modigt använda nya språk, även på grundläggande nivå. Utgångspunkten för all språkpedagogisk verksamhet är att flera olika läroämnen samarbetar.

13.4.4 MATEMATIK

Läroämnets uppdrag

Uppdraget i undervisningen i matematik är att utveckla ett logiskt, exakt och kreativt matematisk tänkande hos eleverna. Undervisningen ska lägga grund för förståelsen av matematiska begrepp och strukturer samt utveckla elevernas förmåga att behandla information och lösa problem. På grund av matematikens kumulativa natur ska undervisningen framskrida systematiskt. Konkreta och laborativa inslag är centrala i undervisningen och studierna i matematik. Lärandet stöds med hjälp av informations- och kommunikationsteknik.

Undervisningen i matematik ska stödja eleverna att utveckla en positiv attityd till matematik och en positiv bild av sig själva som elever i matematik. Den ska också utveckla elevernas förmåga att kommunicera, interagera och samarbeta. Undervisningen i matematik ska vara målinriktad och långsiktig och stödja eleverna att själva ta ansvar för sitt lärande.

Undervisningen ska handleda eleverna att förstå nyttan av matematik i sitt eget liv och i ett bredare samhällsperspektiv. Undervisningen ska utveckla elevernas förmåga att använda och tillämpa matematik på ett mångsidigt sätt.

I **årskurserna 1–2** ska eleverna i undervisningen i matematik erbjudas mångsidiga upplevelser för att tillägna sig matematiska begrepp och strukturer. Olika sinnen ska utnyttjas i undervisningen. Undervisningen ska utveckla elevernas förmåga att uttrycka matematiska tankar med konkreta hjälpmedel, muntligt, skriftligt och genom att rita och tolka bilder. Undervisningen i matematik ska lägga en stabil grund för förståelse av talbegreppet och tiosystemet samt för räknefärdigheter.

Mål för undervisningen i matematik i årskurs 1–2

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
Betydelse, värderingar och attityder		
M1 stödja elevens iver och intresse för matematik samt utvecklingen av en positiv självbild och ett gott självförtroende	I1–I4	K1, K3, K5
Arbetsfärdigheter		
M2 handleda eleven att utveckla färdigheten att göra matematiska observationer samt tolka och utnyttja dem i olika situationer	I1–I4	K4
M3 uppmuntra eleven att framföra sina lösningar och slutledningar med konkreta hjälpmedel, figurer, muntligt och skriftligt, även med hjälp av digitala verktyg	I1–I4	K2, K4, K5,
M4 handleda eleven att utveckla förmågan att dra slutsatser och lösa problem	I1–I4	K1, K4, K6
Begreppsliga och ämnesspecifika mål		
M5 handleda eleven att förstå matematiska begrepp och beteckningar	I1–I4	K1, K4
M6 stödja eleven att utveckla förståelsen av talbegreppet och principen för tiosystemet.	I2	K1, K4
M7 introducera eleven i principerna för de grundläggande räkneoperationerna och deras egenskaper	I2	K1, K4
M8 handleda eleven att utveckla flytande grundläggande räknefärdigheter med naturliga tal samt att använda olika huvudräkningsstrategier	I2	K1, K4

M9 introducera eleven i geometriska former och handleda eleven att uppfatta deras egenskaper	I3	K1, K4, K5
M10 handleda eleven att förstå principen för mätning	I3	K1, K4
M11 introducera eleven i tabeller och diagram	I4	K4, K5
M12 lära eleven att skapa stegvisa instruktioner och att följa dem	I1	K1, K2, K4, K5

Centralt innehåll som anknyter till målen för matematik i årskurs 1–2

I1 Matematiskt tänkande: Eleverna erbjuds möjligheter att finna likheter, skillnader och mönster. De jämför, klassificerar och ordnar samt observerar samband mellan orsak och verkan. De övar sig att se matematiska situationer ur olika perspektiv. Eleverna får kunskap om programmeringens grunder genom att skapa stegvisa instruktioner som också testas.

I2 Tal och räkneoperationer: I räkneoperationerna används naturliga tal. Målet är att eleverna behärskar sambandet mellan antal, talnamn och sifferbeteckning. Eleverna breddar sin förståelse av tal genom att räkna, observera och uppskatta antal. Förmågan att se talföljder, att jämföra och ordna tal övas. Eleverna undersöker egenskaper hos tal, såsom jämna tal, multiplar och halvering samt lär sig uppdelningarna av talen 1–10.

Eleverna handleds att använda tal på ett ändamålsenligt sätt i olika situationer: uttrycka antal, ordningsföljd och mätresultat samt använda talen i räkneoperationer.

Eleverna utforskar principen för tiosystemet med hjälp av konkreta modeller.

Elevernas kunskaper i addition och subtraktion utvecklas först inom talområdet 0–20 och sedan inom talområdet 0–100. Man övar olika huvudräkningsstrategier för att utveckla elevernas räknefärdigheter. Addition och subtraktion konkretiseras med hjälp av tillämpningar i olika situationer. Eleverna lär sig att utnyttja principerna för kommutativitet och associativitet i addition.

Eleverna handleds med hjälp av konkreta exempel att förstå begreppet multiplikation och lär sig multiplikationstabellerna för talen 1–5 och 10. Grunden för förståelse av division och sambandet mellan multiplikation och division läggs. Man utnyttjar kommutativitet vid multiplikation och introduceras i associativitet vid multiplikation.

Grunden för begreppet bråk läggs genom att dela det hela i lika stora delar.

I3 Geometri och mätning: Elevernas förmåga att uppfatta den tredimensionella omgivningen och plangeometrin i den utvecklas. Eleverna övar sig att använda riktnings- och lägesbegrepp.

Kroppar och plana figurer studeras tillsammans. Eleverna övar sig att känna igen, bygga och rita. De handleds att hitta och nämna egenskaper som också utgör grund för klassificering av kroppar och plana figurer.

Eleverna övar och handleds att inse mätningens principer. Man behandlar storheterna längd, massa, volym och tid och övar sig att använda motsvarande måttenheter. De centrala måttenheterna är meter och centimeter, kilogram och gram samt liter och deciliter. Eleverna övar klockslag och tidsenheter.

I4 Informationsbehandling och statistik: Eleverna lär sig samla och registrera information om intressanta ämnesområden. De utarbetar och tolkar enkla tabeller och stapeldiagram.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i matematik i årskurs 1–2

Undervisningen ska utgå från bekanta ämnen och problem som intresserar eleverna. Målet är att skapa en lärmiljö där eleverna studerar matematik aktivt och med olika hjälpmedel. Varierande arbetssätt används i undervisningen.

Eleverna får vänja sig vid att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Pedagogiskt ledda lekar och spel är ett viktigt arbetssätt. Digitala verktyg används i undervisningen och studierna.

Handledning, differentiering och stöd i matematik i årskurs 1–2

Vid skolstarten ska man klargöra vad eleverna redan kan och vilka skillnader det finns i deras kunskaper. Eftersom matematik är ett kumulativt läroämne, är det nödvändigt att behärska grundläggande matematiska begrepp och färdigheter för att kunna lära sig nya saker. Eleverna ska erbjudas stöd både för att komplettera bristfälliga kunskaper och färdigheter och för att tillägna sig nytt innehåll. Man ska reservera tillräckligt mycket tid och stödja lärandet systematiskt för att utveckla matematiklärandet och elevernas förmåga att ta till sig ny kunskap. Utvecklingen av elevernas kunskaper och färdigheter i matematik ska följas upp kontinuerligt. Stödet ska ge dem möjlighet att utveckla sina färdigheter och samtidigt känna glädje över att lära sig och att kunna. Eleverna ska erbjudas lämpliga hjälpmedel som stöd för lärandet samt möjligheter att själva komma till insikt och förstå. Eleverna ska ges möjlighet att öva tillräckligt.

Elever som behöver mera utmaningar ska erbjudas möjlighet att fördjupa förståelsen för innehållet i årskurserna 1–2. Uppgifterna kan till exempel omfatta egenskaperna hos naturliga tal, olika talföljder, geometri, kreativ problemlösning och mera krävande tillämpningar av grundläggande räkneoperationer.

Bedömning av elevens lärande i matematik i årskurs 1–2

Under läsåret är den huvudsakliga uppgiften för bedömningen av lärandet att stödja och främja elevernas matematiska tänkande och kunskapsutveckling inom alla målområden. Bedömningen av matematiklärandet och responsen ska vara uppmuntrande. Eleverna ska spöras att utnyttja sina styrkor och att träna de färdigheter som behöver utvecklas. Eleverna handleds att själva iakttä hur deras eget lärande framskrider.

Elevernas kunskapsnivå och förståelse av matematik kan utredas med hjälp av samtal, konkreta hjälpmedel, figurer eller skriftliga alster. De ska ha möjlighet att visa sina framsteg på olika sätt. Det är viktigt att vid sidan av korrekta lösningar även beakta på vilket sätt och hur obehindrat eleven räknar.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i matematik är följande

- framsteg i förståelsen av talbegreppet och talföljder
- framsteg i förståelsen av tiosystemet
- framsteg i hur obehindrat eleven räknar
- framsteg i förmågan att klassificera kroppar och figurer
- framsteg i förmågan att använda matematik vid problemlösning.

Årskurs 1

MATEMATIK

			
Mål för undervisningen	I	Kommunvis plan	K

Årskurs 1			
Betydelse, värderingar och attityder			
M1 stödja elevens iver och intresse för matematik samt utvecklingen av en positiv självbild och ett gott självförtroende	I1- I4	Elevens positiva självbild som elev i matematik stärks. Eleven uppmuntras att pröva och granska saker ur olika synvinklar. Eleven ges tid till lärande.	K1 K3 K5
Arbetsfärdigheter			
M2 handleda eleven att utveckla färdigheten att göra matematiska observationer samt tolka och utnyttja dem i olika situationer	I1- I4	Eleven handleds till att fästa uppmärksamhet på sin miljö ur matematikens synvinkel.	K4
M3 uppmuntra eleven att framföra sina lösningar och slutledningar med konkreta hjälpmedel, figurer, muntligt och skriftligt, även med hjälp av digitala verktyg	I1- I4	Eleven uppmuntras till att presentera sina lösningar och slutsatser med konkreta hjälpmedel och genom erfarenheter.	K2 K4 K5
M4 handleda eleven att utveckla förmågan att dra slutsatser och lösa problem	I1- I4	Eleven söker efter regelbundenheter, jämför och klassificerar och observerar samband mellan orsak och verkan. Eleven övar sig att se matematiska situationer ur flera perspektiv både ensam och i grupp.	K1 K4 K6
Begreppsliga och ämnesspecifika mål			
M5 handleda eleven att förstå matematiska begrepp och beteckningar	I1- I4	Grunden för elevens förståelse av matematiska begrepp skapas genom mångsidiga och konkreta upplevelser genom att leka och experimentera med konkreta hjälpmedel. Eleven uppmuntras att presentera sina problem och lösningar med matematiska beteckningar.	K1 K4
M6 stödja eleven att utveckla förståelsen av talbegreppet och principen för tiosystemet	I2	Eleven övar sig genom att använda olika funktionella metoder att se samband mellan antal, räkneord och siffertecken. Eleven övar förmåga att se talföljder och att röra sig på talaxeln i olika riktningar. Eleven granskar, uppskattar och räknar mångsidigt med hjälp av olika hjälpmedel. Eleven granskar talens egenskaper.	K1 K4

		Eleven bekantar sig med begreppet jämna tal och övar på multiplar och halvering konkret och genom att använda olika hjälpmedel. Eleven övar sig i uppdelningen av tal 3-10 genom lek, användning av olika hjälpmedel och genom att rita. Eleven bekantar sig med principen för tiosystemet.	
M7 introducera eleven i principerna för de grundläggande räkneoperationerna och deras egenskaper	I2	Eleven gör additioner och subtraktioner på talområdet 0-20. Elevens uppfattning om kommutativitet och sambandet mellan subtraktion och addition förstärks. Eleven övar sig på olika räknestrategier på konkreta sätt med mångsidiga hjälpmedel och genom att rita.	K1 K4
M8 handleda eleven att utveckla flytande grundläggande räknefärdigheter med naturliga tal samt att använda olika huvudräkningsstrategier	I2	Eleven får på ett mångsidigt sätt konkreta upplevelser av olika räknestrategier.	K1 K4
M9 introducera eleven i geometriska former och handleda eleven att uppfatta deras egenskaper	I3	Eleven handleds att använda riktnings- och positionsbegrepp. Eleven undersöker den egna tredimensionella omgivningen och plangeometrin i den. I undervisningen utnyttjas också informations- och kommunikationsteknik. Eleven känner igen och ritar plana figurer. Eleven bygger tredimensionella figurer och undersöker dem och deras egenskaper. Eleven övar sig att med konkreta metoder klassificera plana figurer och stycken.	K1 K4 K5
M10 handleda eleven att förstå principen för mätning	I3	Eleven gör konkreta mätningar med olika mätinstrument. Eleven bekantar sig med begreppet volym och jämför vikter. Eleven bekantar sig genom konkreta metoder med storheterna massa, volym, längd och tid. Eleven övar tidsenheter och klockslag; jämna och halva.	K1 K4
M11 introducera eleven i tabeller och diagram	I4	Eleven bekantar sig med att utarbeta och tolka tabeller och stapeldiagram. Eleven övar sig att samla in och spara information.	K4 K5

M12 lära eleven att skapa stegvisa instruktioner och att följa dem	I1	Eleven lär sig att lyssna på instruktioner och följa dem.	K1 K2 K4 K5

Årskurs 2

MATEMATIK

Mål för undervisningen Årskurs 2	I	Kommunvis plan	K
Betydelse, värderingar och attityder			
M1 stödja elevens iver och intresse för matematik samt utvecklingen av en positiv självbild och ett gott självförtroende	I1- I4	Elevens positiva självbild som elev i matematik stärks. Eleven uppmuntras att pröva och granska saker ur olika synvinklar. Eleven ges tid till lärande.	K1 K3 K5
Arbetsfärdigheter			
M2 handleda eleven att utveckla färdigheten att göra matematiska observationer samt tolka och utnyttja dem i olika situationer	I1- I4	Eleven handleds till att fästa uppmärksamhet vid sin miljö ur matematikens synvinkel.	K4
M3 uppmuntra eleven att framföra sina lösningar och slutledningar med konkreta hjälpmedel, figurer, muntligt och skriftligt, även med hjälp av digitala verktyg	I1- I4	Eleven uppmuntras till att presentera sina lösningar och slutsatser med konkreta hjälpmedel och genom erfarenheter (<i>t.ex. genom slutledningsövningar, att diskutera, att rita, med hjälpmedel och först till slut på matematikens språk.</i>)	K2 K4 K5

M4 handleda eleven att utveckla förmågan att dra slutsatser och lösa problem	I1-I4	Eleven söker efter regelbundenheter, jämför och klassificerar och observerar samband mellan orsak och verkan. Eleven övar sig att se matematiska problem ur flera perspektiv både självständigt och i grupp (<i>t.ex. med hjälp av kombinatorik, genom att studera regelbundenheter i bilder, händelser och lätta matematiska ekvationer.</i>)	K1 K4 K6
Begreppsliga och ämnesspecifika mål			
M5 handleda eleven att förstå matematiska begrepp och beteckningar	I1-I4	Grunden för elevens förståelse av matematiska begrepp skapas genom mångsidiga och konkreta upplevelser som består av lek och experiment med konkreta hjälpmedel. Eleven uppmuntras att presentera sina problem och lösningar med matematiska beteckningar.	K1 K4
M6 stödja eleven att utveckla förståelsen av talbegreppet och principen för tiosystemet	I2	De kunskaper som eleven lärt sig på årskurs 1 fördjupas. Eleven övar sig att röra sig på tallinjen på området 0-100 genom att på ett mångsidigt sätt använda olika hjälpmedel. Eleven studerar talens egenskaper. Eleven övar sig på partal, multiplar och halveringar på ett mångsidigt sätt. Eleven övar sig på principen för tiosystemet och användningen av detta som stöd för räkneoperationerna.	K1 K4
M7 introducera eleven i principerna för de grundläggande räkneoperationerna och deras egenskaper	I2	Eleven gör additioner och subtraktioner på talområdet 1-100. Användningen av tidigare inlärd räknestrategier förstärks då eleven gör uträkningar med stora tal. Eleven bekantar sig med hjälp av konkreta metoder med multiplikationens princip samt sambandet mellan multiplikation och addition. Eleven övar på multiplikationstabellerna från 1-5 och 10. Grunden för begreppet division läggs genom att använda olika hjälpmedel och genom att rita. Eleven bekantar sig med sambandet mellan multiplikation och division.	K1 K4

		Eleven övar sig på kommutativitet och associativitet i multiplikation. Grunden för begreppet bråk läggs genom att dela det hela i lika stora delar.	
M8 handleda eleven att utveckla flytande grundläggande räknefärdigheter med naturliga tal samt att använda olika huvudräkningsstrategier	I2	Det som eleven lärt sig på årskurs 1 fördjupas. De räknestrategier som eleven lärt sig förstärks genom mångsidiga arbetsmetoder och eleven börjar använda dessa på talområdet 0-100. Eleven använder hjälpmedel för tiosystem som stöd för uppdelningar. Eleven utvecklar sina färdigheter i matematik genom att rita.	K1 K4
M9 introducera eleven i geometriska former och handleda eleven att uppfatta deras egenskaper	I3	De begrepp som eleven lärt sig på årskurs 1 fördjupas. Eleven handleds att använda riktnings- och positionsbegrepp. Eleven undersöker den egna tredimensionella omgivningen och plangeometrin i den. Eleven identifierar och ritat plana figurer. I undervisningen utnyttjas också informations- och kommunikationsteknik. Eleven övar sig med konkreta medel att kategorisera plana figurer och kroppar.	K1 K4 K5
M10 handleda eleven att förstå principen för mätning	I3	Det som eleven lärt sig på årskurs 1 fördjupas. Eleven övar sig att använda storheterna längd, massa, volym och tid. Eleven bekantar sig genom konkreta metoder med måttenheterna meter och centimeter, kilogram och gram samt liter och deciliter. Eleven övar sig på tidsenheter och klockslag; kvart över och kvart före.	K1 K4
M11 introducera eleven i tabeller och diagram	I4	Det som eleven lärt sig på årskurs 1 fördjupas. Eleven övar sig att utarbeta och tolka tabeller och stapeldiagram genom att på ett mångsidigt sätt bekanta sig med olika informationskällor.	K4 K5

		Eleven övar sig att samla in och spara information.	
M12 lära eleven att skapa stegvisa instruktioner och att följa dem	I1	Eleven bekantar sig med programmeringens grunder genom att skapa och testa instruktioner.	K1 K2 K4 K5

13.4.5 OMGIVNINGSLÄRA

Läroämnets uppdrag

I läroämnet omgivningslära integreras ämnesområdena biologi, geografi, fysik, kemi och hälsokunskap. Undervisningen ska omfatta perspektivet för hållbar utveckling. I omgivningslära förenas såväl naturvetenskapliga som humanvetenskapliga perspektiv. I omgivningsläran ska eleverna ses som en del av den omgivning de lever i. Utgångspunkten är respekt för naturen och ett människovärdigt liv i enlighet med de mänskliga rättigheterna.

Undervisningen ska stödja eleven att utveckla sitt förhållande till miljön och sin världsbild samt att växa som människa. Målet för undervisningen i omgivningslära är att eleverna lär känna och förstå naturen och den byggda miljön, fenomen som förekommer i dem, sig själva och andra människor samt betydelsen av hälsa och välbefinnande. Omgivningslärans tvärvetenskapliga karaktär förutsätter att eleverna lär sig att söka, bearbeta, producera, presentera, bedöma och värdera information i olika situationer. Undervisningen ska vila på vetenskaplig grund⁴ och eleverna ska utveckla kritiskt tänkande. De ekologiska, kulturella, sociala och ekonomiska dimensionerna av hållbar utveckling ska beaktas i undervisningen i omgivningslära. Det centrala målet för omgivningsläran är att handleda eleverna att förstå hur människans val påverkar livet och miljön i dag och i framtiden.

Omgivningsläran ska lägga grund för kunskaper inom de olika ämnesområdena i omgivningslära. Målet är att förstå deras betydelse för miljön, tekniken, det vardagliga livet, människan och mänsklig verksamhet. Inom biologi är det centralt att eleverna lär känna och förstå naturmiljön, människan, livet och dess utveckling samt villkoren för liv på jorden. Inom geografi är det viktigt att eleverna undersöker deras egen närmiljö och förstår olika områden i världen, fenomen som förekommer i dem och hur livet ser ut för de människor som bor i områdena. Inom fysik är det viktigt att stödja eleverna att förstå naturens grundstrukturer och fenomen och att förklara dessa fenomen även med hjälp av information baserad på egna undersökningar. Inom kemi är det centralt att iaktta olika ämnen i vår omgivning. Man ska undersöka, beskriva och förklara ämnenas egenskaper, deras sammansättning samt omvandlingar som de genomgår. Inom hälsokunskap är det viktigt att eleverna lär sig att förstå de faktorer som stödjer och skyddar hälsan i vår omgivning och i mänsklig verksamhet samt att främja kunskaper som stödjer hälsa, välbefinnande, trygghet och säkerhet.

Målet med undervisningen är att väcka och fördjupa elevernas intresse för de olika ämnesområdena i omgivningslära. Likvärdighet och jämlikhet främjas genom att varje elev erbjuds möjligheter att mångsidigt bekanta sig med omgivningslärans samtliga vetenskapsområden och med den teknik och de utbildningsmöjligheter som finns på området.

⁴ Statsrådets förordning (422/2012) 3 §

I årskurserna 1–2 planeras undervisningen i omgivningslära som helheter där man granskar elevernas egen omgivning samt eleverna och deras aktiviteter som en del av omgivningen. Genom uppgifter där man på ett lekfullt sätt löser problem och gör undersökningar väcks elevernas nyfikenhet och intresse för olika fenomen i omgivningen. Dessutom får eleven öva sig att strukturera och benämna omgivningen samt företeelser som anknyter till det egna välbefinnandet och den egna tryggheten och säkerheten.

Mål för undervisningen i omgivningslära i årskurs 1–2

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
Betydelse, värderingar och attityder		
M1 ge eleven möjligheter att ge utlopp för sin naturliga nyfikenhet och hjälpa eleven att inse att innehållet i omgivningsläran är viktigt för hen	I1–I6	
M2 uppmuntra eleven att glädjas över sitt lärande i omgivningsläran, de egna kunskaperna och nya utmaningar samt att öva sig att arbeta långsiktigt	I1–I6	K1, K6
M3 stödja eleven att utveckla känsla för miljön och handleda eleven att agera på ett hållbart sätt i närmiljön och i skolan	I1–I6	K3, K7
Undersöknings- och arbetsfärdigheter		
M4 handleda eleven att undersöka, röra sig och göra utflykter i sin närmiljö	I2–I4, I6	K3
M5 uppmuntra eleven att undra och ställa frågor samt använda gemensamma reflektioner som utgångspunkt för små undersökningar och andra aktiviteter	I1–I6	K1, K7
M6 handleda eleven att göra iakttagelser och experiment i skolan och närmiljön med hjälp av olika sinnen och enkla undersökningsredskap samt att presentera sina resultat på olika sätt	I1–I6	K1, K4
M7 handleda eleven att mångsidigt beskriva, jämföra och klassificera organismer, livsmiljöer, fenomen, material och situationer samt namnge dessa	I1–I6	K1, K4
M8 vägleda eleven att agera på ett tryggt och säkert sätt, följa givna anvisningar och förstå motiveringarna för dem	I1–I6	K3
M9 handleda eleven att på ett mångsidigt sätt bekanta sig med vardagsteknik samt uppmuntra eleverna att tillsammans pröva, upptäcka, bygga och skapa nytt	I2, I4, I6	K3, K1
M10 handleda eleven att träna sin förmåga att arbeta i grupp och sina emotionella färdigheter samt att stärka respekten för sig själv och andra	I1–I6	K2, K3
M11 handleda eleven att använda informations- och kommunikationsteknik för att söka information samt för att dokumentera och presentera observationer	I1–I6	K5, K4
Kunskap och förståelse		
M12 handleda eleven att strukturera omgivningen, den mänskliga verksamheten och fenomen som förekommer i den med hjälp av begrepp inom de olika ämnesområdena i omgivningslära	I1–I6	K1
M13 hjälpa eleven att förstå enkla bilder, modeller och kartor som beskriver omgivningen	I1–I6	K4, K1

M14 uppmuntra eleven att uttrycka sig och öva sig att motivera sina åsikter	I1–I6	K2, K4
M15 handleda eleven att reflektera över faktorer som främjar växande och utveckling, hälsa och välbefinnande samt de grundläggande förutsättningarna för liv	I1, I5	K3

Centralt innehåll som anknyter till målen för omgivningslära i årskurs 1–2

Innehållet väljs så att det stödjer målen och utnyttjar de lokala möjligheter som finns. Innehållet formas till helheter för olika årskurser.

I1 Att växa och utvecklas: Innehållet väljs så att eleverna får en uppfattning om människokroppens olika delar och livsfunktioner samt om livets gång och den egna åldersgruppens växande och utveckling i huvuddrag. Eleverna får träna sina emotionella färdigheter och att främja psykiskt välbefinnande, som att respektera sig själva och andra, i enlighet med åldern.

I2 Livet hemma och i skolan: Innehållet och uppgifterna väljs så att de anknyter till livet hemma och i skolan. Lär miljörerna iakttas ur säkerhetsperspektiv. Eleverna får öva att röra sig på ett säkert sätt i närmiljön och i trafiken. De fördjupar sig i säkerhetsfärdigheter och -anvisningar och motiveringarna till att dessa behövs. Begrepp inom de olika ämnesområdena i omgivningslära används för att beskriva fenomen, teknik och vardagliga situationer, till exempel att klä sig enligt väderlek. Eleverna får öva sig att samarbeta och att arbeta i olika grupper. Dessutom får eleverna lära sig hur man beter sig i olika situationer i vardagen, att respektera fysisk integritet, att förhindra mobbning, att klara grundläggande egenvård i vardagen och att söka hjälp.

I3 Närmiljön och dess förändringar: Eleverna övar sig att iaktta och undersöka naturen i olika naturmiljöer och byggda miljöer i närheten av skolan. De lär sig att identifiera de vanligaste organismerna och deras livsmiljöer samt objekt i den byggda miljön. Naturens särdrag, fenomen och egenskaper under alla årstider studeras. Miljön och dess fenomen, såsom vädret, beskrivs med hjälp av begrepp inom de olika ämnesområdena i omgivningslära. Eleverna får skapa en gårdskarta över ett bekant område för att lära sig att förstå idén med kartor.

I4 Att undersöka och experimentera: Som innehåll väljs problemlösnings- och undersökningsuppgifter med anknytning till naturen, den byggda miljön, vardagliga fenomen och teknik samt människan och människans verksamhet. Med hjälp av uppgifterna får eleven insikt i de olika faserna av en undersökning. Man experimenterar och hittar tillsammans på alternativ och lösningar till vardagliga problem. Man iakttar rörelse och funderar på orsaker till att en rörelse förändras. Småskaliga experiment och undersökningar görs i närmiljön och genom att odla växter.

I5 Att reflektera över de grundläggande förutsättningarna för liv: Eleverna fördjupar sig i de grundläggande förutsättningarna för liv – näring, vatten, luft, värme och omsorg. De får insikt i näringsproduktion och varifrån dricksvattnet kommer. Vardagliga hälsovanor och -färdigheter tränas. Man funderar över vad som gör en människa glad och på gott humör och utvecklar tillsammans dagsrutinerna i skolan med tanke på hälsa, välmående och lärande.

I6 Att träna en hållbar livsstil: Innehållet väljs mångsidigt från olika delområden inom hållbar utveckling. Eleverna övar sig att ta hand om sina egna och gemensamma saker. De får lära sig att minska mängden avfall samt att återvinna och sortera avfall. Eleverna får kunskap om den egna hembygden och dess betydelse. Man medverkar i att främja välbefinnandet i den närmaste omgivningen och i skolan. Man funderar på vilken betydelse de egna handlingarna har för en själv, andra människor samt den närmaste omgivningen.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i omgivningslära i årskurs 1–2

Utgångspunkten vid valet av arbetssätt och lärmiljöer är elevernas egna erfarenheter av olika företeelser, fenomen och händelser som anknyter till människan, omgivningen, människans aktiviteter och vardag. I valet av lärmiljöer och arbetssätt beaktas funktionalitet, erfarenhets- och upplevelseaspekten, användningen av drama och berättelser samt omgivningslärans tvärvetenskapliga karaktär. Målet är att undersöka fenomen inom omgivningslärans olika ämnesområden i naturliga situationer och miljöer. Som lärmiljöer används förutom skolans lokaler och den egna klassen mångsidigt även den närliggande naturen och den byggda miljön, olika sociala sammanhang och situationer, digitala lärmiljöer samt lokala möjligheter såsom samarbete med naturskolor, museer, företag, medborgarorganisationer samt natur- och vetenskapscentra. Med tanke på målen är det viktigt att eleverna deltar och samverkar i planeringen och genomförandet av enkla undersökningar samt i diskussionen kring olika perspektiv och lösningar. Genom att eleverna arbetar aktivt med det fenomen, tema eller aktuella problem som studeras stödjer man lärandet enligt omgivningslärans mål.

Handledning, differentiering och stöd i omgivningslära i årskurs 1–2

Med tanke på målen för omgivningsläran är det viktigt att handleda eleverna att mångsidigt använda olika studie-sätt. Handledning behövs särskilt för att varje elev ska lära sig agera tryggt och ta hänsyn till andra i olika lärmiljöer. I undervisningen och vid valet av arbetssätt beaktas elevernas tidigare kunskaper och färdigheter samt specialbehov i anslutning till utveckling, livssituation och kultur. Eleverna får lära sig att respektera allas rätt till integritet i personliga frågor. Ett undersökande arbetssätt och övningar som förutsätter olika nivåer av tänkande kan stödja differentiering enligt individuella behov. Gruppsamverkan stödjer att eleverna lär sig tillsammans och utnyttjar de olika styrkor som finns representerade i gruppen. Handledning och stöd, valet av arbetssätt samt känslan av att lyckas stärker elevernas självbild i omgivningslära. Eleverna ska även ges möjlighet till fördjupning samt till lugn och ro.

Bedömning av elevens lärande i omgivningslära i årskurs 1–2

Att dela in lärostoffet i helheter med egna mål och bedömningsgrunder stödjer en mångsidig bedömning. Konstruktiv respons, frågor och konkreta utvecklingsförslag bidrar till att arbetet framskrider. Positiv respons och uppmuntran stärker elevernas motivation och ökar deras intresse för att utforska sin omgivning. Eleverna ska ges möjligheter att visa sina kunskaper och färdigheter på många olika sätt, inte endast skriftligt. I slutet av helheten bedöms hur väl de överenskomna målen uppnåtts. Eleverna ska öva sig att observera sitt eget lärande och sin aktivitet. Elevernas värderingar, attityder, hälsobeteende, sociala färdigheter, temperament eller andra personliga egenskaper är inte föremål för bedömningen.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i omgivningslära är följande

- framsteg i förmågan att undersöka, agera och röra sig i närmiljön
- framsteg i förmågan att iaktta och observera
- framsteg i förmågan att agera tryggt och säkert
- framsteg i förmågan att arbeta i grupp.

OMGIVNINGSLÄRA

Mål för undervisningen	I	Kommunvis plan	K
Årskurs 1			
Betydelse, värderingar och attityder			
M1 ge eleven möjligheter att ge utlopp för sin naturliga nyfikenhet och hjälpa eleven att inse att innehållet i omgivningsläran är viktigt för hen	I1- I6	Eleven uppmuntras att iaktta den egna närmiljön (<i>t.ex. under olika årstider</i>). Eleven reflekterar över sina egna handlingars betydelse för sig själva och för andra människor. Eleven uppmuntras att skapa ett eget förhållande till naturen.	
M2 uppmuntra eleven att glädjas över sitt lärande i omgivningsläran, de egna kunskaperna och nya utmaningar samt att öva sig att arbeta långsiktigt	I1- I6	Eleven övar förmågan att undersöka och agera på skolgården och i närmiljön (<i>t.ex. vattnets former, varierande väderförhållanden</i>).	K1 K6
M3 stödja eleven att utveckla känsla för miljö och handleda eleven att agera på ett hållbart sätt i närmiljön och i skolan	I1- I6	Eleven deltar i främjandet av välmående i den egna närmiljön och skolgemenskapen (<i>t.ex. att det egna klassrummet är städat</i>). Eleven övar sig att ta hand om sina egna saker och gemensamma saker. Eleven funderar över sina egna handlingars konsekvenser för miljön (<i>t.ex. att slänga skräp i naturen</i>).	K3 K7

		Eleven övar sig att sortera avfall (<i>t.ex. papper och kartong</i>).		
Undersöknings- och arbetsfärdigheter, årskurs 1				
M4 handleda eleven att undersöka, röra sig och göra utflykter i sin närmiljö	I2- I4 I6	Eleven övar sig att röra sig tryggt i trafiken i skolans närområde som fotgängare. Eleven övar sig att känna igen farliga situationer i trafiken (<i>t.ex. hur bra barnet syns i trafiken</i>). Eleverna gör utflykter i skolans närmiljö (<i>t.ex. park eller skog</i>). Eleven övar sig att röra sig i naturen (<i>t.ex. allemansrätten, att bevara naturfriden</i>). Eleven övar sig att klä sig enligt vädret.	K3	
M5 uppmuntra eleven att undra och ställa frågor samt använda gemensamma reflektioner som utgångspunkt för små undersökningar och andra aktiviteter	I1- I6	Eleven hittar tillsammans med lärarna och de andra eleverna på alternativ och lösningar till problem i vardagen. Eleven övar sig med hjälp av uppgifter att hitta alternativ och lösningar till problem i omgivningen.	K1 K7	
M6 handleda eleven att göra iakttagelser och experiment i skolan och närmiljön med hjälp av olika sinnen och enkla undersökningsredskap samt att presentera sina resultat på olika sätt	I1- I6	Eleven studerar naturens särdrag, fenomen och egenskaper under alla årstider. Eleven lär sig att beskriva och presentera naturfenomen med hjälp av begrepp inom omgivningslära (<i>t.ex. väder, temperatur</i>). Eleven använder enkla undersökningsredskap (<i>t.ex. lupp, termometer</i>). Eleven övar sig att genomföra olika faser i en undersökning. Eleven lär sig att presentera de egna undersökningsresultaten muntligt och med hjälp av visuella hjälpmedel. Eleven får öva sig att göra en småskalig undersökning genom att odla en växt.	K1 K4	

M7 handleda eleven att mångsidigt beskriva, jämföra och klassificera organismer, livsmiljöer, fenomen, material och situationer samt namnge dessa	I1- I6	Eleven lär sig känna igen de vanligaste organismerna och deras livsmiljö (<i>t.ex. myror</i>). Eleven klassificerar organismer: djur och växter. Eleven övar sig att känna igen och namnge levande och livlös omgivning. Eleven lär sig årstiderna, månaderna, veckodagarna samt dygnet. Eleven bekantar sig med vattnets former. Eleven övar sig att sortera material i samband med avfallssortering.	K1 K4	
M8 vägleda eleven att agera på ett tryggt och säkert sätt, följa givna anvisningar och förstå motiveringarna för dem	I1- I6	Eleven övar att agera tryggt hemma och i skolan, i närmiljön samt i trafiken. Dagsrutinerna för skolans vardag beträffande lärande och välmående utvecklas tillsammans. Eleven bekantar sig med skolans och hemmets säkerhetsinstruktioner. Eleven lär sig betydelsen av att följa regler med tanke på den egna säkerheten (<i>t.ex. trafikreglernas betydelse för fotgängare</i>). Eleven reflekterar över sina egna handlingars betydelse för sig själv och för andra människor.	K3	
M9 handleda eleven att på ett mångsidigt sätt bekanta sig med vardagsteknik samt uppmuntra eleverna att tillsammans pröva, upptäcka, bygga och skapa nytt	I2 I4 I6	Eleverna funderar tillsammans på vilka maskiner och uppfinningar som underlättar de vardagliga sysslorna.	K3 K1	
M10 handleda eleven att träna sin förmåga att arbeta i grupp och sina emotionella färdigheter samt att stärka respekten för sig själv och andra	I1- I6	Eleven tränar sina emotionella färdigheter: att namnge känslor, känna igen och uttrycka känslor (<i>t.ex. glädje, sorg, ilska, rädsla</i>). Eleven får öva sig att följa gruppens gemensamma regler. Eleven får öva sig att förebygga och reda ut situationer då någon blir mobbad. Eleven får öva sig att uppskatta sig själva och andra.	K2 K3	

		Eleven övar säkerhetsfärdigheter (t.ex. att lära sig att respektera fysisk integritet).		
Kunskap och förståelse				
M12 handleda eleven att strukturera omgivningen, den mänskliga verksamheten och fenomen som förekommer i den med hjälp av begrepp inom de olika ämnesområdena i omgivningslära	I1-I6	Eleven övar sig att använda begrepp inom olika ämnen (t.ex. biologi, geografi, fysik, kemi) för att beskriva fenomen i omgivningen samt situationer och verksamhet i vardagen.	K1	
M13 hjälpa eleven att förstå enkla bilder, modeller och kartor som beskriver omgivningen	I1-I6	Eleven lär sig att förstå idén med en karta. Eleven bekantar sig med olika kartor (t.ex. klassrum, skolgård.) Eleverna övar sig att använda gårdskartan.	K4 K1	
M14 uppmuntra eleven att uttrycka sig och öva sig att motivera sina åsikter	I1-I6	Eleven övar sig att uttrycka sig i grupp. Eleven övar att motivera sina tankar.	K2 K4	
M15 handleda eleven att reflektera över faktorer som främjar växande och utveckling, hälsa och välbefinnande samt de grundläggande förutsättningarna för liv	I1-I5	Eleven tränar hälsovanor i vardagen och färdigheter i anknytning till dessa. Skoldagens rutiner utvecklas med tanke på hälsa, välmående och lärande. Eleven reflekterar över sin egen åldersgrupps växande och utveckling. Eleven lär sig att namnge sina egna kroppsdelar. Eleven bekantar sig med betydelsen av sinnenas funktioner i människans vardag.	K3	

Mål för undervisningen	I	Kommunvis plan	K
Årskurs 2			
Betydelse, värderingar och attityder			
M1 ge eleven möjligheter att ge utlopp för sin naturliga nyfikenhet och hjälpa eleven att inse att innehållet i omgivningsläran är viktigt för hen	I1- I6	Eleven uppmuntras att göra iakttagelser i den egna närmiljön (<i>t.ex. att på gården känna igen organismer i sina egna livsmiljöer</i>). Eleven reflekterar över växelverkan mellan människa och natur. Elevens förhållande till naturen stärks.	
M2 uppmuntra eleven att glädjas över sitt lärande i omgivningsläran, de egna kunskaperna och nya utmaningar samt att öva sig att arbeta långsiktigt	I1- I6	Eleven övar sin förmåga att undersöka och agera på skolgården eller i närmiljön (<i>t.ex. organism- och växtarter som finns på gården</i>).	K1 K6
M3 stödja eleven att utveckla känsla för miljön och handleda eleven att agera på ett hållbart sätt i närmiljön och i skolan	I1- I6	Eleven deltar i främjandet av välmående i den egna närmiljön och skolgemenskapen (<i>t.ex. att det egna klassrummet, skolans gemensamma lokaler och gårdsområdet är snyggt</i>). Eleven reflekterar över de egna handlingarnas konsekvenser för miljön (<i>t.ex. att spara energi, minska vattenförbrukning</i>). Eleven lär sig att minska på avfall. Eleven övar sig att återvinna saker som de inte mera har användning för.	K3 K7
Undersöknings- och arbetsfärdigheter			
M4 handleda eleven att undersöka, röra sig och göra utflykter i sin närmiljö	I2- I4 I6	Eleven övar att röra sig tryggt i trafiken. Eleven lär sig trafikregler för fotgängare och cyklister och övar sig att följa dessa. Eleven övar sig att känna igen farliga situationer i trafiken (<i>t.ex. de egna handlingarnas inverkan på säkerheten</i>). Eleverna planerar och genomför en utfärd till skolans närliggande natur (<i>t.ex. skogen</i>).	K3

		Eleven lär sig de rättigheter och skyldigheter man har då man rör sig i naturen. Eleven övar sig att välja rätt utrustning enligt typen av utfärd.	
M5 uppmuntra eleven att undra och ställa frågor samt använda gemensamma reflektioner som utgångspunkt för små undersökningar och andra aktiviteter	I1-I6	Eleverna hittar tillsammans på och prövar alternativ och lösningar till vardagliga fenomen. Eleven övar sig att hitta lösningar och alternativa lösningar till problem i miljön. Eleven gör små experiment om vardagliga fenomen.	K1 K7
M6 handleda eleven att göra iakttagelser och experiment i skolan och närmiljön med hjälp av olika sinnen och enkla undersökningsredskap samt att presentera sina resultat på olika sätt	I1-I6	Eleven studerar naturens särdrag, fenomen och egenskaper under alla årstider. Eleven lär sig att beskriva och förklara fenomen i naturen med hjälp av begrepp inom omgivningsläran. Eleven använder enkla undersökningsredskap i experimenten (<i>t.ex. lupp, termometrar</i>). Eleven övar sig att presentera sina egna undersökningsresultat skriftligt och med hjälp av visuella hjälpmedel. Eleven gör små experiment och lär sig de olika faserna i experimenten.	K1 K4
M7 handleda eleven att mångsidigt beskriva, jämföra och klassificera organismer, livsmiljöer, fenomen, material och situationer samt namnge dessa	I1-I6	Eleven bekantar sig med de vanligaste organismerna och livsmiljön i en trädgård. Eleven klassificerar djur. Eleven bekantar sig med årstiders och dygnets växlingar. Eleven övar sig att sortera olika material enligt möjligheter för återvinning (<i>t.ex. plast, textil</i>).	K1 K4
M8 vägleda eleven att agera på ett tryggt och säkert sätt, följa givna anvisningar och förstå motiveringarna för dem	I1-I6	Eleven övar sig att handla tryggt och ansvarsfullt hemma, i skolan, i närmiljön och i trafiken. Dagsrutiner för skoldagen utvecklas tillsammans med tanke på lärande och välmående. Klassens regler planeras tillsammans och eleverna övar sig att följa dem. Eleven övar sig att känna igen egna och andras känslotillstånd. Eleven lär sig att förstå reglernas betydelse för tryggheten.	K3
M9 handleda eleven att på ett mångsidigt sätt bekanta sig med vardagsteknik samt uppmuntra eleverna att tillsammans	I2 I4 I6	Eleven iakttar rörelse och funderar över orsaker till varför rörelsen förändras. Eleven bekantar sig med tekniska instrument och maskiner i vardagen som underlättar rörelse.	K3 K1

pröva, upptäcka, bygga och skapa nytt		Eleven lär sig tekniska apparaters funktioner i vardagen och lär sig använda dem på ett tryggt sätt.	
M10 handleda eleven att träna sin förmåga att arbeta i grupp och sina emotionella färdigheter samt att stärka respekten för sig själv och andra	I1- I6	Eleven tränar sina emotionella färdigheter: att namnge, känna igen, uttrycka och reglera känslor (<i>t.ex. glädje, sorg, ilska, rädsla</i>). Eleven lär sig att följa gruppens gemensamma regler. Eleven övar samarbetsförmåga. Eleven får öva säkerhetsfärdigheter (<i>t.ex. att lära sig att respektera fysisk integritet, att skydda sig själv och färdigheter att klara sig i olika vardagliga situationer</i>). Eleven övar sig att känna igen situationer då någon blir mobbad av eleven själv och andra. Eleven lär sig metoder för att förebygga och reda ut situationer då någon blir mobbad. Eleven övar sig att bli medvetna om de egna styrkorna. Eleven lär sig att uppskatta sig själv. Eleven lär sig att hitta goda sidor hos andra och uppskatta andra.	K2 K3
M11 handleda eleven att använda informations- och kommunikationsteknik för att söka information samt för att dokumentera och presentera observationer	I1- I6	Eleven handleds att använda informations- och kommunikationsteknik på ett tryggt sätt. Dator, tablett eller smarttelefon används i insamlingen av information. Eleven bekantar sig med hur man presenterar de egna undersökningsresultaten med hjälp av informations- och kommunikationsteknik.	K5 K4
Kunskap och förståelse			
M12 handleda eleven att strukturera omgivningen, den mänskliga verksamheten och fenomen som förekommer i den med hjälp av begrepp inom de olika ämnesområdena i omgivningslära	I1- I6	Eleven använder begrepp från olika ämnen (<i>t.ex. biologi, geografi, fysik, kemi</i>) för att beskriva fenomen och teknologi samt vardagliga situationer och verksamhet.	K1
M13 hjälpa eleven att förstå enkla bilder, modeller och kartor som beskriver omgivningen	I1- I6	Eleven bekantar sig med olika typer av kartor (<i>t.ex. orienteringskarta, Finlands karta, världskartan</i>.) Eleven bekantar sig med sambandet mellan flygbild och karta.	K4 K1

		Eleven övar att rita en karta över en bekant miljö (t.ex. klassrummet, elevens eget rum, skolans gård).	
		Eleven övar sig att förstå modeller som beskriver omgivningen (t.ex. vattnets kretslopp).	
M14 uppmuntra eleven att uttrycka sig och öva sig att motivera sina åsikter	I1-I6	Eleven övar sig att berätta om sina känslor och tankar. Eleven lär sig att motivera sina tankar och åsikter.	K2 K4
M15 handleda eleven att reflektera över faktorer som främjar växande och utveckling, hälsa och välbefinnande samt de grundläggande förutsättningarna för liv	I1 I5	Eleven bekantar sig med livets grundförutsättningar beträffande näring, vatten, luft, värme och omsorg. Eleven bekantar sig med matproduktion och dricksvattnets ursprung. Eleven bekantar sig med kroppens funktioner (t.ex. matsmältning). Eleven bekantar sig med egenvårdsfärdigheter och grunderna i första hjälp (t.ex. att rengöra och skydda sår). Eleven övar att agera i nödsituationer och ringa nödnumret 112.	K3

13.4.6 RELIGION

Läroämnets uppdrag

Läroämnets uppdrag är att ge eleverna en bred allmänbildning i religion och livsåskådning. Undervisningen ska göra eleverna förtrogna med den religion som studeras och dess mångfald. Eleverna ska få insikt i religiösa och konfessionella traditioner i Finland och i religioner och livsåskådningar på andra håll i världen. Läroämnet ska främja förståelse för förhållandet mellan religion och kultur samt multilitteracitet i fråga om religioner och livsåskådningar. Undervisningen ska ge mångsidig kunskap om religioner och hjälpa eleverna att förstå diskussioner som gäller religion. Eleverna ska vägledas att tänka kritiskt och att studera religioner och livsåskådningar ur olika perspektiv. I undervisningen behandlas förhållandet mellan religion och kunskap samt språk, symbolik och begrepp som är kännetecknande för religioner. Religionsundervisningen ska ge eleverna beredskap att ta del av den dialog som förs både inom och mellan olika religioner och livsåskådningar. Undervisningen ska handleda eleverna att respektera livet, människovärdet och det som är heligt för en själv och andra.

Undervisningen ska ge eleverna insikt i etiskt tänkande inom den religion som studeras och inom andra religioner och livsåskådningar, och uppmuntra eleverna att själva fundera över etiska frågor. Undervisningen ska stödja elevens självkännet, självaktning och utveckla elevens livskompetens under hela den grundläggande utbildningen. Undervisningen ska hjälpa eleven att forma och bedöma sin identitet, sin livsåskådning och sin världsåskådning. Religionsundervisningen ska stödja att eleven utvecklas till en ansvarsfull medlem i sin grupp och i det demokratiska samhället och till en ansvarsfull världsmedborgare.

I **årskurserna 1–2** har religionsundervisningen som uppdrag att handleda eleverna att lära känna och uppskatta sin egen religiösa och konfessionella bakgrund och att möta mångfalden av religioner och livsåskådningar i den egna klassen, skolan och närmiljön med respekt. För detta ska undervisningen ge grundläggande kunskaper, färdigheter och tankeverktyg. Eleverna ska uppmuntras att identifiera och uttrycka sina känslor och åsikter och öva sig att

identifiera andras känslor och respektera andras åsikter. Eleverna ska uppmuntras att undra, fråga och att delta i diskussioner. Eleverna ska vägledas att handla ansvarsfullt och rättvist.

Mål för undervisningen i religion i årskurs 1–2

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
M1 väcka elevens intresse för religionsundervisningen och handleda eleven att förstå sin egen familjs religiösa och konfessionella bakgrund	I1, I2, I3	K2, K4
M2 vägleda eleven att få insikt i centrala begrepp, berättelser och symboler i religionen i fråga	I1	K1
M3 handleda eleven att utforska det religiösa året, religiösa högtider och seder	I1	K2, K7
M4 sporra eleven att lära känna seder och högtider i religioner och livsåskådningar som förekommer i klassen, skolan och närmiljön	I2	K2, K3, K7
M5 uppmuntra eleven att identifiera och uttrycka sina tankar och känslor	I1, I3	K2, K6, K7
M6 vägleda eleven att handla rättvist, leva sig in i andras situation och att respektera andras tankar och övertygelser samt mänskliga rättigheter	I1, I2, I3	K2, K6, K7
M7 handleda eleven att tänka etiskt och att inse vad det innebär att ta ansvar för sig själv, sin grupp, miljön och naturen	I3	K3, K7
M8 ge eleven möjligheter att öva sig att framföra och motivera sina åsikter samt att lyssna på och förstå olika åsikter	I1, I3	K1, K5, K6, K7

Centralt innehåll som anknyter till målen för religion i årskurs 1–2

Innehållet ska väljas så att det stödjer de allmänna målen i läroämnet. Vid valet av innehåll utnyttjas de lokala möjligheterna. Innehållsområdena formas till helheter för olika årskurser. Elevernas erfarenhetsvärld ska beaktas vid valet av innehåll och vid närmare behandling av det.

I1 Förhållandet till den egna religionen: Undervisningen inleds med att eleven bekantar sig med sin egen familj: släkt, historia, religion eller livsåskådning samt olika slags familjer. Det är viktigt att undervisningen tar upp den egna religionens högtider och helger, deras innehåll, innebörd och hur de firas. Undervisningen ska också behandla berättelser, traditioner och seder i den egna religionen. Eleven utforskar den egna religionens centrala begrepp, symboler och mångfald.

I2 Religionernas värld: Innehållet väljs utgående från de religioner som förekommer i elevens skola och närmiljö samt dessa religioners viktigaste seder och högtider. Även irreligiositet beaktas i innehållet.

I3 Ett gott liv: I undervisningen behandlas livsfrågor som hör ihop med människans födelse och död samt respekt för livet. Centralt innehåll är elevens egna handlingar och konsekvenser av dem, ansvar för andra människor, miljön och naturen samt empati, människovärde och individualitet. Barnets rättigheter och betydelse behandlas inledningsvis. Vid valet av innehåll ska FN:s konvention om barnets rättigheter samt människans holistiska välbefinnande beaktas. Innehållet ska stödja eleven att utveckla emotionella färdigheter.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i religion i årskurs 1–2

I undervisningen ska man sträva efter att skapa ett lugnt, öppet och förtroligt samtalsklimat. Det är viktigt att varje elev får berätta om sina iakttagelser och erfarenheter. Eleverna uppmuntras att lära sig genom samspel, att diskutera och att motivera sina åsikter samt att acceptera olikheter. Det är viktigt att i undervisningen utgå från eleven och respektera elevens upplevelsevärld, i synnerhet när man tar upp etiska frågor. Kreativa, konkreta och upplevelsebaserade metoder, projekt och diskussioner stödjer den holistiska synen på eleven som en social och aktiv person som lär sig genom alla sinnen. Undervisningen kan innehålla individuella eller gemensamma projekt som omfattar flera lärokurser eller överskrider läroämnesgränserna. I undervisningen används digitala verktyg på ett mångsidigt och interaktivt sätt. Berättelser, musik, bildkonst, lek, drama samt gäster och studiebesök används för att ge variation i arbetet och glädje i lärandet.

Handledning, differentiering och stöd i religion i årskurs 1–2

Undervisningen i de olika lärokurserna i religion ska ta hänsyn till elevernas olika behov och bakgrund, såsom språkkunskap och kulturell bakgrund. Centrala begrepp diskuteras och förklaras så att alla elever har möjlighet att förstå dem. Arbetssätten anpassas till barnens ålder. I undervisningen skapas gemensamma situationer som främjar lärande och delaktighet och eleven handleds att stärka sin studiefärdighet och initiativförmåga.

Bedömningen av elevens lärande i religion i årskurs 1–2

Bedömningen av lärande ska vara handledande och uppmuntrande. Mångsidig respons ges i samband med arbetet och gemensamma diskussioner. Responsen ska utveckla elevernas samarbetsförmåga och uppmuntra dem att uttrycka sina tankar. Eleverna ska i undervisningen ges utrymme och uppmuntras att ifrågasätta och ställa frågor samt att motivera sina åsikter och lyssna på andras synpunkter. Mångsidiga arbetssätt ger eleverna möjligheter att visa och själva ge akt på sina framsteg och kunskaper.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i religion är följande

- framsteg i att känna igen och namnge fenomen som rör livsåskådning i sin närmiljö
- framsteg i förmågan att arbeta i grupp
- framsteg i förmågan att uttrycka tankar och lyssna på andra.

De olika lärokurserna i religion i årskurs 1–2

I den grundläggande utbildningens lärokurs ingår enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning religion eller livsåskådningskunskap. Enligt 13 § i samma lag ska undervisningen i religion genomföras enligt olika lärokurser i enlighet med elevernas religionssamfund. För att garantera enhetlighet i läroämnet är målen och det centrala innehållet gemensamma för alla lärokurser.

I beskrivningarna av lärokurserna för de olika religionerna preciseras det gemensamma innehållet utgående från respektive religions särdrag. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna och de preciserade beskrivningarna av lärokurserna i de olika religionerna.

EVANGELISK-LUTHERSK TRO

Beskrivningen av lärokursen preciserar det centrala innehåll som är gemensamt för alla lärokurser. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från den preciserade beskrivningen av lärokursen och de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna för läroämnet religion.

I1 Förhållandet till den egna religionen: Undervisningen inleds med att eleven bekantar sig med historier, religioner och livsåskådningar i sin egen familj och släkt. Man uppmärksammar eleverna på att det finns olika slag av familjer. Eleverna bekantar sig med kyrkoårets centrala högtider, jul och påsk och de traditioner och berättelser i Bibeln som

är förknippade med dessa. I undervisningen behandlas också livets högtider inom kristendomen, deras innehåll och innebörd. Psalmer och musik som anknyter till kyrkoåret och barndomen behandlas i undervisningen. Eleverna bekantar sig med centrala begrepp och symboler inom kristendomen och församlingen. Den kristna gudsbilden och kyrkobyggnaden behandlas i undervisningen.

12 Religionernas värld: Man bekantar sig med religioner som förekommer i skolan och närmiljön, deras centrala högtider och seder. Också kristendomens mångfald och irreligiositet behandlas.

13 Ett gott liv: I undervisningen behandlas betydelsen av respekt för livet och för människovärdet samt barnets rättigheter. Man reflekterar över livsfrågor och bekantar sig med det kristna perspektivet på dessa. Centralt innehåll är etisk reflektion, FN:s konvention om barnets rättigheter och Den gyllene regeln. Man reflekterar över frågor som hör samman med elevernas vardag och anknyter dem till bibliska berättelser. Man uppmuntrar eleven att identifiera och uttrycka sina känslor och att leva sig in i andras situation och acceptera olikheter. Eleverna reflekterar över egna handlingar och konsekvenserna av dem samt ansvaret för andra människor, miljön och naturen.

Årskurs 1

EVANGELISK-LUTHERSK TRO

Mål för undervisningen	I	Kommunvis plan	K
Årskurs 1			
M1 väcka elevens intresse för religionsundervisningen och handleda eleven att förstå sin egen familjs religiösa och konfessionella bakgrund	I1 I2 I3	Eleven bekantar sig med familjens och släktens historia, olika religioner och åskådningar. Eleven bekantar sig med livets högtider inom kristendomen, deras innehåll och innebörd. Eleven granskar olika sätt att fira livets och årstidernas högtider i olika familjer (<i>eleverna diskuterar t.ex. den egna familjen och nära släktingar, familjehögtider och hur de anknyter till kristendomen</i>). Eleven reflekterar över sina handlingar och deras konsekvenser samt ansvaret för andra människor, miljön och naturen. Naturens storhet och under i Guds skapelse lyfts fram och människans ställning i skapelsen enligt Bibeln.	K2 K4
M2 vägleda eleven att få insikt i centrala begrepp, berättelser och symboler i religionen i fråga	I1	Psalmer och musik som anknyter till kyrkoåret och barndomen behandlas i undervisningen. Eleven bekantar sig med centrala begrepp och symboler inom kristendomen och församlingen.	K1

		Den kristna gudsuppfattningen och kyrkobyggnaden behandlas i undervisningen. Eleven bekantar sig med och diskuterar bönens betydelse samt hur man betar sig i kyrkan och under bönen.	
M3 handleda eleven att utforska det religiösa året, religiösa högtider och seder	I1	Eleven bekantar sig med kyrkoåret och dess högtider och fester; advent och jul. Som fortsättning till julberättelsen behandlar man Jesu liv som barn och uppväxtmiljön i Palestina.	K2 K7
M4 sporra eleven att lära känna seder och högtider i religioner och livsåskådningar som förekommer i klassen, skolan och närmiljön	I2	Eleven bekantar sig med religioner som förekommer i skolan och närmiljön, deras centrala högtider och seder. Också kristendomens mångfald och irreligiositet behandlas. Eleven diskuterar kulturell mångfald och bekantar sig med seder och festtraditioner hos en skolkamrat med annan tro eller livsåskådning.	K2 K3 K7
M5 uppmuntra eleven att identifiera och uttrycka sina tankar och känslor	I1 I3	Eleven reflekterar över frågor beträffande rätt och fel och välmående i vardagen och anknyter dem till lämpliga berättelser i Bibeln.	K2 K6 K7
M6 vägleda eleven att handla rättvist, leva sig in i andras situation och att respektera andras tankar och övertygelser samt mänskliga rättigheter	I1- I3	Eleven bekantar sig med centrala innehåll som etisk reflektion, FN:s konvention om barnens rättigheter och Den gyllene regeln. Eleven diskuterar det unika värdet hos varje människa: *Eleven bekantar sig med Den gyllene regeln och reflekterar över dess innehåll och betydelse. *Eleven övar sig att använda Den gyllene regeln i det vardagliga livet. * Eleven reflekterar över vad rättvisa och empati är och lär sig detta genom övningar. *Eleven reflekterar över betydelsen av och övar att be om förlåtelse och förlåta i vardaglig samvaro.	K2 K6 K7
M7 handleda eleven att tänka etiskt och att inse vad det innebär att ta ansvar för sig själv, sin grupp, miljön och naturen	I3	Eleven reflekterar över de egna handlingarna och deras konsekvenser samt ansvaret för andra människor, miljön och naturen.	K3 K7
M8 ge eleven möjligheter att öva sig att	I1,	Eleven övar sig att identifiera och uttrycka sina känslor och att leva sig in i andras situation samt acceptera olikheter.	K1

framföra och motivera sina åsikter samt att lyssna på och förstå olika åsikter	I3	Eleven övar sig att uttrycka och motivera de egna åsikterna samt lyssna på och förstå andras åsikter.	K5
			K6
		Eleven diskuterar och lär sig vad gott uppförande innebär i olika situationer.	K7

Årskurs 2

EVANGELISK-LUTHERSK TRO

Mål för undervisningen	I	Kommunvis plan	K
Årskurs 2			
M2 vägleda eleven att få insikt i centrala begrepp, berättelser och symboler i religionen i fråga	I1	Psalmer och musik som anknyter till kyrkoåret och barndomen behandlas i undervisningen. Eleverna bekantar sig med psalmboken och sjunger psalmer. Eleven bekantar sig med de centralaste liknelseberättelserna i Bibeln. Eleven bekantar sig med Nya testamentet i Bibeln. Eleven bekantar sig med kyrkobyggnaden genom att t.ex. besöka en kyrka.	K1
M3 handleda eleven att utforska det religiösa året, religiösa högtider och seder	I1	Eleven bekantar sig med kyrkoårets centrala högtider, jul och påsk och de traditioner och berättelser som i Bibeln är förknippade med dessa.	K2 K7
M4 sporra eleven att lära känna seder och högtider i religioner och livsåskådningar som förekommer i klassen, skolan och närmiljön	I2	Eleven bekantar sig med religioner som förekommer i skolan och närmiljön, deras centrala högtider och seder. Också kristendomens mångfald och irreligiositet behandlas. Eleven diskuterar kulturell mångfald och bekantar sig med seder och festtraditioner hos en skolkamrat med annan tro eller livsåskådning.	K2 K3 K7
M5 uppmuntra eleven att identifiera och uttrycka sina tankar och känslor	I1 I3	Eleven reflekterar över frågor beträffande rätt och fel och välmående i vardagen och anknyter dem till lämpliga berättelser i Bibeln.	K2 K6

			K7
M6 vägleda eleven att handla rättvist, leva sig in i andras situation och att respektera andras tankar och övertygelser samt mänskliga rättigheter	I1- I3	Eleven bekantar sig med etisk reflektion, FN:s konvention om barnens rättigheter och Den gyllene regeln. Eleven diskuterar det unika värdet hos varje människa: *Eleven repeterar hur viktig Den gyllene regeln är. *Eleven bekantar sig med FN:s konvention om barnens rättigheter och konkretiserar innehållet. *Vikten av att respektera liv, människovärde och barnens rättigheter behandlas. *Eleven reflekterar över vad rättvisa och empati är och övar dessa. *Eleven reflekterar över betydelsen och övar att be om förlåtelse och förlåta i daglig samvaro.	K2 K6 K7
M7 handleda eleven att tänka etiskt och att inse vad det innebär att ta ansvar för sig själv, sin grupp, miljön och naturen	I3	Eleven reflekterar över de egna handlingarna och deras följder samt ansvaret för andra människor, miljön och naturen. Eleven reflekterar över människans unika värde i Guds ögon. Eleven bekantar sig med syndafallets och korsets budskap.	K3 K7
M8 ge eleven möjligheter att öva sig att framföra och motivera sina åsikter samt att lyssna på och förstå olika åsikter	I1 I3	Eleven övar sig att uttrycka och motivera sina egna åsikter samt lyssna på och förstå andras åsikter i det dagliga skolarbetet. Eleven diskuterar och lär sig vad gott uppförande innebär i olika situationer.	K1 K5 K6 K7

ORTODOX TRO

Beskrivningen av lärokursen preciserar det centrala innehåll som är gemensamt för alla lärokurser. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från den preciserade beskrivningen av lärokursen och de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna för läroämnet religion.

I1 Förhållandet till den egna religionen: I undervisningen uppmärksammas olika slags familjer och förhållandet till den ortodoxa kyrkan och andra kyrkor eller livsåskådningar. Man granskar mysterierna som en del av familjens och barnets eget liv. Man behandlar inledningsvis den egna religionens särdrag och centrala begrepp, vokabulär och symboler inom kyrkan samt lär sig om olika gudstjänster. Kyrkan som byggnad studeras. Eleverna bekantar sig med den egna församlingen och det ortodoxa kyrkoårets centrala högtider enligt de kristna årshögtiderna. Man behandlar traditioner, seder och några helgon som är förknippade med dem. Eleven bekantar sig med sitt skyddshelgon.

12 Religionernas värld: Eleverna lär känna religioner, livsåskådningar och irreligiositet i den egna klassen, skolan och närmiljön i samband med vardagsevenemang och fester i skolan. Det ortodoxa perspektivet beaktas i samband med fester eller kyrkliga evenemang. Man bekantar sig med elevens ortodoxa traditioner ur ett mångkulturellt perspektiv.

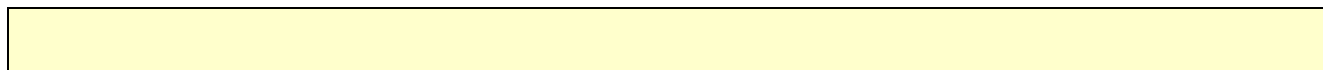
13 Ett gott liv: Vid val av innehåll beaktas läran om frihet och ansvar som hänger ihop med den ortodoxa människosynen samt ett holistiskt välbefinnande. Ansvar för miljön och naturen samt livets unicitet behandlas i undervisningen. Man försöker leva sig in i andra människors situation och funderar över frågor som hör samman med människans liv, såsom omtänksamhet, förlåtelse, ärlighet, omsorg och kärlek i familjen och i skolan. Man klargör vilken betydelse FN:s konvention om barnets rättigheter har för elevens eget liv. Man studerar livet och döden samt etiska frågor med hjälp av Gamla och Nya Testamentets berättelser och exempel ur vardagen.

Årskurs 1

ORTODOX TRO

			
Mål för undervisningen	I	Kommunvis plan	K
Årskurs 1			
M1 väcka elevens intresse för religionsundervisningen och handleda eleven att förstå sin egen familjs religiösa och konfessionella bakgrund	I1-I3	Eleven lär känna sig själv som ortodox samt som medlem i den ortodoxa kyrkan. Eleven bekantar sig med den egna familjens religiösa bakgrund.	K2 K4
M2 vägleda eleven att få insikt i centrala begrepp, berättelser och symboler i religionen i fråga	I1	Eleven lär sig att känna igen heliga personer inom kyrkan (<i>t.ex. Kristus, Jungfru Maria, andra heliga människor såsom sankt Nikolaus</i>). Eleven bekantar sig med den egna kyrkans böner. Eleven lär sig begreppen Gud och Guds son. Eleven bekantar sig med religionens andra centrala begrepp: kyrka, präst, kors, ikon, oljelampa och kyrkljus. Eleven bekantar sig med Bibeln som en bok för kyrkan. Eleven bekantar sig med nattvarden som ett sakrament. Eleven lär sig att känna igen ikoner på änglar, Jesus och Jungfru Maria.	K1

M3 handleda eleven att utforska det religiösa året, religiösa högtider och seder	I1	Eleven bekantar sig med hemmets och kyrkoårets centrala högtider. Eleven lär sig att känna igen böner och sånger som hör till julen och påsken. Eleven lär sig begynnelsen på kyrkoåret enligt den egna kyrkan: skapelsen och världens uppkomst.	K2 K7
M4 sporra eleven att lära känna seder och högtider i religioner och livsåskådningar som förekommer i klassen, skolan och närmiljön	I2	Eleven bekantar sig med skolans olika religioner och irreligiositet. Eleven bekantar sig med religiösa högtider och traditionella fester som man firar i den egna skolan.	K2 K3 K7
M5 uppmuntra eleven att identifiera och uttrycka sina tankar och känslor	I1 I3	Eleven övar att berätta om sina egna tankar och känslor. Eleverna diskuterar att visa empati.	K2 K6 K7
M6 vägleda eleven att handla rättvist, leva sig in i andras situation och att respektera andras tankar och övertygelser samt mänskliga rättigheter	I1- I3	Eleven diskuterar frågor i anknytning till människolivet med hjälp av berättelser i Bibeln. Eleven granskar mänskliga rättigheter ur barnets perspektiv. Eleven övar att ta en annan människa i beaktande och att ge arbetsro i klassen.	K2 K6 K7
M7 handleda eleven att tänka etiskt och att inse vad det innebär att ta ansvar för sig själv, sin grupp, miljön och naturen	I1 I3	Eleven behandlar ansvar för andra människor t.ex. genom berättelser i Bibeln. Eleven diskuterar att respektera omgivningen och naturen och människans ansvar för dessa. Eleven bekantar sig med återvinning och sparande.	K3 K7
M8 ge eleven möjligheter att öva sig att framföra och motivera sina åsikter samt att lyssna på och förstå olika åsikter	I1- I3	Eleven övar att presentera den egna åsikten, lyssna på andra och diskussionsförmåga.	K1 K5 K6 K7

Mål för undervisningen	I	Kommunvis plan	K
Årskurs 2			
M2 vägleda eleven att få insikt i centrala begrepp, berättelser och symboler i religionen i fråga	I1	Eleven bekantar sig med församlingen, församlingens personal och vad medlemskap i en församling innebär. Eleven fördjupar sig i sakramenten och begrepp i anknytning till dessa. Eleven bekantar sig med olika ikoner. Eleven bekantar sig med lärjungar. Eleven bekantar sig med begreppet treenighet: Fadern, Sonen och den Helige Anden. Eleven bekantar sig med kyrkobyggnaden och dess föremål.	K1
M3 handleda eleven att utforska det religiösa året, religiösa högtider och seder	I1	Eleven lär sig förstå skillnader mellan helgdagar och vardagar. Eleven bekantar sig med kyrkoårets högtider och seder i anknytning till dessa. Eleven bekantar sig med fastan. Eleven bekantar sig med olika gudstjänster och seder i anknytning till dessa. Eleven lär sig känna igen böner och sånger. Eleven diskuterar egna och andras skyddshelgon.	K2 K7
M4 sporra eleven att lära känna seder och högtider i religioner och livsåskådningar som förekommer i klassen, skolan och närmiljön	I2	Eleven bekantar sig med särdragen inom judendomen, islam och den kristna tron. Eleven bekantar sig med religioner i skolans närmiljö och irreligiositet och seder och högtider i anknytning till dessa. Eleven bekantar sig med religiösa högtider och traditionella högtider som man firar i den egna skolan.	K2 K3 K7
M5 uppmuntra eleven att identifiera och uttrycka sina tankar och känslor	I1 I3	Eleven övar att berätta om sina egna tankar och känslor på ett modigt sätt. Eleven övar att känna igen och uttrycka empati för andras känslor och tankar.	K2 K6 K7

M6 vägleda eleven att handla rättvist, leva sig in i andras situation och att respektera andras tankar och övertygelser samt mänskliga rättigheter	I1- I3	Eleven diskuterar ojämlikhet och jämlikhet. Eleven diskuterar frågor i anknytning till människolivet med hjälp av berättelser i Bibeln. Eleven lär sig med hjälp av berättelser i Bibeln att förstå vad ett gott liv är. Eleven bekantar sig med konvention om barns rättigheter.	K2 K6 K7
M7 handleda eleven att tänka etiskt och att inse vad det innebär att ta ansvar för sig själv, sin grupp, miljön och naturen	I1 I3	Eleven reflekterar över vad ansvar för miljön innebär. Eleven diskuterar sitt egna välmående samt ansvar för den egna hälsan. Eleven bekantar sig med välgörenhet. Eleven bekantar sig med återvinning och sparande.	K3 K7
M8 ge eleven möjligheter att öva sig att framföra och motivera sina åsikter samt att lyssna på och förstå olika åsikter	I1- I3	Eleven övar att uttrycka den egna åsikten, lyssna på andra och diskutera. Eleven övar sig att acceptera avvikande åsikter.	K1 K5 K6 K7

KATOLSK TRO

Beskrivningen av lärokursen preciserar det centrala innehåll som är gemensamt för alla lärokurser. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från den preciserade beskrivningen av lärokursen och de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna för läroämnet religion.

I1 Förhållandet till den egna religionen: Eleven bekantar sig med katolsk tro utgående från den egna familjen. Centrala innehåll är medlemskap i kyrkan, dopet och den heliga mässan, korstecknet, den Heliga Treenigheten, Jesus Kristus och de viktigaste händelserna i hans liv. Eleven bekantar sig med centrala dagliga böner. Man studerar livets uppkomst enligt Bibeln. I undervisningen behandlas Bibeln som helig skrift och kyrkoårets stora högtider. Eleven bekantar sig med den egna församlingen och kyrkobyggnaden samt med Jungfru Maria och några andra helgon.

I2 Religionernas värld: I undervisningen beaktas elevernas bakgrund och de mångkulturella och mångreligiösa inslag den eventuellt innehåller. Eleverna bekantar sig med andra religioner, livsåskådningar och irreligiositet som en del av vardag och fest i den egna klassen, skolan och närmiljön. Man studerar likheter mellan katolska traditioner och andra religioner och livsåskådningar.

I3 Ett gott liv: I undervisningen lär man eleverna att känna igen och att skilja mellan rätt och fel med hjälp av Gamla och Nya Testamentets berättelser. Man funderar över betydelsen av omtänksamhet och ärlighet. Man behandlar människans ansvar för naturen och världen samt granskar detta ansvar som en uppgift som baserar sig på skapelseberättelsen. Man klargör vilken betydelse FN:s konvention om barnets rättigheter har för elevens eget liv. Eleverna bekantar sig med centrala religiösa begrepp såsom syndafallet, att få förlåtelse och förlåta, det egna och gemensamma bästa och de centrala budord som är förknippade med dessa.

Mål för undervisningen Årskurs 1	I	Kommunvis plan	K
M1 väcka elevens intresse för religionsundervisningen och handleda eleven att förstå sin egen familjs religiösa och konfessionella bakgrund	I1- I3	Eleven bekantar sig med dopet och diskuterar om Guds kallelse. Eleven övar sig att göra korstecknet. Eleven bekantar sig med församlingen och den katolska mässan samt den sista måltiden. Eleven diskuterar den katolska familjen, mångkulturella familjer och gemenskaper.	K2 K4
M2 vägleda eleven att få insikt i centrala begrepp, berättelser och symboler i religionen i fråga	I1	Eleven bekantar sig med korstecknet och dess användning i olika situationer. Eleven bekantar sig med de centrala dogmerna: Jesus är Gud och människa, Gud är Skaparen och livgivaren samt den Heliga Treenigheten. Eleven bekantar sig med dagliga böner och olika böneställningar. Eleven bekantar sig med Bibeln. Eleven bekantar sig med katolska symboler (<i>t.ex. korset och krucifixet</i>). Eleven undersöker kyrkoårets symboler i stora katolska högtider.	K1
M3 handleda eleven att utforska det religiösa året, religiösa högtider och seder	I1	Eleven bekantar sig med det liturgiska året; advent, jul och trettondagen. Eleven bekantar sig med påskan. Eleven bekantar sig med olika religioners högtider. Eleven bekantar sig med berättelser i Bibeln.	K2 K7
M4 sporra eleven att lära känna seder och högtider i religioner och	I2	Eleven bekantar sig med närmiljöns olika åskådningar, religioner och seder.	K2 K3

livsåskådningar som förekommer i klassen, skolan och närmiljön		Eleven reflekterar över likheter och olikheter mellan olika åskådningar.	K7
M5 uppmuntra eleven att identifiera och uttrycka sina tankar och känslor	I1 I3	Eleven lär sig att uttrycka sina egna tankar och känslor. Eleven funderar över gott uppförande, ansvarstagande och umgänge med andra. Eleven lär sig att ta hand om skapelsen och varandra.	K2 K6 K7
M6 vägleda eleven att handla rättvist, leva sig in i andras situation och att respektera andras tankar och övertygelser samt mänskliga rättigheter	I1- I3	Eleven behandlar rättvisa, empati och FN:s mänskliga rättigheter t.ex. via berättelser i Bibeln. Eleven behandlar förlåtelse.	K2 K6 K7
M7 handleda eleven att tänka etiskt och att inse vad det innebär att ta ansvar för sig själv, sin grupp, miljön och naturen	I3	Eleven bekantar sig med etiskt tänkande enligt olika teman. Eleven reflekterar över valfrihet och ansvar över sig själv och andra samt omgivningen. Eleven bekantar sig med Gamla testamentets berättelser som lämpar sig för ämnet.	K3 K7
M8 ge eleven möjligheter att öva sig att framföra och motivera sina åsikter samt att lyssna på och förstå olika åsikter	I1 I3	Eleven övar sig att framföra och motivera sina åsikter samt att lyssna på och förstå andras åsikter.	K1 K5 K6 K7

Mål för undervisningen Årskurs 2	I	Kommunvis plan	K
M2 vägleda eleven att få insikt i centrala begrepp, berättelser och symboler i religionen i fråga	I1	Eleven bekantar sig med katolska begrepp: människobilden, Guds bilden och Guds kärlek till människan. Eleven bekantar sig med kyrkan och dess olika dimensioner: församlingen, medlemskap i kyrkan genom dop samt kyrkobyggnaden och heliga föremål. Eleven bekantar sig med helgon: t.ex. den egna församlingens skyddshelgon och det egna helgonet (dopnamnet).	K1
M3 handleda eleven att utforska det religiösa året, religiösa högtider och seder	I1	Eleven reflekterar över Guds handlingar utgående från det liturgiska årets händelser. Eleven funderar över julens betydelse. Eleven behandlar fastans betydelse och begrundar begreppen synd, att förlåta och att bli förlåten. Eleven diskuterar den heliga veckans händelser och korsets betydelse. Eleven reflekterar över betydelsen av Jesu död och uppståndelse. Eleven bekantar sig med olika böner under det liturgiska året. Eleven bekantar sig med den heliga mässan. Eleven bekantar sig med centrala berättelser i Bibeln.	K2 K7
M4 sporra eleven att lära känna seder och högtider i religioner och livsåskådningar som förekommer i klassen, skolan och närmiljön	I2	Eleven bekantar sig med åskådningar, religioner och seder i närmiljön.	K2 K3 K7

M5 uppmuntra eleven att identifiera och uttrycka sina tankar och känslor	I1 I3	Eleven lär sig att uttrycka sina egna tankar och känslor.	K2
		Eleven diskuterar omtänksamhet och ärlighet.	K6
		Eleven bekantar sig med Bibelns berättelser.	K7
		Eleven reflekterar över att känna igen gott och ont och se skillnaden.	
M6 vägleda eleven att handla rättvist, leva sig in i andras situation och att respektera andras tankar och övertygelser samt mänskliga rättigheter	I1- I3	Eleven behandlar rättvisa, empati och FN:s rättigheter.	K2
		Eleven diskuterar barmhärtighet och barmhärtiga handlingar.	K6
		Eleven reflekterar över kärlek, speciellt Guds kärlek till människan.	K7
M7 handleda eleven att tänka etiskt och att inse vad det innebär att ta ansvar för sig själv, sin grupp, miljön och naturen	I3	Eleven bekantar sig med etiskt tänkande med hjälp av olika teman.	K3
		Eleven diskuterar Guds skapande samt ansvaret för naturen.	K7
		Eleven uppmuntras att bry sig om andra som är nära eller som är långt borta.	
		Eleven diskuterar osjälviskt beteende och att göra goda gärningar för andra.	
M8 ge eleven möjligheter att öva sig att framföra och motivera sina åsikter samt att lyssna på och förstå olika åsikter	I1 I3	Eleven lär sig att framföra och motivera sina åsikter samt att lyssna på och förstå andras åsikter.	K1
			K5
			K6
			K7

ISLAM

Beskrivningen av lärokursen preciserar det centrala innehåll som är gemensamt för alla lärokurser. De lokala läroplanerna utarbetas utgående från den preciserade beskrivningen av lärokursen och de gemensamma målen och innehållsbeskrivningarna för läroämnet religion.

I1 Förhållandet till den egna religionen: Eleven bekantar sig med islam utgående från den egna familjen. Man studerar högtiderna i den islamiska kalendern och traditioner förknippade med människans livscykel. Centralt innehåll i undervisningen är grunderna för den islamiska läran: existensen av en enda Gud, profeterna, de heliga skrifterna, tron på det osynliga. Eleven bekantar sig med Koranen och den nedtecknade islamiska traditionen och det islamiska samfundet. I undervisningen behandlas olika former av islam, moskéns betydelse för muslimerna och religiösa plikter.

I2 Religionernas värld: Eleverna bekantar sig med religioner som förekommer i skolan och närmiljön och med de heliga byggnader och festtraditioner som är kopplade till dem samt med seder som hör samman med irreligiositet.

I3 Ett gott liv: Vid val av innehåll är elevernas livscykel och livsfrågor som hör samman med den mest centrala. Respekt för livet, människovärdet och barnets rättigheter är centrala innehåll. Man försöker sätta sig in i andra människors situation och bekantar sig med rättigheter och skyldigheter i familjen enligt islam. Man klargör vilken betydelse FN:s konvention om barnets rättigheter har för elevens eget liv. Centralt innehåll i undervisningen är grunderna för ett gott liv inom islam. Dessutom granskas den egna familjens seder och bruk och man diskuterar vikten av att acceptera olikheter.

Årskurs 1

ISLAM

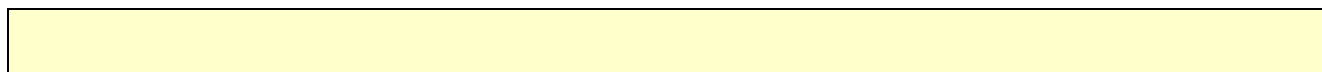

Mål för undervisningen	I	Kommunvis plan	K
Årskurs 1			
M1 väcka elevens intresse för religionsundervisningen och handleda eleven att förstå sin egen familjs religiösa och konfessionella bakgrund	I1- I3	Eleven bekantar sig med islam utgående från den egna familjen.	K2 K4
M2 vägleda eleven att få insikt i centrala begrepp, berättelser och symboler i religionen i fråga	I1	Eleven bekantar sig med profeten Muhammeds liv. Eleven bekantar sig med begreppet tro. Eleven bekantar sig med muslimens religiösa plikter och islams grundpelare. Eleven bekantar sig med grunderna för den islamiska läran: existensen av en enda Gud, profeterna, Koranen som en helig skrift och tron på det osynliga. Eleven bekantar sig med det islamiska samfundet (begreppet umma). Eleven bekantar sig med mångfald inom islam.	K1

M3 handleda eleven att utforska det religiösa året, religiösa högtider och seder	I1	Man reflekterar över den egna familjens seder.	K2
		Eleven bekantar sig med de islamiska högtiderna eid al-fitr och eid al-adha.	K7
		Eleven bekantar sig med traditioner förknippade med människans livscykel inom islam.	
M4 sporra eleven att lära känna seder och högtider i religioner och livsåskådningar som förekommer i klassen, skolan och närmiljön	I2	Eleven bekantar sig med religioner som förekommer inom skolgemenskapen.	K2 K3 K7
M5 uppmuntra eleven att identifiera och uttrycka sina tankar och känslor	I1	Eleven diskuterar t.ex. utgående från Koranen känslor och de tankar som väckts hos eleverna.	K2
	I3		K6 K7
M6 vägleda eleven att handla rättvist, leva sig in i andras situation och att respektera andras tankar och övertygelser samt mänskliga rättigheter	I1-	Eleven reflekterar över sitt sätt att förhålla sig till olikheter.	K2
	I3	Eleven reflekterar över barnens rättigheter.	K6
		Eleven övar sig att leva sig in i en annan människas situation.	K7
M7 handleda eleven att tänka etiskt och att inse vad det innebär att ta ansvar för sig själv, sin grupp, miljön och naturen	I3	Eleven bekantar sig med det muslimska barnets rättigheter och skyldigheter.	K3 K7
M8 ge eleven möjligheter att öva sig att framföra och motivera sina åsikter samt att lyssna på och förstå olika åsikter	I1	Eleven diskuterar känslor och vad som är rätt och fel.	K1
	I3		K5
			K6
			K7

Årskurs 2

ISLAM

Mål för undervisningen	I	Kommunvis plan	K
Årskurs 2			
M2 vägleda eleven att få insikt i centrala begrepp, berättelser och symboler i religionen i fråga	I1	Eleven bekantar sig med vissa korta suror ur Koranen och deras betydelser. Eleven övar sig att använda Koranen. Eleven bekantar sig med profeten Muhammeds sätt att leva, sunna. Eleven bekantar sig med andra heliga skrifter; Sahifa, Tawra, Zabur och Injil. Eleven bekantar sig med profetberättelserna (<i>t.ex. Adams, Nuhs, Is-mails och Ibrahims berättelser</i>).	K1
M3 handleda eleven att utforska det religiösa året, religiösa högtider och seder	I1	Eleven sätter sig in i och bekantar sig med bönen. Eleven fördjupar sina kunskaper om muslimens religiösa plikter och grundpelare med tanke på det islamiska året. Eleven bekantar sig med den islamiska kalendern. Eleven bekantar sig med moskén som en helig byggnad.	K2 K7
M4 sporra eleven att lära känna seder och högtider i religioner och livsåskådningar som förekommer i klassen, skolan och närmiljön	I2	Eleven bekantar sig med religioner, deras heliga byggnader och högtider i närmiljön. Eleven bekantar sig med irreligiösa seder.	K2 K3 K7

M5 uppmuntra eleven att identifiera och uttrycka sina tankar och känslor	I1 I3	Eleven diskuterar t.ex. känslor och de tankar som de väckt utgående från Koranen och hadith.	K2 K6 K7
M6 vägleda eleven att handla rättvist, leva sig in i andras situation och att respektera andras tankar och övertygelser samt mänskliga rättigheter	I1- I3	Eleven bekantar sig med FN:s konvention om barnens rättigheter och dess betydelse i elevens liv. Eleven övar sig att leva sig in i en annan människas situation.	K2 K6 K7
M7 handleda eleven att tänka etiskt och att inse vad det innebär att ta ansvar för sig själv, sin grupp, miljön och naturen	I3	Eleven bekantar sig med grunderna för ett gott liv enligt islam. Eleven behandlar teman i anknytning till respekt för liv: t.ex. människovärde och att acceptera olikheter, människans ansvar för miljön och omgivningen.	K3 K7
M8 ge eleven möjligheter att öva sig att framföra och motivera sina åsikter samt att lyssna på och förstå olika åsikter	I1 I3	Eleven diskuterar känslor och vad som är rätt och fel.	K1 K5 K6 K7

13.4.7 LIVSÅSKÅDNINGSKUNSKAP

Läroämnets uppdrag

Uppdraget för undervisningen i livsåskådningskunskap är att främja elevernas förmåga att sträva efter det goda livet. I livsåskådningskunskapen ses människorna som aktörer som förnyar och skapar sin kultur och som upplever och skapar mening tillsammans och i samverkan med omvärlden. Livsåskådningar, mänskliga sedvanor och deras innebörd anses vara resultat av växelverkan mellan individer, samhällen och kulturarv. I livsåskådningskunskapen betonas människans förmåga att aktivt påverka sina egna tankar och handlingar. Detta gäller även elevernas studier och lärande. Därför är det viktigt att undervisningen och studierna anpassas efter elevernas tanke- och upplevelsevärld.

Undervisningen i livsåskådningskunskap har som uppdrag att utveckla elevernas förmåga att växa till självständiga, toleranta, ansvarsfulla och omdömesgilla medlemmar i sitt samhälle. Målet är ett fullständigt demokratiskt medborgarskap i en allt mer global och snabbt föränderlig värld. Det förutsätter att undervisningen i livsåskådningskunskap mångsidigt ökar den åskådningsmässiga och kulturella allmänbildningen, utvecklar förmågan att tänka, förmågan att handla etiskt och kritiskt och att lära sig. Att tänka kritiskt innebär inom livsåskådningskunskap att söka orsaker, se sammanhang, ha känsla för situationer och att kunna ändra sitt förhållningssätt. Hit hör också en öppen och reflekterande attityd.

Livsåskådningskunskapen ska stödja utvecklingen av mångsidig kompetens, i synnerhet förmågan att tänka och lära sig, kulturell och kommunikativ kompetens, vardagskompetens och förmågan att delta, påverka och ta ansvar.

I **årskurserna 1–2** ska tyngdpunkten i undervisningen i livsåskådningskunskap ligga på att utveckla elevernas samarbets- och kommunikationsförmåga, uttrycksförmåga samt tänkande och lärande. Genom att vara lyhörd för och respektera elevens tankar och erfarenheter hjälper man eleven att utveckla en sund självkänsla och en positiv självbild.

Mål för undervisningen i livsåskådningskunskap i årskurs 1–2

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
M1 vägleda eleven att lyssna på andra elevers åsikter och tankar	I1–I4	K1, K2, K4
M2 uppmuntra eleven att uttrycka sina egna tankar och känslor på olika sätt	I2	K1, K2, K7
M3 vägleda eleven att värdesätta sina egna och andras tankar	I1	K1, K2, K7
M4 främja elevens förmåga att ställa frågor och framföra motiverade argument	I1–I4	K1, K2, K7
M5 vägleda eleven att uppfatta orsak och verkan samt etiska aspekter i vardagliga situationer	I1–I4	K1, K3, K4
M6 uppmuntra eleven att reflektera över skillnaden mellan rätt och fel samt godhet	I1–I4	K1, K3, K7
M7 handleda eleven att lära känna seder och bruk i närmiljön	I2	K2, K4
M8 handleda eleven att förstå grundläggande faktorer för att människor ska kunna leva tillsammans	I1–I4	K2, K3, K7
M9 vägleda eleven att respektera och uppskatta naturen och sin närmiljö	I4	K3, K5, K7

Centralt innehåll som anknyter till målen för livsåskådningskunskap i årskurs 1–2

Innehållet väljs så att det stödjer målen och utnyttjar de lokala möjligheter som finns. Innehållsområdena formas till helheter för olika årskurser. Elevernas upplevelsevärld, idéer och tankar beaktas vid valet av innehåll och vid närmare behandling av det.

I1 Att växa till ett gott liv: Eleverna tränar samtalsfärdigheter genom att lära sig lyssna på andra med respekt och genom att öva att uttrycka sig tydligt. De reflekterar tillsammans över betydelsen av gott handlande, rätt och fel och att skilja mellan dem samt på människans godhet. Tillsammans undersöker man vad vänskap innefattar och betyder i barns liv.

I2 Olika sätt att leva: Eleverna reflekterar över frågan "Vem är jag?" och olika sätt att leva och tänka. Tillsammans undersöker man olika livsstilar, särskilt sådana som anknyter till elevens egen hem- och kulturbakgrund.

I3 Grunderna för ett gemensamt liv: Eleverna fördjupar sig i grunderna för att leva tillsammans genom att undersöka till exempel betydelsen av regler, förtroende, ärlighet och uppriktighet i olika vardagliga situationer och miljöer i sitt liv. De stiftar inledningsvis bekantskap med barnets rättigheter och barnets ställning i olika samhällen.

I4 Naturen och en hållbar framtid: Eleverna undersöker olika levnadssätt i världen och reflekterar samtidigt över livets förgänglighet. Tillsammans fördjupar man sig i berättelser om världens uppkomst. Eleverna undersöker sin egen närmiljö och granskar hur de egna valen och handlingarna påverkar miljön. Eleverna försöker hitta betydelsefulla upplevelser som hör samman med naturen.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i livsåskådningskunskap i årskurs 1–2

Vid valet av arbetssätt är det med tanke på läroämnets mål viktigt att skapa en trygg och öppen psykisk och social lärmiljö, där eleven upplever att hen blir hörd och respekterad. Eleven ska uppmuntras till självstyrt lärande. Den fysiska lärmiljön utvecklas så att den tar hänsyn till olika sätt att arbeta och lära sig och går lätt att förändra. De gemensamma, lärarledda undersökande diskussionerna berikas med konkreta aktiviteter, sagor, berättelser, lekar, musik, bildkonst och drama. Digitaliseringen av barnens livsmiljö ska beaktas i arbetet.

Handledning, differentiering och stöd i livsåskådningskunskap i årskurs 1–2

Med tanke på läroämnets mål är det centralt att handledningen och stödet stärker elevens självförtroende och känsla av delaktighet. Läroämnet livsåskådningskunskap ska stödja elevens välbefinnande, utveckling och lärande genom att erbjuda möjligheter och begreppsliga redskap att undersöka, strukturera och skapa en egen livsåskådningsidentitet tillsammans med andra. Handledning och stöd behövs särskilt för att utveckla kommunikations- och tankeförmågan. Elevernas individuella behov av stöd ska beaktas vid valet av arbetssätt.

Bedömning av elevens lärande i livsåskådningskunskap i årskurs 1–2

Bedömningen av lärande ska vara handledande och uppmuntrande. Mångsidig respons ges i samband med arbetet och gemensamma diskussioner. Bedömningen ska stödja och stärka elevernas delaktighet och självförtroende. Responsen ska utveckla elevernas samarbetsförmåga och uppmuntra dem att uttrycka sina tankar. Eleverna ska i undervisningen ges utrymme och uppmuntras att ifrågasätta och ställa frågor samt att motivera sina åsikter och lyssna på andras synpunkter. Mångsidiga arbetssätt ger eleverna möjligheter att visa och själva ge akt på sina framsteg och kunskaper.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i livsåskådningskunskap är följande

- framsteg i att känna igen och namnge fenomen som rör livsåskådning i sin närmiljö
- framsteg i förmågan att arbeta i grupp
- framsteg i förmågan att uttrycka tankar och att lyssna på andra.

Årskurs 1

LIVSÅSKÅDNINGSKUNSKAP

			
Mål för undervisningen	I	Kommunvis plan	K

Årskurs 1			
M1 vägleda eleven att lyssna på andra elevers åsikter och tankar	I1- I4	Eleverna övar samtalsfärdigheter.	K1 K2 K4
M2 uppmuntra eleven att uttrycka sina egna tankar och känslor på olika sätt	I2	Eleven funderar på frågan "Vem är jag?"	K1 K2 K7
M3 vägleda eleven att värdesätta sina egna och andras tankar	I1	Eleven övar sig att respektera andras åsikter.	K1 K2 K7
M6 uppmuntra eleven att reflektera över skillnaden mellan rätt och fel samt godhet	I1- I4	Eleverna övar sig att tillsammans fundera över betydelsen av godhet, rätt och fel.	K1 K3 K7
M8 handleda eleven att förstå grundläggande faktorer för att människor ska kunna leva tillsammans	I1- I4	Eleven lär sig begreppen regler, förtroende, ärlighet och uppriktighet.	K2 K3 K7
M9 vägleda eleven att respektera och uppskatta naturen och sin närmiljö	I4	Eleven undersöker den egna närmiljön och hur de egna valen påverkar närmiljön. Därtill diskuterar eleven betydelsefulla upplevelser i anknytning till naturen.	K3 K5 K7

Årskurs 2

LIVSÅSKÅDNINGSKUNSKAP

			
Mål för undervisningen	I	Kommunvis plan	K
Årskurs 2			
M1 vägleda eleven att lyssna på andra elevers åsikter och tankar	I1- I4	Eleverna övar samtalsfärdigheter och att uttrycka sig tydligt.	K1 K2

			K4
M2 uppmuntra eleven att uttrycka sina egna tankar och känslor på olika sätt	I2	Eleven undersöker vad vänskap innefattar och dess betydelse i barns liv.	K1 K2 K7
M3 vägleda eleven att värdesätta sina egna och andras tankar	I1	Eleven övar att respektera åsikter.	K1 K2 K7
M4 främja elevens förmåga att ställa frågor och framföra motiverade argument	I1- I4	Eleven övar sig att delta i diskussion.	K1 K2 K7
M5 vägleda eleven att uppfatta orsak och verkan samt etiska aspekter i vardagliga situationer	I1- I4	Eleverna diskuterar uppriktighet, vänskap, förtroende, regler samt förutsättningar för att leva tillsammans.	K1 K3 K4
M6 uppmuntra eleven att reflektera över skillnaden mellan rätt och fel samt godhet	I1- I4	Eleverna funderar tillsammans över betydelsen av godhet, rätt och fel.	K1 K3 K7
M7 handleda eleven att lära känna seder och bruk i närmiljön	I2	Eleven bekantar sig med olika sätt att leva och tänka. Eleven reflekterar över olika livsstilar i anknytning till det egna hemmet och den egna kulturbakgrunden.	K2 K4
M8 handleda eleven att förstå grundläggande faktorer för att människor ska kunna leva tillsammans	I1- I4	Eleven bekantar sig med barnets rättigheter och barnets ställning i olika samhällen.	K2 K3 K7
M9 vägleda eleven att respektera och uppskatta naturen och sin närmiljö	I4	Eleven granskar olika livsformer på jorden, livets förgänglighet och berättelser om världens uppkomst.	K3 K5 K7

13.4.8 MUSIK

Läroämnets uppdrag

Musikundervisningens uppdrag är att skapa förutsättningar för mångsidig musikalisk aktivitet och ett aktivt kulturellt deltagande. Undervisningen ska hjälpa eleverna att tolka musikens många betydelser i olika kulturer samt i individers och grupper verksamhet. Genom att bredda musikkunskaperna stärks elevernas positiva relation till musiken, vilket lägger grund för livslångt musicerande. Musikundervisningen ska utveckla en positiv och nyfiken inställning till musik och kulturell mångfald.

Funktionell musikundervisning främjar utvecklingen av elevernas musikaliska kunskaper och förståelse, totala växande och förmåga att samarbeta med andra. Dessa stärks genom att man i musikundervisningen beaktar elevernas musikintressen, andra läroämnen, ämnesövergripande teman, fester och evenemang i skolan samt verksamhet utanför skolan. Genom att regelbundet erbjuda eleverna möjlighet att använda sin röst och musicera, komponera och skapa utvecklas deras tänkande och uppfattningsförmåga. I musikundervisningen studerar eleverna musik på ett mångsidigt sätt, vilket bidrar till att utveckla deras uttrycksförmåga.

I **årskurserna 1–2** kan eleverna i musikundervisningen tillsammans upptäcka och uppleva hur var och en är unik i musiken och hur musikalisk aktivitet i bästa fall skapar glädje och en känsla av samhörighet. Musikundervisningen ska stödja den kinestetiska och auditiva uppfattningsförmågan, en sund röstanvändning och utveckla en positiv relation till musik. Eleverna lär sig musikbegrepp och uttryckssätt när man sjunger, spelar, komponerar, rör sig och lyssnar till musik och diskuterar om det. Elevernas kreativa musikaliska tänkande samt estetiska och musikaliska förståelse främjas när de ges möjlighet att planera och genomföra olika ljudhelheter och använda sin fantasi och påhittighet på egen hand eller tillsammans med andra. Musikalisk verksamhet ska vara en naturlig del av de ämnesövergripande studierna i skolans vardag och fest.

Mål för undervisningen i musik i årskurs 1–2

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
Delaktighet		
M1 handleda eleven att musicera i grupp och utveckla en positiv självbild	I1–I4	K2, K7
Att musicera och vara kreativ		
M2 handleda eleven att använda sin röst naturligt samt att sjunga och spela i grupp	I1–I4	K1, K2, K4
M3 uppmuntra eleven att uppleva och uppfatta ljudmiljöer, ljud, musik och musikbegrepp genom att röra sig och lyssna	I1–I4	K1, K4
M4 ge utrymme för elevernas egna musikaliska idéer och improvisationer samt handleda dem att planera och skapa mindre kompositioner eller andra helheter genom att använda ljud, rörelser, bilder, teknologi eller andra uttrycks-sätt	I1–I4	K5, K6
Kulturell förståelse och multilitteracitet		
M5 inspirera eleven att utforska det musikaliska kulturarvet genom att leka, sjunga och röra sig till musik samt att njuta av musikens estetiska, kulturella och historiska mångfald	I1–I4	K2, K4
M6 hjälpa eleven att förstå grundprinciperna för notations-sätten inom musiken i samband med musicerande	I1–4	K4
Välbefinnande och säkerhet i musik		
M7 handleda eleven i att agera ansvarsfullt i samband med musicerande	I1– I4	K7
Förmåga att lära sig musik		

M8 ge eleven erfarenhet av att ställa upp mål och förstå betydelsen av gemensam övning för att lära sig musik	I1-I4	K1
---	-------	----

Centralt innehåll som anknyter till målen för musik i årskurs 1–2

Eleverna tillägnar sig musikaliska kunskaper och färdigheter genom att musicera, det vill säga sjunga, lyssna, röra sig till musik, improvisera och komponera samt genom tvärkonstnärligt arbete. Innehållet väljs så att eleverna mångsidigt får bekanta sig med olika musikkulturer och -stilar. Innehållet ska stödja målen och utnyttja både elevernas erfarenheter och de lokala möjligheterna.

I1 Musikalisk praxis: I samband med musicerande fästs uppmärksamhet vid att arbeta i grupp och skapa en positiv vi-anda. Det centrala innehållet är att uppmuntra eleverna att uttrycka sig och komma med idéer, öva sig att andas naturligt, använda sin röst och sjunga samt hantera de instrument och anordningar som finns på ett ändamålsenligt sätt.

I2 Musikens beståndsdelar: Det centrala i undervisningen är att eleverna lär sig uppfatta grundbegreppen tonläge, tonlängd, tonstyrka och klang. När elevernas kunskaper utvecklas behandlas också rytm, melodi, dynamik, klangfärg, harmoni och form.

I3 Musiken i mitt liv, omgivningen och samhället: Utöver musikaliska kunskaper och färdigheter ska undervisningen också behandla elevernas erfarenheter och iakttagelser såväl gällande musik som olika vardagliga ljudmiljöer. Man funderar också över musikens betydelse i den egna livsmiljön.

I4 Repertoar: I musikundervisningen används sånger, lekar, ramsor, rörelser och uppgifter där eleverna ska spela eller lyssna samt kreativa övningar som beträffande tema och musikaliska egenskaper lämpar sig för elevernas ålder och skolans verksamhetskultur. Repertoaren planeras också så att man beaktar elevernas egna kulturer och värnar om kulturarvet. Repertoaren ska vara mångsidig och omfatta olika slag av musik, också barnsånger och elevernas eventuella egna kompositioner och musikstycken.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i musik i årskurs 1–2

Målet är att skapa pedagogiskt mångsidiga och flexibla studiehelheter i musik, som möjliggör olika arbetssätt, socialt samspel, gemensamt musicerande och andra gemensamma musikaktiviteter i musikundervisningen. Glädje i lärandet, en atmosfär som sporrar kreativt tänkande och positiva musikupplevelser inspirerar eleverna att utveckla sina musikaliska färdigheter. I undervisningssituationerna ska eleverna ges möjligheter att använda digitala verktyg i den musikaliska verksamheten. I undervisningen utnyttjar man de möjligheter som konst- och kulturinstitutioner och andra samarbetspartner erbjuder.

Handledning, differentiering och stöd i musik i årskurs 1–2

Musikundervisningen och arbetet ska planeras med hänsyn till elevernas olika behov, förutsättningar och intressen. Utgående från dem fattas beslut om bland annat arbetssätt, användningen av olika instrument och gruppindelning, så att också eleverna får sin röst hörd. Musikundervisningen ska ge möjlighet till gemensamt musicerande som främjar lärande och delaktighet och stärker elevens självkänsla, samarbets- och initiativförmåga.

Bedömning av elevens lärande i musik i årskurs 1–2

Bedömningen av elevernas lärande i musik ska handleda och sporra eleverna. Eleverna ska ges respons och möjligheter att utvärdera sin egen och gruppens aktivitet, så att responsen uppmuntrar dem att försöka och att träna sina färdigheter. I bedömningen ska särskild vikt fästas vid hur den musikaliska samarbetsförmågan och färdigheterna i musicerande utvecklats. Elevernas lärande ska bedömas med mångsidiga metoder.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i musik är följande

- framsteg i musikalisk samarbetsförmåga, i synnerhet att musicera i grupp
- framsteg i förmågan att uppfatta grundläggande musikaliska begrepp i musikalisk aktivitet.

Årskurs 1

MUSIK

Mål för undervisningen	I	Kommunvis plan	K
Årskurs 1			
Delaktighet			
M1 handleda eleven att musicera i grupp och utveckla en positiv självbild	I1 I3 I4	Eleven övar sig att beakta de andra deltagarna i den musicerande gruppen. Eleverna diskuterar de känslor som musiken väcker.	K2 K7
Att musicera och vara kreativ			
M2 handleda eleven att använda sin röst naturligt samt att sjunga och spela i grupp	I1 I2 I4	Eleven bekantar sig med den egna rösten och de möjligheter som den erbjuder. Eleven övar sig att använda sin röst på ett naturligt sätt genom att tala, med hjälp av ramsor och rim samt genom olika lekar. Eleven övar sig att hitta musikens puls och uppehålla den på olika sätt. Eleven övar sig att lyssna till och spela rytmer. Eleven övar sig att beakta andra i sång- och speluppgifter. Eleven gör instrumentexperiment med rytm- och melodiinstrument och genom att använda kroppen som instrument. Eleverna namnger instrument som de använder.	K1 K2 K4

		Eleverna sjunger sånger som är lämpliga för deras åldersstadium.	
M3 uppmuntra eleven att uppleva och uppfatta ljudmiljöer, ljud, musik och musikbegrepp genom att röra sig och lyssna	I1 I2 I3 I4	Eleverna lyssnar på musik och lever sig in genom att röra sig, rita eller på annat sätt använda sin fantasi.	K1 K4
Kulturell förståelse och multilitteracitet			
M5 inspirera eleven att utforska det musikaliska kulturarvet genom att leka, sjunga och röra sig till musik samt att njuta av musikens estetiska, kulturella och historiska mångfald	I4	Eleverna leker t.ex. sånglekar och ringlekar.	K2 K4
Välbefinnande och säkerhet i musik			
M7 handleda eleven i att agera ansvarsfullt i samband med musicerande	I1	Eleven lär sig teknik för att spela de instrument som används. Eleven lär sig att ta hand om musikinstrument.	K7
Förmåga att lära sig musik			
M8 ge eleven erfarenhet av att ställa upp mål och förstå betydelsen av gemensam övning för att lära sig musik	I1 I2 I3 I4	Eleven utvecklar färdigheter i musicerande genom tillräcklig träning. Eleven övar musikaliska helheter (<i>t.ex. till skolans händelser och fester</i>).	K1

Årskurs 2
MUSIK

Mål för undervisningen	I	Kommunvis plan	K
-------------------------------	----------	-----------------------	----------

Årskurs 2			
Delaktighet			
M1 handleda eleven att musicera i grupp och utveckla en positiv självbild	I1 I3 I4	Eleven övar sig att beakta de andra deltagarna i den musicerande gruppen. Eleven diskuterar de känslor som musiken väcker.	K2 K7
Att musicera och vara kreativ			
M2 handleda eleven att använda sin röst naturligt samt att sjunga och spela i grupp	I1 I2 I4	Eleven bekantar sig med den egna rösten och de möjligheter som den erbjuder. Eleven övar sig att använda sin röst på ett naturligt sätt genom att tala, med hjälp av ramsor och rim samt genom olika lekar. Eleven övar sig att hitta musikens puls och uppehålla den på olika sätt. Eleven övar sig att lyssna och spela rytmer. Eleven övar sig att beakta andra i sång- och speluppgifter. Eleven gör instrumentexperiment med rytm-, melodi- och kroppsslagverk. Eleverna namnger instrument som de använder. Eleverna sjunger sånger som är lämpliga för deras åldersgrupp.	K1 K2 K4
M3 uppmuntra eleven att uppleva och uppfatta ljudmiljöer, ljud, musik och musikbegrepp genom att röra sig och lyssna	I1- I4	Eleverna lyssnar på musik och lever sig in genom att röra sig, rita eller på annat sätt genom att använda sin fantasi.	K1 K4
M4 ge utrymme för elevernas egna musikaliska idéer och improvisationer samt handleda dem att planera och skapa	I1- I4	Eleven gör korta rytmiska och melodiska ljudexperiment. Eleven gör små ljudlandskap och rörelseimprovisationer (<i>t.ex. till sagor, ramsor, berättelser</i>).	K5 K6

mindre kompositioner eller andra helheter genom att använda ljud, rörelser, bilder, teknologi eller andra uttrycksätt			
Kulturell förståelse och multilitteracitet			
M5 inspirera eleven att utforska det musikaliska kulturarvet genom att leka, sjunga och röra sig till musik samt att njuta av musikens estetiska, kulturella och historiska mångfald	I4	Eleven leker t.ex. sånglekar och ringlekar.	K2 K4
M6 hjälpa eleven att förstå grundprinciperna för notationssätten inom musiken i samband med musicerande	I1 I2	Eleven bekantar sig med de notationssätt som är nödvändiga inom musiken (<i>t.ex. taq, titi</i>). Eleven bekantar sig med sångernas form (<i>t.ex. vers och refräng</i>).	K4
Välbefinnande och säkerhet i musik			
M7 handleda eleven i att agera ansvarsfullt i samband med musicerande	I1	Eleven lär sig teknik för att spela de instrument som används i klassen. Eleven lär sig att ta hand om musikinstrument.	K7
Förmåga att lära sig musik			

M8 ge eleven erfarenhet av att ställa upp mål och förstå betydelsen av gemensam övning för att lära sig musik	I1- I4	Eleven utvecklar färdigheter i musicerande genom tillräcklig övning. Eleven övar musikala helheter (<i>t.ex. till skolans händelser och fester</i>).	K1
---	-----------	---	----

13.4.9 BILDKONST

Läroämnets uppdrag

Undervisningen i bildkonst har som uppdrag att handleda eleverna att genom konsten utforska och uttrycka en kulturellt mångskiftande verklighet. Genom att producera och tolka bilder formas elevernas identitet samtidigt som den kulturella kompetensen och gemenskapen stärks. Undervisningen ska bygga på elevernas egna erfarenheter, fantasi och lust att experimentera. Undervisningen i bildkonst ska utveckla förmågan att förstå konst, omgivningen och annan visuell kultur. Eleverna ska erbjudas olika sätt att bedöma verkligheten och att påverka den. Genom att förstärka kännedomen om kulturarvet stödjer man att traditionerna förmedlas och förnyas. Undervisningen ska stödja eleverna att utveckla kritiskt tänkande och uppmuntra eleverna att påverka den egna livsmiljön och samhället. Undervisningen i bildkonst ska ge eleverna en grund för aktiv medverkan lokalt och globalt.

Det arbetssätt som är karakteristiskt för konsten främjar erfarenhetsbaserat, multisensoriskt och konkret lärande. Eleverna granskar bildkonst och annan visuell kultur ur ett historiskt och kulturellt perspektiv. Undervisningen ska ta upp olika uppfattningar om konstens uppgifter. Eleverna handleds att på ett mångsidigt sätt använda olika redskap, material, tekniker och uttryckssätt. Undervisningen ska sporra eleven att utveckla multilitteracitet både med hjälp av visuella metoder och andra undersöknings- och framställningssätt. Eleverna ska erbjudas möjligheter att arbeta med mångvetenskapliga lärområden i samarbete med den övriga undervisningen och med aktörer utanför skolan. I undervisningen bekantar man sig med museer och andra kulturobjekt och undersöker möjligheterna att utöva bildkonst som hobby.

I **årskurserna 1-2** skapas grunden för elevernas personliga förhållande till bildkonst och annan visuell kultur. Samtidig användning av olika sinnen och hela kroppen stödjer utvecklingen av uttrycksförmågan och de estetiska färdigheterna. Eleverna ska handledas att använda sin fantasi, begrepp inom bildkonsten och att uttrycka sig visuellt på olika sätt. Konkreta, lekfulla arbetssätt används i undervisningen. Eleverna uppmuntras till långsiktigt konstnärligt lärande. Förmågan att skapa och tolka bilder tränas också med hjälp av digitala verktyg och webbmiljöer. Eleverna uppmuntras att samarbeta, att dela med sig av sina upplevelser och att ta emot och ge respons på sitt visuella arbete.

Mål för undervisningen i bildkonst i årskurs 1–2

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
Att iaktta och tänka visuellt		
M1 sporra eleven att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur med olika sinnen och genom att skapa bilder	I1, I2, I3	K1, K3, K4, K5

M2 uppmuntra eleven att diskutera om sina iakttagelser och tankar	I1, I2, I3	K2, K4, K5, K6
M3 uppmuntra eleven att ge uttryck för sina iakttagelser och tankar genom olika sätt att skapa bilder	I1, I2, I3	K2, K3, K4, K5
Att skapa bilder		
M4 uppmuntra eleven att pröva olika material och tekniker samt träna olika visuella uttryckssätt	I1, I2, I3	K2, K3, K5, K6
M5 uppmuntra eleven till långsiktigt bildskapande arbete, både självständigt och tillsammans med andra	I1, I2, I3	K1, K2, K3, K5
M6 uppmuntra eleven att iaktta hur man kan påverka visuellt genom att studera sina egna och andras bilder	I1, I2, I3	K1, K2, K4, K7
Att tolka visuell kultur		
M7 handleda eleven att använda begrepp inom bildkonsten och att undersöka olika typer av bilder	I1, I2, I3	K1, K4, K5, K6
M8 uppmuntra eleven att känna igen olika konstföremål och annan visuell kultur i näromgivningen	I1, I2, I3	K2, K3, K6, K7
M9 uppmuntra eleven att göra bilder utgående från att granska sin egen omgivning, olika tider och olika kulturer	I1, I2, I3	K1, K2, K5, K6
Att uppfatta estetiska, ekologiska och etiska värden		
M10 handleda eleven att känna igen olika värden i konsten, i sin omgivning och i den övriga visuella kulturen	I1, I2, I3	K2, K3, K6, K7
M11 stödja eleven att beakta det kulturella mångfaldet och hållbar utveckling i sitt bildskapande	I1, I2, I3	K1, K2, K4, K7

Centralt innehåll som anknyter till målen för bildkonst i årskurs 1–2

Genom att studera egna bildkulturer, omgivningens bildkultur och konstens värld närmar man sig målsättningen för undervisningen i bildkonst. Områdena i bildkonst kompletterar delvis varandra och i undervisningen granskar man också hur de är förenade med varandra. Utgångspunkter för valet av innehåll är verk, produkter och fenomen inom konst och annan visuell kultur som är relevant för eleverna. Innehållet ska skapa samband mellan bildkulturer som är både bekanta och nya för eleverna. Eleverna uppmuntras att ta del i valet av innehåll i undervisningen, bildsamlingar som används, arbetsmetoder och redskap. Vid valet av innehåll beaktas lokala möjligheter.

I1 Egna bildkulturer: Innehållet väljs utgående från elevernas egna bilder och bildkulturer. Eleverna uppmuntras att bekanta sig med varandras bildkulturer. Egna bildkulturer används som utgångspunkt i det egna bildarbetet. I undervisningen behandlas de egna bildkulturernas betydelse i elevernas vardag, närmiljö och samverkan.

I2 Bildkulturer i omgivningen: Innehållet omfattar olika omgivningar, föremål, mediekulturer och virtuella världar. Innehållet väljs mångsidigt ur byggda och naturliga miljöer och ur medier. Omgivningens bildkulturer används som utgångspunkt vid bildskapandet. I undervisningen koncentrerar man sig på elevernas närmiljö och dess medier.

I3 Konstens världar: Innehållet omfattar bildkonst som skapats under olika tider, i olika miljöer och kulturer. Eleverna bekantar sig med bildkonstens värld genom att titta på olika verk, teman och fenomen. Man använder sig av konstverk som utgångspunkt vid bildskapandet. I undervisningen behandlar man det kulturella mångfald som konstverken och upplevelsen av dem ger.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i bildkonst i årskurs 1–2

Målet är att erbjuda lärmiljöer och arbetssätt som ger eleverna möjlighet att mångsidigt använda material, tekniker och uttryckssätt och tillämpa dem kreativt. Undervisningssituationerna ska präglas av en atmosfär som uppmuntrar eleverna att aktivt experimentera och öva. Genom pedagogiska lösningar stöds multisensoriska upplevelser, långsiktigt arbete samt ett undersökande och målinriktat konstnärligt lärande. Undervisningen ska ta hänsyn till elevernas individuella behov och eleverna ska ges möjlighet att arbeta på ett ändamålsenligt sätt självständigt och i grupp. Målet är att skapa en verksamhetskultur som främjar lärande och socialt samspel både i skolan och i miljöer utanför skolan. I årskurs 1–2 ska eleverna uppmuntras att experimentera på ett lekfullt sätt, att använda digitala verktyg och att arbeta tvärkonstnärligt. Undervisningen genomförs både i skolan och i olika byggda miljöer, i naturen och i webbmiljöer.

Handledning, differentiering och stöd i bildkonst i årskurs 1–2

Handledning, differentiering och stöd ska ordnas med hänsyn till elevernas sociala, psykiska och motoriska förutsättningar och färdigheter. Lärande i konst kännetecknas av att eleven lär sig både individuellt och tillsammans med andra, vilket stödjer elevens identitetsutveckling, delaktighet och välbefinnande. Elevens individuella behov av handledning ska beaktas i undervisningen. Undervisningen differentieras vid behov genom till exempel val av uttryckssätt, arbetssätt och lärmiljöer. I undervisningssituationerna ska eleverna få utnyttja sina styrkor samt tillämpa olika arbets- och tillvägagångssätt. Lärandet i konst ska utvecklas i en trygg atmosfär, där mångfald accepteras och där eleverna uppmuntras att uttrycka sig och får individuell handledning och stöd. Alternativa pedagogiska metoder kan behövas i synnerhet för att utveckla de motoriska färdigheterna och förmågan att uttrycka iakttagelser och känslor visuellt. Handledning, differentiering och stöd kan ordnas till exempel med hjälp av lekar, spel och multisensoriska upplevelser.

Bedömning av elevens lärande i bildkonst i årskurs 1–2

Bedömningen av lärandet i bildkonst ska vara uppmuntrande och handledande och beakta elevernas individuella framsteg. Bedömningen ska stödja eleven att utveckla sin förmåga att skapa och tolka bilder, kunskapen om konst och övrig visuell kultur, långsiktiga arbetssätt och färdigheter i självbedömning. Responsen ska vara mångsidig och uppmuntra eleverna att uttrycka sina tankar och att värdesätta andras synpunkter. Bedömningen av lärandet ska omfatta alla dimensioner av det konstnärliga lärandet som definieras i målen för undervisningen.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i bildkonst är följande

- framsteg i förmågan att ställa upp mål för sitt arbete
- framsteg i att pröva olika material och öva olika tekniker
- framsteg i att använda uttryckssätt inom bildkonsten och diskutera om dem
- framsteg i förmågan att diskutera sina egna och andras bilder.

Årskurs 1

BILDKONST

Mål för undervisningen Årskurs 1	I	Kommunvis läroplan	K
M1 sporra eleven att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur med olika sinnen och genom att skapa bilder	I1 I2	Eleven iakttar verk som de själva gjort och bilder i deras vardag genom att titta och känna efter. Eleven utforskar sitt eget hem, den egna skolan och den vardagliga närmiljön. Eleven skapar olika bilder utgående från de egna iakttagelserna.	K1 K3 K4 K5
M2 uppmuntra eleven att diskutera om sina iakttagelser och tankar	I1 I2	Eleverna diskuterar parvis och i små grupper om de bilder som de gjort, de bildvärldar som de tillsammans undersöker, sociala medier som de använder och om observationer i närmiljön. Eleven övar sig att framföra sin egen åsikt.	K2 K4 K5 K6
M4 uppmuntra eleven att pröva olika material och tekniker samt träna olika visuella uttryckssätt	I1 I2	Eleven bekantar sig med olika material, tekniker och uttryckssätt.	K2 K3 K5 K6
M5 uppmuntra eleven till långsiktigt bildskapande arbete, både självständigt och tillsammans med andra	I1- I3	Eleven övar sig att slutföra arbeten.	K1 K2 K3 K5
M8 uppmuntra eleven att känna igen olika konstföremål och annan visuell kultur i näromgivningen	I2	Eleven övar sig att fästa uppmärksamhet vid föremål i den omgivande visuella kulturen (<i>t.ex. egna bilder, konst, fotografier, videor, TV, media, reklam, sociala medier</i>).	K2 K3 K6 K7
M9 uppmuntra eleven att göra bilder utgående från att granska sin egen	I2	Eleven övar sig att skapa bilder med hjälp av olika metoder inom bildkonsten utgående från iakttagelser i den egna livsmiljön.	K1 K2 K5

omgivning, olika tider och olika kulturer			
M10 handleda eleven att känna igen olika värden i konsten, i sin omgivning och i den övriga visuella kulturen	I2	Eleven övar sig att känna igen olika värden i konsten och i sin omgivning genom frågor, diskussion och jämförelse.	K2 K3 K6 K7

Årskurs 2

BILDKONST

			
Mål för undervisningen Årskurs 2	I	Kommunvis läroplan	K
M1 sporra eleven att iaktta konst, omgivningen och annan visuell kultur med olika sinnen och genom att skapa bilder	I2 I3	Eleven iakttar den egna skolans och närmiljöns konst och bekantar sig med några konstverk i Åbo.	K1 K3 K4 K5
M2 uppmuntra eleven att diskutera om sina iakttagelser och tankar	I3	Eleven diskuterar tillsammans med gruppen om sina iakttagelser beträffande konstverken. Eleven övar sig att ställa frågor om konstverken. Eleven övar sig att motivera sin åsikt.	K2 K4 K5 K6

M3 uppmuntra eleven att ge uttryck för sina iakttagelser och tankar genom olika sätt att skapa bilder	I1- I3	Eleven bekantar sig med olika sätt att skapa bilder.	K2 K3 K4 K5
M4 uppmuntra eleven att pröva olika material och tekniker samt träna olika visuella uttryckssätt	I1- I3	Eleven bekantar sig med och prövar på olika material, tekniker och visuella uttryckssätt.	K2 K3 K5 K6
M5 uppmuntra eleven till långsiktigt bildskapande arbete, både självständigt och tillsammans med andra	I1- I3	Eleverna gör ett gemensamt arbete. Eleven övar sig att slutföra sitt arbete.	K1 K2 K3 K5
M6 uppmuntra eleven att iaktta hur man kan påverka visuellt genom att studera sina egna och andras bilder	I1- I3	Eleven bekantar sig med någon metod för att påverka visuellt (<i>t.ex. reklam, Instagrambild, konstbild</i>).	K1 K2 K4 K7
M7 handleda eleven att använda begrepp inom bildkonsten och att undersöka olika typer av bilder	I1- I3	Eleven bekantar sig med begrepp inom bildkonsten och olika typer av bilder i de egna verken och konsten.	K1 K4 K5 K6
M8 uppmuntra eleven att känna igen olika konstföremål och annan visuell kultur i näromgivningen	I2 I3	Eleven namnger visuella föremål i näromgivningen. Eleven övar sig att fästa uppmärksamhet vid konst i den egna näromgivningen.	K2 K3 K6 K7

M9 uppmuntra eleven att göra bilder utgående från att granska sin egen omgivning, olika tider och olika kulturer	I2	Eleven övar sig att med hjälp av olika metoder inom bildkonsten göra bilder, i vilka olika kulturer som förekommer i elevens näromgivning tagits i beaktande. Eleven övar sig att utgående från ett konstverk i Åbo göra bilder med hjälp av olika metoder inom bildkonsten.	K1
	I3		K2
			K5
			K6
M10 handleda eleven att känna igen olika värden i konsten, i sin omgivning och i den övriga visuella kulturen	I3	Eleven övar sig att känna igen olika värden i konsten genom frågor, diskussion och jämförelse.	K2
			K3
			K6
			K7
M11 stödja eleven att beakta det kulturella mångfaldet och hållbar utveckling i sitt bildskapande	I1- I3	Eleverna fäster uppmärksamhet vid kulturell mångfald och ekologiska aspekter i sitt eget arbete.	K1
			K2
			K4
			K7

13.4.10 SLÖJD

Läroämnets uppdrag

Läroämnet slöjd har som uppdrag att lära eleverna att behärska en slöjdprocess i sin helhet. Slöjd är ett läroämne där eleverna med hjälp av många olika slags material får uttrycka sig genom att skapa för hand, genom att formge och genom att använda teknologi. Hit hör att självständigt eller gemensamt planera och framställa en produkt eller ett alster och att utvärdera den egna eller gemensamma slöjdprocessen. Att slöjda innebär undersökande, kreativt och experimentellt arbete, där man fördomsfritt väljer olika visuella, materiella och tekniska lösningar och framställningsmetoder. I slöjden lär sig eleverna att förstå, utvärdera och utveckla olika slags tekniska tillämpningar och att använda de inlärd kunskaperna och färdigheterna i vardagen. Slöjden ska utveckla elevernas rumsuppfattning, taktila känsla och förmåga att skapa med händerna, vilket främjar de motoriska färdigheterna, kreativiteten och förmågan att planera. Undervisningen ska stärka elevens förutsättningar att arbeta mångsidigt. Slöjdens betydelse ligger i den långsiktiga och innovativa arbetsprocessen samt i upplevelser som ger tillfredsställelse och stärker självkänslan.

I undervisningen betonas elevernas olika intressen och gruppsamverkan. I slöjd är utgångspunkten att studera olika övergripande teman på ett heltäckande och naturligt sätt över läroämnegränserna. Kunskap om den omgivande materiella världen bidrar till att lägga grund för en hållbar livsstil och utveckling. Det här omfattar elevens livsmiljö, det lokala kulturarvet, olika gruppers kulturarv samt skolans kulturella mångfald. Undervisningen i slöjd ska fostra etiska, medvetna och delaktiga samt kunniga och företagsamma medborgare, som värdesätter sina slöjdfärdigheter, kan uttrycka sig genom slöjd och har vilja att värna om och utveckla slöjdekulturen.

I **årskurserna 1–2** är uppdraget för undervisningen i slöjd att göra det möjligt för eleverna att uttrycka sig genom slöjd och att utveckla sådana kunskaper, färdigheter och erfarenheter som behövs för att planera och skapa. Eleverna uppmuntras att planera och framställa slöjdprodukter med olika material. Slöjd utvecklar koncentrationsförmågan och förmågan att ta initiativ. Den uppmuntrar eleverna att värdesätta och utvärdera sitt eget och andras arbete. Slöjdens fostrande roll är att hjälpa eleverna att förstå kulturell mångfald och jämlikhet.

Mål för undervisningen i slöjd i årskurs 1–2

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
M1 väcka elevens intresse och inspiration för att arbeta med händerna samt elevens nyfikenhet för kreativt och experimentellt slöjdarbete	I1–I4	K1, K2
M2 handleda eleven att genomföra en hel slöjdprocess, presentera sina idéer visuellt och berätta om slöjdarbetet och den färdiga produkten	I1, I2, I3	K1, K4, K5
M3 handleda eleven att planera och framställa slöjdprodukter eller -alster genom att lita på sina egna estetiska och tekniska lösningar	I1–I5	K1, K7
M4 introducera olika material för eleven och handleda eleven att bearbeta materialen samt arbeta på ett ansvarsfullt och säkert sätt	I2–I4	K4, K6
M5 stödja eleven att utveckla sin självkänsla genom att ge eleven möjlighet att känna att hen lyckas, förstår och hittar på lösningar i slöjden	I1–I6	K1, K3

Centralt innehåll som anknyter till målen för slöjd i årskurs 1–2

Innehållet väljs så att eleven genomför en slöjdprocess i sin helhet och får kunskap om olika material och arbetsätt. Arbetet är fenomenbaserat och ämnesöverskridande.

I1 Att hitta en idé: Eleverna planerar en slöjdprodukt utgående från sina egna känslor, historier och fantasivärldar, den byggda miljön och naturen och tar hjälp av olika visuella och materiella metoder. Eleverna övar att ge sina arbeten form, färg och yta. Eleverna undersöker rörelse och balans. Eleverna diskuterar förvaring och skydd.

I2 Att pröva: Eleverna erbjuds möjligheter att utforska olika materiella och tekniska miljöer. Eleverna får pröva på olika material, t.ex. trä, metall, plast, fiber, garn och tyg. Utgående från experimenten planerar och bearbetar eleverna vidare sina produkter eller alster.

I3 Att planera: Eleverna gör upp en plan för hela slöjdprocessen. Eleverna övar sig att beskriva processen och produkten.

I4 Att tillverka: Eleverna tillverkar slöjdprodukter eller alster utgående från egna eller gemensamma planer. Eleverna använder olika slöjdreder och apparater för att klippa, fästa, sätta ihop, forma och bearbeta material på ett ändamålsenligt sätt.

I5 Att dokumentera: Digitala verktyg introduceras som en del i idéarbetet, planeringen och dokumentationen.

I6 Att bedöma: Under slöjdprocessens gång ges eleverna möjlighet till olika slag av självbedömning och kamratbedömning. Eleverna får lära sig att ge respons till andra.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i slöjd i årskurs 1–2

Lärmiljön stödjer slöjdens konkreta och praktiska karaktär och elevernas samspel med läraren, de andra eleverna samt med externa parter. Ändamålsenliga och trygga utrymmen, arbetsredskap och material bidrar till att uppnå målen. Eleverna ska inspireras att iaktta och använda sina iakttagelser som en del av slöjdfärdigheterna och för att påverka sin omgivning. Med hjälp av olika arbetssätt uppmuntras eleverna att delta, vara aktiva och ta självständigt ansvar. Fantasi, historier, drama, lek, spel, naturen och den byggda miljön används som stöd för planeringen och arbetet. I undervisningen används arbetssätt som är typiska för tekniskt arbete och textilarbete.

Handledning, differentiering och stöd i slöjd i årskurs 1–2

Med tanke på målen för läroämnet är det viktigt att man stödjer elevernas individuella lärande samt planeringen och det gemensamma arbetet i slöjdundervisningen genom att erbjuda olika pedagogiska arbetssätt och kommunikationssituationer. Undervisningen ska ta hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behoven differentieras utgående från dem, till exempel genom valet av material, arbetssätt och pedagogiska uppgifter. Det är viktigt att reservera tillräckligt med tid, utrymme och handledning för att eleverna ska lära sig att slöjda funktionellt.

Bedömning av elevens lärande i slöjd i årskurs 1–2

Vid bedömningen av lärandet ska man fästa uppmärksamhet vid att ge positiv respons och uppmuntra eleven både under arbetets gång och i slutet av processen. Genom mångsidig bedömning och respons garanterar man att eleverna utvecklar mångsidiga kunskaper och färdigheter i slöjd. Eleverna ska erbjudas olika sätt att visa sina framsteg och uppmuntras att upprätthålla sina styrkor och träna de färdigheter som behöver utvecklas. Gruppens arbete och arbetsresultat kan presenteras och utvärderas tillsammans för att eleverna ska lära sig att uppträda och att uppskatta andras arbete.

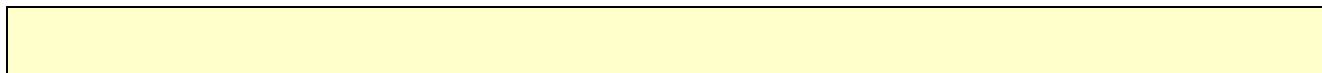
Bedömningen ska omfatta hela slöjdprocessen. Dokumenteringen av de olika faserna i slöjdprocessen ska beskriva hur elevernas färdigheter utvecklats och ange nivån på deras kunskaper. Dokumentation ska fungera som ett stöd för bedömningen. Eleverna ska vägledas att utvärdera sitt lärande och ges möjlighet till olika slag av självbedömning och kamratbedömning.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i slöjd är följande

- framsteg i sättet att arbeta
- framsteg i förmågan att planera, tillverka och utvärdera
- framsteg i förmågan att arbeta målinriktat
- framsteg i förmågan att hitta på kreativa lösningar.

Årskurs 1

SLÖJD

Mål för undervisningen Årskurs 1	I	Kommunvis plan	K
M1 väcka elevens intresse och inspiration för att arbeta med händerna samt elevens nyfikenhet för kreativt och experimentellt slöjdarbete	I1- I4	Att hitta en idé: Eleven planerar en slöjdprodukt utgående från sina egna känslor, historier och fantasivärldar, den byggda miljön och naturen och tar hjälp av olika visuella och materiella metoder. Eleverna diskuterar förvaring och skydd. Att pröva: Eleven får pröva på olika material, t.ex. trä, metall, plast, fiber, garn och tyg. Att planera: Eleven övar sig att beskriva processen och produkten. Att tillverka: Eleven använder olika slöjddredskap och apparater för att klippa, fästa, sätta ihop, forma och bearbeta material på ett ändamålsenligt sätt.	K1 K2
M2 handleda eleven att genomföra en hel slöjdprocess, presentera sina idéer visuellt och berätta om slöjdarbetet och den färdiga produkten	I1 I2 I3	Att hitta en idé: Eleven planerar en slöjdprodukt utgående från sina egna känslor, historier och fantasivärldar, den byggda miljön och naturen och tar hjälp av olika visuella och materiella metoder. Att pröva: Utgående från experimenten planerar och bearbetar eleven vidare sina produkter eller alster. Att planera: Eleven gör upp en plan för hela slöjdprocessen. Eleven övar sig att beskriva processen och produkten.	K1 K4 K5
M3 handleda eleven att planera och framställa slöjdprodukter eller -alster genom att lita på sina egna estetiska och tekniska lösningar	I1 I5	Att hitta en idé: Eleven planerar en slöjdprodukt utgående från sina egna känslor, historier och fantasivärldar, den byggda miljön och naturen och tar hjälp av olika visuella och materiella metoder. Eleverna övar att ge sina arbeten form, färg och yta. Eleverna undersöker rörelse och balans. Att pröva: Eleven får pröva på olika material, t.ex. trä, metall, plast, fiber, garn och tyg. Utgående från experimenten planerar och bearbetar eleverna vidare sina produkter eller alster. Att planera: Eleven gör upp en plan för hela slöjdprocessen. Att tillverka: Eleven tillverkar slöjdprodukter eller alster utgående från egna planer. Att dokumentera: Digitala verktyg introduceras som en del i idéarbetet, planeringen och dokumentationen.	K1 K7

M4 introducera olika material för eleven och handleda eleven att bearbeta materialen samt arbeta på ett ansvarsfullt och säkert sätt	I2- I4	Att pröva: Eleven erbjuds möjligheter att utforska olika materiella och tekniska miljöer. Eleven får pröva på olika material, t.ex. trä, metall, plast, fiber, garn och tyg. Att planera: Eleven gör upp en plan för hela slöjdprocessen. Att tillverka: Eleven tillverkar slöjdprodukter eller alster utgående från egna eller gemensamma planer. Eleven använder olika slöjdredskap och apparater för att klippa, fästa, sätta ihop, forma och bearbeta material på ett ändamålsenligt sätt.	K4 K6
M5 stödja eleven att utveckla sin självkänsla genom att ge eleven möjlighet att känna att hen lyckas, förstår och hittar på lösningar i slöjden	I1- I6	Att hitta en idé: Eleven planerar en slöjdprodukt utgående från sina egna känslor, historier och fantasivärldar, den byggda miljön och naturen och tar hjälp av olika visuella och materiella metoder. Att pröva: Utgående från experimenten planerar och bearbetar eleverna vidare sina produkter eller alster. Att planera: Eleverna gör upp en plan för hela slöjdprocessen. Att tillverka: Eleven tillverkar slöjdprodukter eller alster utgående från egna eller gemensamma planer. Att dokumentera: Digitala verktyg introduceras som en del i idéarbetet. Att bedöma: Under slöjdprocessens gång ges eleven möjlighet till olika slag av självbedömning och kamratbedömning. Eleverna får lära sig att ge respons till andra.	K1 K3

Årskurs 2

SLÖJD

			
Mål för undervisningen Årskurs 2	I	Kommunvis plan	K
M1 väcka elevens intresse och inspiration för att arbeta med	I1- I4	Att hitta en idé: Eleven planerar en slöjdprodukt utgående från sina egna känslor, historier och fantasivärldar, den byggda miljön och naturen och tar hjälp av olika visuella och materiella metoder. Eleverna diskuterar förvaring och skydd.	K1 K2

händerna samt ele- vens nyfikenhet för kreativt och experi- mentellt slöjdarbete		Att pröva: Eleven får pröva på olika material, t.ex. trä, metall, plast, fiber, garn och tyg. Att planera: Eleverna övar sig att beskriva processen och produkten. Att tillverka: Eleven använder olika slöjdreder och apparater för att klippa, fästa, sätta ihop, forma och bearbeta material på ett ändamålsenligt sätt.	
M2 handleda eleven att genomföra en hel slöjdprocess, presen- tera sina idéer visuellt och berätta om slöj- darbetet och den färdiga produkten	I1 I2 I3	Att hitta en idé: Eleven planerar en slöjdprodukt utgående från sina egna känslor, historier och fantasivärldar, den byggda miljön och naturen och tar hjälp av olika visuella och materiella metoder. Att pröva: Utgående från experimenten planerar och bearbetar eleven vidare sina produkter eller alster. Att planera: Eleven gör upp en plan för hela slöjdprocessen. Eleverna övar sig att beskriva processen och produkten.	K1 K4 K5
M3 handleda eleven att planera och fram- ställa slöjdprodukter eller -alster genom att lita på sina egna este- tiska och tekniska lös- ningar	I1 I5	Att hitta en idé: Eleven planerar en slöjdprodukt utgående från sina egna känslor, historier och fantasivärldar, den byggda miljön och naturen och tar hjälp av olika visuella och materiella metoder. Eleven övar att ge sina arbeten form, färg och yta. Eleven undersöker rörelse och balans Att pröva: Eleven får pröva på olika material, t.ex. trä, metall, plast, fiber, garn och tyg. Utgående från experimenten planerar och bearbetar eleverna vidare sina produkter eller alster. Att planera: Eleven gör upp en plan för hela slöjdprocessen. Att tillverka: Eleven tillverkar slöjdprodukter eller alster utgående från egna planer. Att dokumentera: Digitala verktyg introduceras som en del i idéarbetet, planeringen och dokumentationen.	K1 K7
M4 introducera olika material för eleven och handleda eleven att bearbeta materi- alen samt arbeta på ett ansvarsfullt och sä- kert sätt	I2- I4	Att pröva: Eleverna erbjuds möjligheter att utforska olika materiella och tekniska miljöer. Eleven får pröva på olika material, t.ex. trä, metall, plast, fiber, garn och tyg. Att planera: Eleven gör upp en plan för hela slöjdprocessen. Att tillverka: Eleven tillverkar slöjdprodukter eller alster utgående från egna eller gemensamma planer. Eleven använder olika slöjdreder och apparater för att klippa, fästa, sätta ihop, forma och bearbeta material på ett ändamålsenligt sätt.	K4 K6
M5 stödja eleven att utveckla sin själv- känsla genom att ge	I1- I6	Att hitta en idé: Eleven planerar en slöjdprodukt utgående från sina egna känslor, historier och fantasivärldar, den byggda miljön och naturen och tar hjälp av olika visuella och materiella metoder.	K1 K3

eleven möjlighet att känna att hen lyckas, förstår och hittar på lösningar i slöjden		Att pröva: Utgående från experimenten planerar och bearbetar eleverna vidare sina produkter eller alster. Att planera: Eleven gör upp en plan för hela slöjdprocessen. Att tillverka: Eleven tillverkar slöjdprodukter eller alster utgående från egna eller gemensamma planer. Att dokumentera: Digitala verktyg introduceras som en del i idéarbetet, planeringen och dokumentationen. Att bedöma: Under slöjdprocessens gång ges eleven möjlighet till olika slag av självbedömning och kamratbedömning. Eleven får lära sig att ge respons till andra.	
--	--	--	--

13.4.11 GYMNASTIK

Läroämnets uppdrag

Uppdraget i gymnastikundervisningen är att påverka elevernas välbefinnande genom att stödja den fysiska, sociala och psykiska funktionsförmågan och en positiv inställning till den egna kroppen. Det är viktigt att de enskilda lektionerna i gymnastik ger eleverna positiva upplevelser och stödjer en aktiv livsstil. I gymnastiken betonas kroppsuppfattning, fysisk aktivitet och samarbete. Gymnastiken ska bidra till att främja jämlikhet, jämställdhet och gemenskap samt stödja kulturell mångfald. Undervisningen ska vara trygg och utgå från de möjligheter som olika årstider och de lokala förhållandena erbjuder. Skolans lokaler, idrottsplatser i närmiljön och naturen ska utnyttjas mångsidigt i undervisningen. Eleverna ska handledas att främja ett tryggt och etiskt hållbart arbetssätt och inlärningsklimat.

I gymnastiken får eleverna lära sig att röra på sig och samtidigt utvecklas de genom att röra på sig. Att lära sig att röra på sig innebär fysisk aktivitet enligt elevernas ålder och utvecklingsnivå, träning av motoriska basfärdigheter och fysiska egenskaper. Eleverna ska få kunskaper och färdigheter för olika slags gymnastiksituationer. Att utvecklas genom att röra på sig innebär att man lär sig att respektera andra, att vara ansvarsfull, att utveckla sig själv långsiktigt, att identifiera och reglera känslor samt att utveckla en positiv självbild. Gymnastiken ska ge eleverna möjlighet att känna glädje, uttrycka sig med kroppen, delta, vara social, koppla av, tävla och kämpa på ett lekfullt sätt och att hjälpa andra. Eleverna ska också få beredskap att främja sin hälsa.

"Vi leker och rör på oss tillsammans."

I årskurserna 1–2 ligger tyngdpunkten i undervisningen på att tillägna sig sensomotoriska färdigheter och grundläggande motoriska färdigheter, att göra saker tillsammans och att utveckla sociala färdigheter och stärka de positiva upplevelserna av gymnastik. Undervisningen ska hjälpa eleverna att möta emotionellt varierande situationer. Elevernas fantasi och idéer ska utnyttjas i undervisningen.

Mål för undervisningen i gymnastik i årskurs 1–2

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
Fysisk funktionsförmåga		
M1 uppmuntra eleven att röra på sig och att självständigt och tillsammans med andra pröva nya, olika gymnastikuppgifter samt våga uttrycka sig själv genom gymnastiken	I1	K1, K3
M2 hjälpa eleven att utveckla sina sensomotoriska färdigheter, d.v.s. att iaktta sig själv och sin omgivning med hjälp av olika sinnen och att välja lämpliga lösningar i olika gymnastiksituationer	I1	K1, K3, K4
M3 stärka de grundläggande motoriska färdigheterna (balans- och rörelseförmåga, förmåga att hantera redskap), så att eleven lär sig att anpassa dem i olika lärmiljöer, i olika situationer och under olika årtider	I1	K3
M4 lära eleven att röra sig tryggt i olika miljöer, med olika redskap och på olika ställningar	I1	K3
M5 vänja eleven vid att röra sig i vatten och träna grundläggande simkunnighet	I1	K3
M6 vägleda eleven att bete sig säkert och sakligt under gymnastiklektionerna	I1	K3, K6, K7
Social funktionsförmåga		
M7 vägleda eleven att reglera sina handlingar och känslouttryck i sociala situationer i gymnastiken	I2	K2, K3, K6, K7
M8 stödja samarbetsfärdigheterna, t.ex. att följa gemensamt överenskomna regler genom att vägleda eleven att ta ansvar för att gemensamma spel och lekar lyckas	I2	K2, K6, K7
Psykisk funktionsförmåga		
M9 stödja eleven att stärka sin positiva självbild och sin förmåga att arbeta självständigt och att uttrycka sig på olika sätt	I3	K1, K2, K3
M10 se till att eleven får positiva upplevelser av gymnastik och uppmuntra eleven att testa gränserna för sin förmåga	I3	K1, K2

Centralt innehåll som anknyter till målen för gymnastik i årskurs 1–2

I1 Fysisk funktionsförmåga: Undervisningen i gymnastik innehåller mycket fysisk aktivitet. I gymnastikundervisningen väljs lekar, uppgifter och idrottsformer där eleverna får träna sin balans- och rörelseförmåga (t.ex. att klättra, springa och hoppa) och sin förmåga att hantera redskap (t.ex. utföra uppgifter med olika redskap och spela boll) och i olika lärmiljöer (t.ex. i en sal, i naturen, på snö och is). Kroppskontrollen främjas genom olika uppgifter (t.ex. gymnastik- och musiklekar), där eleverna övar sig att uppfatta sin kropp, att uttrycka sig och att röra sig i takt till en rytm.

Eleverna får genom mångsidiga och trygga uppgifter lära sig att röra sig inomhus och utomhus under olika årtider och i olika lärmiljöer. Vattenvaneövningar och simning ingår i gymnastikundervisningen.

I2 Social funktionsförmåga: Gymnastikundervisningen omfattar enkla motionslekar med regler, uppgifter och spel där eleverna samarbetar och får erfarenhet av att hjälpa varandra.

I3 Psykisk funktionsförmåga: I undervisningen väljs roliga och uppfriskande lekar och uppgifter där eleverna får uppleva att de lyckas samt med stöd av läraren möta emotionellt varierande situationer, t.ex. situationer som uppstår under lek, tävlingar eller spel.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i gymnastik i årskurs 1–2

Gymnastikens uppdrag och mål genomförs genom trygg och mångsidig undervisning i olika lärmiljöer inomhus och utomhus med betoning på elevernas delaktighet. I undervisningen beaktas på ett ändamålsenligt sätt årstiderna, de lokala förhållandena samt de möjligheter som skolan och omgivningen erbjuder. I undervisningen betonas arbetssätt som främjar fysisk aktivitet och gemenskap och ger möjlighet till uppmuntrande växelverkan och att hjälpa andra samt att verksamheten är trygg både psykiskt och fysiskt. Det är viktigt att främja säkert trafikbeteende när man förflyttar sig till idrottsplatser utanför skolan.

Handledning, differentiering och stöd i gymnastik i årskurs 1–2

En uppmuntrande och accepterande atmosfär är en förutsättning för att målen för gymnastikundervisningen ska nås. Undervisningen ska ge alla elever möjlighet att lyckas och att delta samt stödja en tillräcklig funktionsförmåga med tanke på välbefinnandet. Det är viktigt att beakta elevernas individualitet, att arbetsklimatet är tryggt och att undervisningsarrangemangen och kommunikationen i undervisningen är tydliga. Upplevelsen av att kunna och den sociala samhörigheten stöds genom elevorienterade och engagerande arbetssätt, lämpliga uppgifter och uppmuntrande respons. I årskurs 1–2 är det viktigt att upptäcka sådana motoriska svårigheter som kan ha samband med andra inlärningssvårigheter.

Bedömning av elevens lärande i gymnastik i årskurs 1–2

Bedömningen av lärandet ska stödja eleverna att röra på sig med hjälp av gymnastik. Syftet är med andra ord att stödja utvecklingen av den fysiska, sociala och psykiska funktionsförmågan. Bedömningen ska grunda sig på mångsidig information om elevernas lärande, arbetssätt och framsteg.

I bedömningen ska man sträva efter att fästa vikt vid elevernas individuella styrkor och utvecklingsbehov och stödja dem. Elevens hälsotillstånd och specialbehov ska beaktas i gymnastikundervisningen och bedömningen. Bedömningen görs utgående från observation av elevernas aktivitet och arbete och genom att eleverna handleds i självbedömning.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen i gymnastik är följande

- framsteg i förmågan att finna lämpliga lösningar i olika gymnastiksituationer
- framsteg i de grundläggande motoriska färdigheterna och träningen av dem
- framsteg i förmågan att agera tryggt och aktivt i överenskomna uppgifter
- framsteg i förmågan att arbeta självständigt och tillsammans med andra.

Mål för undervisningen	I	Kommunvis plan	K
Årskurs 1			
Fysisk funktionsförmåga			
M1 uppmuntra eleven att röra på sig och att självständigt och tillsammans med andra pröva nya, olika gymnastikuppgifter samt våga uttrycka sig själv genom gymnastiken	I1	Eleven prövar fördomsfritt på nya gymnastikuppgifter både självständigt och i grupp. Eleven vågar engagera sig i olika situationer och aktiviteter under gymnastiklektionen. Eleven rör sig i takt med rytm och musik.	K1 K3
M2 hjälpa eleven att utveckla sina sensomotoriska färdigheter, d.v.s. att iaktta sig själv och sin omgivning med hjälp av olika sinnen och att välja lämpliga lösningar i olika gymnastiksituationer	I1	Eleven iakttar den egna kroppen och sin omgivning i olika gymnastiksituationer. Eleven lär sig att röra sig och beakta de andra personerna i rummet i sin rörelse. Eleven lär sig att kontrollera styrka och fart för ändamålsenlig aktivitet; eleven springer utan att krocka och kan stanna, använda styrka ändamålsenligt t.ex. med hjälp av olika redskap.	K1 K3 K4
M3 stärka de grundläggande motoriska färdigheterna (balans- och rörelseförmåga, förmåga att hantera redskap), så att eleven lär sig att anpassa dem i olika lärmiljöer, i olika situationer och under olika årstider	I1	Eleven övar statisk och dynamisk balansförmåga; upprätt ställning, att hänga med huvudet neråt, böja, tänja, rulla, snurra, gunga, stanna och att väja undan. Eleven övar sin rörelseförmåga: att gå, springa, hoppa i rytm, hoppa, hoppa framåt på ett ben, galoppa, glida och att klättra. Eleven övar förmåga att hantera redskap; att kasta, ta lyra, sparka, slå, studsa, rulla och att skuffa. Alla ovannämnda färdigheter övas i olika situationer, miljöer och årstider.	K3

M4 lära eleven att röra sig tryggt i olika miljöer, med olika redskap och på olika ställningar	I1	Eleven iakttar sin omgivning och anpassar sin egen aktivitet till omgivningens krav. Eleven lär sig att röra sig på ett ändamålsenligt sätt i olika miljöer såsom i gymnastiksalen och i skogen.	K3
M5 vänja eleven vid att röra sig i vatten och träna grundläggande simkunnighet	I1	Eleven vänjer sig vid vatten. Eleven rör sig och leker i bassängen. Eleven övar att flyta på rygg, glida, elementärt ryggsim och bröstsim. Eleven övar sig att dyka och hoppa i grunt vatten.	K3
M6 vägleda eleven att bete sig säkert och sakligt under gymnastiklektionerna	I1	Eleven lär sig att lyssna och följa instruktioner.	K3 K6 K7
Social funktionsförmåga			
M7 vägleda eleven att reglera sina handlingar och känslouttryck i sociala situationer i gymnastiken	I2	Eleven övar sig på att lyckas och misslyckas samt förlora och vinna. Eleven övar sig att uttrycka sina egna känslor med beaktande av andra elever.	K2 K3 K6 K7
M8 stödja samarbetsfärdigheterna, t.ex. att följa gemensamt överenskomna regler genom att vägleda eleven att ta ansvar för att gemensamma spel och lekar lyckas	I2	Eleven övar sig att följa enkla regler i gemensamma spel och lekar. Eleven övar sig att komma överens med alla elever i gruppen.	K2 K6 K7
Psykisk funktionsförmåga			
M9 stödja eleven att stärka sin positiva självbild och sin förmåga att arbeta självständigt och att uttrycka sig på olika sätt	I3	Eleven får och ger positiv feedback och uppmuntran för att stärka en positiv självbild. Eleven lär sig att lita på sig själv och agera självständigt enligt instruktioner.	K1 K2 K3
M10 se till att eleven får positiva upplevelser av	I3	Eleven prövar olika uppmuntrande och motiverande uppgifter som lämpar sig för elevens färdigheter i gymnastik.	K1

gymnastik och uppmuntra eleven att testa gränserna för sin förmåga		Eleven uppmuntras att öva nya färdigheter.	K2
--	--	--	----

Årskurs 2

GYMNASTIK

Mål för undervisningen Årskurs 2	I	Kommunvis plan	K
Fysisk funktionsförmåga			
M1 uppmuntra eleven att röra på sig och att självständigt och tillsammans med andra pröva nya, olika gymnastikuppgifter samt våga uttrycka sig själv genom gymnastiken	I1	Eleven prövar utan fördomar på nya gymnastikuppgifter både självständigt och i grupp. Eleven uppmuntras att engagera sig i olika situationer och aktiviteter under gymnastiklektionen. Eleven rör sig till rytm och musik.	K1 K3
M2 hjälpa eleven att utveckla sina sensoriska färdigheter, d.v.s. att iaktta sig själv och sin omgivning med hjälp av olika sinnen och att välja lämpliga lösningar i olika gymnastiksituationer	I1	Eleven övar sig att iaktta den egna kroppen och utrymmet omkring. Eleverna lär sig att röra sig så att de tar hänsyn till andra i rummet. Eleven lär sig att kontrollera styrka och fart för ändamålsenlig aktivitet; eleven springer utan att krocka och kan stanna, använda styrka ändamålsenligt t.ex. med hjälp av olika redskap.	K1 K3 K4
M3 stärka de grundläggande motoriska färdigheterna (balans- och rörelseförmåga, förmåga att	I1	Eleven övar statisk och dynamisk balansförmåga; upprätt ställning, att hänga med huvudet neråt, böja, tänja, rulla, snurra, gunga, stanna och att väja undan.	K3

hantera redskap), så att eleven lär sig att anpassa dem i olika lärmiljöer, i olika situationer och under olika årstider		Eleven övar sin rörelseförmåga: att gå, springa, hoppa i rytm, hoppa, hoppa framåt på ett ben, galoppera, glida och att klättra. Eleven övar sin förmåga att hantera redskap; kasta, ta lyra, sparka, slå, studsa, rulla och skuffa. Alla ovannämnda färdigheter övas i olika situationer, olika omgivningar och olika årstider.	
M4 lära eleven att röra sig tryggt i olika miljöer, med olika redskap och på olika ställningar	I1	Eleven iakttar den egna omgivningen och övar sig att reglera den egna verksamheten med beaktande av säkerhetsaspekter.	K3
M6 vägleda eleven att bete sig säkert och sakligt under gymnastiklektionerna	I1	Eleven lär sig att lyssna och följa instruktioner. Eleven lär sig att följa gemensamt överenskomna regler och beakta sin egen och andras säkerhet; t.ex. att duscha efter gymnastiklektionen, hantera och ta hand om redskap.	K3 K6 K7
Social funktionsförmåga			
M7 vägleda eleven att reglera sina handlingar och känslouttryck i sociala situationer i gymnastiken	I2	Eleven lär sig att hantera situationer då hen lyckas och misslyckas samt förlorar och vinner. Eleven övar sig att uttrycka sina känslor med beaktande av andra elever.	K2 K3 K6 K7
M8 stödja samarbetsfärdigheterna, t.ex. att följa gemensamt överenskomna regler genom att vägleda eleven att ta ansvar för att gemensamma spel och lekar lyckas	I2	Eleven övar att följa enkla regler i gemensamma spel och lekar. Eleven övar sig att komma överens med alla i gruppen och hjälpa andra vid behov.	K2 K6 K7
Psykisk funktionsförmåga			
M9 stödja eleven att stärka sin positiva självbild och sin förmåga att arbeta	I3	Eleven får och ger positiv feedback och uppmuntran för att stärka en positiv självbild.	K1 K2

självständigt och att uttrycka sig på olika sätt		Eleven lär sig att lita på sig själv och agera självständigt enligt lärarens instruktioner.	
M10 se till att eleven får positiva upplevelser av gymnastik och uppmuntra eleven att testa gränserna för sin förmåga	I3	Eleven prövar olika uppmuntrande och motiverande uppgifter som lämpar sig för elevens färdigheter i gymnastik. Eleven uppmuntras att öva nya färdigheter.	K1 K2

13.4.12 ELEVHANDLEDNING

Läroämnets uppdrag

Elevhandledningen har en central betydelse ur såväl elevernas och skolans som ur samhällets perspektiv. Handledningsverksamheten ska bilda en sammanhängande helhet som fortgår under hela den grundläggande utbildningen och vidare under studierna efter den grundläggande utbildningen. Elevhandledningen ska främja att eleverna lyckas i skolarbetet, att studierna löper smidigt och att eleverna uppnår goda studieresultat.

Elevhandledningens uppdrag är att främja elevernas fostran och utveckling så att de kan vidareutveckla sina studievanor och sina sociala färdigheter och tillägna sig kunskaper och färdigheter som behövs i livet. Elevhandledningen ska stödja eleverna att fatta beslut och att göra val gällande vardagslivet, studierna, fortsatta studier och framtiden utgående från sina egna förutsättningar, sina värderingar, sitt utgångsläge och sina intressen. Med hjälp av elevhandledningen lär sig eleverna att bli medvetna om sina möjligheter att påverka planeringen och besluten i sitt eget liv. Eleverna ska uppmuntras att fundera över och ifrågasätta sina förhandsuppfattningar om utbildning och yrken och att göra sina val utan könsbundna rollmodeller. Elevhandledningen ska genomföras i samarbete med vårdnadshavarna.

Strukturen, verksamhetssätten, arbets- och ansvarsfördelningen inom elevhandledningen samt de yrkesövergripande nätverk som behövs för att uppnå målen för elevhandledningen ska beskrivas i skolans handledningsplan. I planen ska även samarbetet mellan hem och skola gällande handledning beskrivas, likaså skolans samarbete med arbetslivet och arrangemang i anslutning till praktisk arbetslivsorientering. Det är viktigt att systematiskt utvärdera hur målen i handledningsplanen nås. För att elevernas studier ska fortlöpa smidigt vid etappmålen inom den grundläggande utbildningen och vid övergången till fortsatta studier är det viktigt med samarbete mellan lärarna och studiehandledarna och att man vid behov samarbetar med andra yrkeskategorier. Lärarna ska i sitt arbete använda aktuell information om fortsatta studier, arbetsliv och arbetsuppgifter samt förändringar i dessa.

Elevhandledningen fungerar som en länk mellan skolan, samhället och arbetslivet. Elevhandledningen ska främja rättvisa, likvärdighet, jämlikhet och delaktighet samt förebygga marginalisering från utbildning och arbetsliv. De kunskaper och färdigheter som utvecklas inom elevhandledningen bidrar för sin del till att trygga tillgången på kompetent arbetskraft och till att efterfrågan och utbud på kunnande sammanfaller i det framtida arbetslivet.

I **årskurserna 1–2** genomförs elevhandledningen som en integrerad del av den övriga undervisningen och skolans verksamhet. Klassläraren ansvarar tillsammans med de övriga lärarna för elevhandledningen. Handledningen ska främja utvecklingen av elevernas studievanor och -färdigheter samt stödja eleverna att gradvis börja ta ansvar för skolarbetet, sina egna uppgifter och sin egendom. Eleverna ska få handledning i att ställa upp individuella mål samt

uppmuntrande och vägledande respons på hur målen nåtts på ett sådant sätt att förmågan att lära sig stärks. Med tanke på målen för elevhandledningen är det viktigt att välja sådana arbetssätt och ge respons på ett sådant sätt att eleverna kan bilda sig en positiv uppfattning om sig själva som elever och som medlemmar i gruppen. Eleverna ska handledas till att utveckla sina sociala färdigheter och sin förmåga att arbeta i grupp. De uppmuntras även till aktiv delaktighet i sin närmiljö.

Med hjälp av elevhandledningen läggs grunden för samarbetet mellan hem och skola i ett tidigt skede av den grundläggande utbildningen. Elevhandledningen ska stödja eleverna och vårdnadshavarna att göra de första valen gällande utbildning och hjälpa dem att förstå valens betydelse för framtida studier. Eleverna bekantar sig med olika yrken och med arbetslivet utgående från de yrken som finns representerade i skolan och i deras närmaste omgivning.